

HAFTALIK BİLGİLENDİRME RAPORU

10 - 16 EKİM 2022 HAFTASI

İÇİNDEKİLER

KONUŞULMAMASI GEREKENLER-DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN KONULAR	2
CHP İKTİDARININ İLK HAFTASINDA YAPILACAKLAR	3
VAATLERİMİZ	4
10-16 EKİM 2022 HAFTASI ÖZEL GÜNLER	7
ALTI SİYASİ PARTİ GENEL BAŞKANININ ORTAK AÇIKLAMASI	8
YÖNETİLEMİYEN EKONOMİNİN RESMİ VERİLERLE ÇÖKÜŞÜ	9
RAKAMLARI DIŞ TİCARETTE ALARM VERİYOR	15
HIZLA GÜVEN KAYBEDİYORUZ!	15
KART ARTIYOR BORÇ ARTIYOR	16
TEK ADAMIN ESERİ; MERKEZİ YÖNETİM BORÇ STOKU	16
TEK HANELİ FAİZ STRATEJİYLE DAR BİR KESİME SERVET AKTARILACAK!	17
SAATLİ BOMBA KKM'NİN ZAMAN AYARI	18
HEM NEBATİNİN HEM DE TÜİK'İN GERÇEKLE BAĞI KOPTU.	18
ENERJİ BAKANI BAŞKA, EPDK RAPORU BAŞKA...	19
SAYIŞTAY RAPORLARINDA EPDK	20
ELEKTRİKTE ÖZELLEŞTİRME YURTTAŞI ÇARPTI!	21
GENEL AYDINLATMA TARİFESİ BU YIL YÜZDE 714 ORANINDA ARTTI	22
DOĞALGAZA "GİZLİ ZAM"	23
OVP, YEŞİLDÖNÜŞÜM VE ENERJİNİN SADECE ADI VAR	24
KADIN YOKSULLUĞU	26
TÜRKİYE'DE ÇOCUKLAR YETERSİZ BESLENİYOR	28
TÜRKİYE'NİN UTANÇ TABLOSU; ÇOCUK ANNELERİ!	28
CHP'DEN CEDAW TÜRKİYE RAPORUNA DAİR POLİTİKA NOTU	29
SÜT ÜRETİCİLERİ BÜYÜK KRİZDE	30
SAYIŞTAY RAPORLARINDA ORMAN GENEL MÜDÜRLÜĞÜ...	31
GÖNÜLLERİNCE PARA SAÇMIŞLAR	32
HAFIZLIK YARIŞMASINA 1,5 MİLYON TL	33
AKP'Lİ ÜSKÜDAR BELEDİYESİ REKLAMA 77, DOĞAL AFETLERE İSE 6 MİLYON TL AYIRDI	33
BELEDİYE SATIŞ REKORU KIRACAK	34
GELENEKSEL TIP, KURUMUN BÜTÇESİNİ HASTANELİK ETTİ	34
İLETİŞİM DEĞİL 'ZARAR' BAŞKANLIĞI!	35
MUHBİR VATANDAŞA 11 MİLYON TL GİTTİ	35
MİT'İN HARCAMASI 1,5 MİLYAR LİRAYI GEÇTİ	36
İTİBARDAN TASARRUF YOK	36
MİLYONLUK İHALELERİN DEĞİŞMEYEN ADRESİ	37
FETİHTEPE'Yİ DE YANDAŞ İNŞA EDECEK	37
ONLARA KRİZ UĞRAMAMIŞ	38
İSRAF VE ŞATAFATLA ÜLKEYİ KRİZE SÜRÜKLEYEN İKTİDAR, ÖZVERİYİ HALKTAN BEKLİYOR!	39
FASONU DESTEKLEDİ, KÖYLÜYÜ KAÇIRDI	39
ÇED SÜREÇLERİNE DAİR USULSÜZLER	40
SAĞLIK İŞÇİLERİNİN DİNLENME HAKKI GASP EDİLDİ...	41
KAOS, TALİMAT VE YANDAŞ MEDYA	42
ŞİDDET GÜNDELİK HAYATI ESİR ALIYOR	43
KARİYER BASAMAKLARI ANKETİ	44
BÖLGEMİZ VE SAVRULAN DIŞ POLİKAMIZ	46

KONUŞULMAMASI GEREKENLER-DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN KONULAR

*Kutlama mesajlarının dışında dini konulara girilmemeli. Röportaj ve Televizyon programlarında konu ile ilgili gelen ısrarlı sorulara, laiklik vurgusu ile dini konuların siyasilerin değil konu ile ilgili çalışan İlahiyat kökenli akademisyenler ile din alimlerinin vermesi gerektiğine vurgu yapılmalı. Siyasilerin din konuşmasının dini siyasete alet etmek olduğu vurgusu yapılabilir. Camiye, kışlaya ve okullara siyaset sokulmamalı.

*Ak Parti'nin kendi içerisinde yaşadığı tartışmalara girilmemeli, konu ile ilgili sorular cevaplanmamalıdır. Bu konudaki en önemli yaklaşım "Biz de izlemekteyiz, demokrasimiz açısından gözlemekteyiz." yanıtıdır.

*Türk Ordusu ve Genel Kurmay Başkanlığı ile ilgili eleştirel söylemlerde bulunulmamalı. AKP'nin millet(Milliyetçilik) ve ümmet(Din) siyaseti üzerinden rant elde etmeye çalıştığı, bu ideal doğrultusunda duyguları sömürerek oyunu arttırma çabasında olduğu unutulmamalıdır. Doğruda olsa söylenecek tek bir cümle dahi rakibin eline çok önemli bir fırsat verebilir.

*Türkiye'nin etnik ve mezhepsel, cinsiyet ve sınıfsal yapılanmalarına yönelik daima birleştirici bir söylemde bulunulmalı. Söylemlerimiz Türkiye Cumhuriyeti Vatandaşlığı ortak paydasından hareket etmeli. Kurtuluş savaşındaki birliktelik ruhundan dem vurulmalı, hak arayışlarımızı ve adalet söylemlerimizi belirli zümreler ve olaylar için değil kavramlar ve olgular için kullanmaya dikkat edilmeli.

*Parti'nin iç organlarında konuşulması gereken hususlar medya önünde konuşulmamalı. Ülkenin menfaati için ilkemiz daima 'Kol kırılır yen içinde kalır' olmalıdır. Parti içi sorunların çözüm noktası medya ve kamuoyu değil parti içi organlardır. Parti sorunlarını kamuoyunda konuşmak 'Bunlar daha kendi sorunlarını çözemezken ülkeyi nasıl yönetecekler' algısı oluşturup, CHP'ye ve ülkenin geleceğine zarar vermektedir.

*Söylem oluştururken unutulmaması gereken yegane husus; doğru, güncel ve ilkeleri kapsar olmasıdır. Aynı zamanda unutulmaması gereken bir diğer önemli hususta; söylemlerinizi tamamen doğru olabilir fakat onun yeri, zamanı ve kime söylendiğidir. Püf noktası, kimin, ne zaman ve nerede söylediğidir. Zira; Doğru, doğru yerde ve doğru zamanda doğrudur.

*Sosyal medya hesaplarından yapılacak paylaşımlarda bireysel görüşler yerine parti politikasına uygun söylemler tercih edilmeli. Zamanlamanın önemi paylaşımın hedef kitlesi ve paylaşım yapılan mecraya göre belirlenmeli.

*Diğer önemli bir husus, bir şeyi sizin kaç kere söylediğiniz değil karşındakinin duyup duymadığıdır. Doğruları defalarca söylemekten çekinmeyin. Sizin tekrar dediğiniz karşınızdakinin ilk kez duyduğu olabilir. Tekrarın gücüne inanın.

*Eleştirel söylemlerimizi, projelerimizle desteklemeliyiz. Yanlışı gösterip, doğruyu anlatmalı, bunun adresinin de CHP iktidarı olduğu vurgusunu yapmalıyız.

*Her açıklamaya, herkese ve her soruya cevap verilmemeli. Düşük seviyeli söylemlerle ilgili sorulara muhatap almayarak cevap verilmeli. Muhatap almamak çoğu zaman en güzel cevaptır. Muhatap almadığımız ya da o seviyeye inmeyeceğimiz dile getirilmeli. Zira o tarz söylemlerde bulunan insanların amaçları bizleri o polemige sokmaktır, amaçlarına ulaştırmamak için verecek tek cevap 'muhatap almıyoruz' olmalıdır.

CHP İKTİDARININ İLK HAFTASINDA YAPILACAKLAR

***Katar ordusuna peşkeş çekilen Sakarya'daki Tank-Palet Fabrikası'nı hemen geri alıp, şanlı ordumuza iade edeceğiz.**

*Esnafın, pandemi döneminde bankalardan aldığı kredilerin faizlerini silecek, anaparayı ise makul ölçülerde taksite bağlayacağız.

***Bir kararname ile esnafın stopaj vergisini kaldıracacağız.**

*Çiftçilerin, bankalardan veya tarım kredi kooperatiflerinden aldıkları kredilerin faizlerini sıfırlayacak, anaparayı ise makul ölçülerde taksite bağlayacağız.

***KYK borçlarından ötürü başlatılan tüm hacizleri durduracak, borçların faizlerini silecek; borçlu iş sahibi olduğunda, anaparayı makul taksitlere böleceğiz.**

*Beşiktaş'taki terör saldırısında hayatını kaybeden 39 polis, 8 sivil toplam 47 şehidimiz için toplanan paraların tamamını faizleriyle birlikte, hak sahiplerine teslim edeceğiz

***15 Temmuz Şehit ve Gazileri için vatandaşlardan toplanan paraların tamamını faizleri ile birlikte hak sahiplerine vereceğiz**

*Hangi koşulda bedeli ne olursa olsun; vatan topraklarına sahip çıkacak, Süleyman Şah Türbesi'ni vatan toprağına geri götürerek, orada şanlı bayrağımızı dalgalandıracacağız.

VAATLERİMİZ

TARIM

- *Tarımsal üretimde kullanması için çiftçiye ÖTV'siz KDV'siz **kırmızı mazot** vereceğiz.
- ***Ziraat Bankası** kuruluş amacına uygun olarak, çiftçiye **üretim için ucuz kredi** verecek.
- *Çiftçimizin kredi, **su ve elektrik borç faizlerini sileceğiz**, anaparayı ise yapılandıracağız.
- *Her köye **en az bir teknik personel** ataması yapacağız.
- *Çiftçiye verilecek destek **milli gelirin en az %1'i** olacak. Ödeme her yıl Ekim ayında yapılacak.
- *Ürün taban fiyatlarını bir yıl önce açıklayacağız. Hububat, yağlı tohum, baklagiller gibi belli ürünlerde **alım garantisi** vereceğiz.
- *Tarımsal sulamada kullanılan **elektrik ve sulama faturaları hasattan sonra** ödenecek.
- ***Tarım kooperatiflerinin** yaygınlaşmasını teşvik edeceğiz.
- ***Tarım destekleri ve araçları hacedilemeyecek**, desteklerden kesinti yapılamayacak.
- *Hasat döneminde **ithalatı yasaklayacağız**.
- *Kadınların ve gençlerin tarımda istihdamının artması için **sosyal güvenlik primlerinin devlet tarafından** ödenmesini sağlayacağız.

SANAYİ ve TEKNOLOJİ

- *Sanayicinin ve esnafın **elektrik borçlarının faizlerini** sileceğiz.
- ***Akıtma tesislerinin enerji bedellerini** devlet ödeyecek.
- *FABKA projesi ile girişimcilere **düşük maliyetli anahtar teslim fabrikalar** inşa edeceğiz.
- *Her OSB'de teknik eğitim veren 6 yıllık ve yatılı **Teknoloji Lisesi** kurulacak.
- ***Enerji Kooperatiflerinin** yaygınlaşmasını teşvik edeceğiz
- ***Yenilenebilir enerji** için YEKDES adında yeni bir **destekleme mekanizması** kuracağız.
- *Sanayicimizin ihtiyaç duyduğu **teknik personeli yetiştirecek** mesleki eğitim politikaları kararlılıkla takip edeceğiz.
- *Mesleki eğitim almış gençlerimizin, **kendi alanlarında çalışmalarını** teşvik edeceğiz.

KOBİLER

- ***Şirketlerin KDV alacaklarını** gecikmeden ödeyeceğiz.
- *KOBİ kredilerinden alınan **Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisini sıfırlayacağız**.
- ***Katma değeri yüksek ürün üretecek firmalar** için özel kredi ve vergi desteği sağlayacağız.
- *KOBİ'lerin **devletten alacaklarını ödeyeceğiz**.
- *OSB'lerde KOBİ'ler için **enerjiyi özel olarak fiyatlandıracağız**.
- *KOBİ'lere **vergi indirimi** teşviki vereceğiz.
- ***Kara liste** bir defaya mahsus sileceğiz.

VERGİ İNDİRİMLERİ

- *Motor hacmi 1600 cc ve altındaki otomobillerde **ÖTV'ye 1/4 oranında indirim** uygulayacağız.
- ***Gazilere ve şehit yakınlarına** 3 yılda bir vergilerden muaf araç alma hakkı vereceğiz.
- ***Damga Vergisi'ni** kademeli bir şekilde kaldıracacağız.
- ***İlk internet aboneliklerinden** vergi almayacağız.
- *Ücretlilerin **eğitim ve sağlık harcamalarını**, gelir vergisinde indirim konusu yapacağız.

GENÇLER

- *Gençlerin alacağı **ilk sıfır otomobilde, cep telefonunda ve oyun konsolunda ÖTV'yi kaldıracağız.**
- *Gençlere **pasaport ücretsiz olacak**; yurtdışına çıkışta **harç ödeme** uygulamasını kaldıracağız.
- *Gençler, sigorta kapsamında olduğu aile bireylerinin vefatı halinde **ilk sigortalı işgününe kadar sigorta hizmetinden yararlanmaya** devam edecek.
- *İşe ilk giren yeni mezunların **2 yıl süreyle vergi ve prim ödemelerini devlet karşılayacak.**
- *ADS kapsamındaki ailelerde gençlere **kamu istihdamında öncelik** sağlanacak.
- ***Yurt sorununu** bir yılda çözeceğiz
- *Yeni evli çiftlerin **ilk satın alacağı evde KDV'yi yarıya** düşüreceğiz.
- ***Evlilik öncesi bütün taramaların ücretsiz** olarak yaptırılmasını sağlayacağız.
- *Üniversiteli gençlere **kültür-sanat etkinliklerine** katılmaları için, içine belli miktarda para yüklenmiş kart vereceğiz.

KADINLAR

- ***İstanbul Sözleşmesi'**ne 1 hafta içerisinde yeniden taraf olacağız.
- *Kadın cinayetlerinin failleri için **ceza indirimini uygulanmayacak.**
- ***Doğum için işten ayrılan** kadınların işe dönmesi halinde işverene **vergi teşviki uygulayacağız.**
- ***Kadınların ve gençlerin kooperatif** kurmalarını teşvik edeceğiz.
- *Aile Destekleri Sigortası kapsamında "**Yeni Başlangıçölar Fonu**" kuracağız İhtiyaç duyan boşanmış kadınlara ev kurma desteği sağlayacağız.
- *Ebeveynler için çocuk iznini yeniden düzenleyeceğiz, **babalık izninin süresini** uzatacağız.
- ***Kreşlerin ve sığınma evlerinin** sayısını artıracğız.
- *Rahim ağzı kanserini önleyen **HPV aşısı ücretsiz** olacak

ESNAF

- *Ticaret erbabına **sicil affı** getireceğiz.
- ***Kira stopajını** kaldıracağız.
- *BAĞ-KUR prim borcu olsa dahi **esnafın ve bakmakla yükümlü oldukları ailelerinin sağlık** hakkından yararlanmasını sağlayacak net yasal düzenlemeleri yapacağız.
- *Esnafımıza **emeklilik için geriye doğru borçlanma** hakkı tanıyacağız.
- ***Esnaf Destekleri Sigortası Fonu'**nu kuracağız.

ÖĞRETMENLER

- *Öğretmen **atamalarını gerçekleştirecek**, alımlarında **sözlü sınavı kaldıracağız.**
- ***Öğretmen maaşlarını** iyileştireceğiz.
- ***Bütün öğretmenler kadrolu olacak**, ücretli ve sözleşmeli öğretmen ayırımına son vereceğiz.
- *Her yıl 24 Kasım Öğretmenler Gününde öğretmenlere **bir maaş ikramiye** vereceğiz.
- *Öğretmenlere sağlayacağımız **3600 ek gösterge** imkânının yanında, eğitim-öğretim tazminatlarını da artıracğız.
- ***Ek ders ücretini** iki katına çıkaracağız.
- *Okullar açık olduğunda **toplu taşıma araçları tüm eğitim çalışanlarına ücretsiz** olacak.
- *Öğretmenlerin **aile bütünlüğünü** her koşulda sağlayacağız.

SAĞLIK HİZMETLERİ

***Yurttaşımızın prim borcuna bağlı olmaksızın**, Genel Sağlık Sigortası kapsamı içinde yer alabilmesini sağlayacağız.

*Katkı payı, ilave ücret ve fark ücretlerini kaldıracacağız.

*Yurttaşlarımızın **periyodik sağlık kontrollerini ücretsiz** gerçekleştireceğiz.

*Şehir hastaneleri açılırken **kent merkezlerinde kapatılan** devlet hastanelerini yeniden açacağız.

***Askeri hastaneleri** yeniden açacağız.

***Refik Saydam Hıfzıssıhha Enstitüsü'nü** yeniden açacak, ilaç, aşı, serum, tıbbi malzeme ve tıbbi cihaz üretimini stratejik sektörlerindeki **AR-GE çalışmalarına** destek vereceğiz.

***Tıp teknoparklarını** kuracağız.

***Meslek Hastalığı Hastaneleri'ni** ve **Çocuk Hastaneleri'ni** yaygınlaştıracacağız.

SAGLIK CALISANLARI

***Sağlıkta şiddetin önlenmesi** için caydırıcı bir yasa çıkaracağız.

***Sağlık personeli atamalarını** derhal yapacağız.

***Aile Hekimlerinin** iş yükünü azaltmak için yardımcı sağlık çalışanı ataması yapacağız.

*Her bir sağlık mesleği üyesi tek tipte devlet memuru olarak istihdam edilecek.

***Sağlık çalışanlarının ek göstergeleri 3600'den başlamak üzere** kademeli olarak yükseltilecek.

***Çalışma saatlerini** Uluslararası Çalışma Örgütü normlarına uygun hale getireceğiz.

MUHTARLAR

*Tek bir **muhtarlık kanunu** olacak.

*Muhtarlık seçimleri için **birleşik oy pusulası** esası getirilecek.

*Bağımsız bir **muhtarlık evi** olacak.

*Muhtarlıklara **yardımcı büro personeli** tahsis edilecek.

*Kaldırılan **köy tüzel kişilikleri yeniden oluşturulacak.**

*Her muhtarlığın ayrı bir **bütçesi** olacak.

***Sosyal yardımlar, muhtarlıklar aracılığı ile dağıtılacak.**

*Belediye meclisinde, muhtarın seçildiği mahalleyle ilgili bir karar alınacaksa, o kararın görüşüldüğü **belediye meclisi toplantısına muhtar da katılacak**, toplantıda söz ve karar sahibi olacak.

*Muhtar, belediye ile birlikte **sosyal projeler geliştirecek.**

***"Türkiye Muhtarlar Birliği"** kurulacak.

ÇALIŞANLAR

*Asgari ücret enflasyona yenilmeyecek **asgari ücrete 6 ayda bir zam** yapılacak.

***Kıdem tazminatı çalışma yılı şartı olmaksızın** kullanılabilen bir hak olacak.

*Esnek çalışma modellerine son verecek, **güvenceli istihdama** öncelik vereceğiz.

*İşsizlik Sigortası Fonu'nu amacına uygun kullanacağız.

*Kapsam dışı bırakılan **taşeron işçileri kadroya** alacağız.

***3600 Ek Gösterge ve EYT** meselesini çözeceğiz.

*KHK ile ihraç edilip, hakkında **beraat ve göreve iade kararı** verilenleri görevine iade edeceğiz.

ÇOCUKLAR

***Eğitim parasız olacak** çocuklarımıza eşit olanaklar sunacağız.

*Öğrencilerin **kitap, kırtasiye, çanta, kıyafet ve hatta servis ihtiyaçları ücretsiz** karşılanacak.

*Okullarda öğrencilerin **su ve öğle yemekleri ücretsiz** olarak MEB tarafından karşılanacak.

***Yetiştirme yurdundan ayrılmak** zorunda kalanlara **kamuda istihdam olanağı** sağlayacağız.

YAŞLILAR

***Huzurevinde yaşayan yoksul** yaşlıların harçlıklarını arttıracamız.

***Eşi vefat eden kadınlara** yapılan sosyal yardım miktarını arttıracamız.

*65 yaş üzerindeki yurttaşlarımızın **kültür, sanat ve spor etkinliklerinden ücretsiz** yararlanmalarını sağlayacağız.

*Emeklilerimize, Turizm Bakanlığı ve TÜRSAB iş birliği sayesinde **makul ücretlerle gezi ve tatil olanağı** sağlayacağız.

***Uzun Dönem Yatılı Kurum Bakımı** hizmeti için sırada beklemeyi sonlandıracağız.

***Kısa Süreli ve Geçici Bakım hizmetlerini** etkin ve yaygın hale getireceğiz.

*Alzheimer/Demans hastalarına yönelik **yatılı ve gündüz hizmetlerini** yaygınlaştıracağız.

10-16 EKİM 2022 HAFTASI ÖZEL GÜNLER

*10 Ekim 680 **Kerbelâ Olayı**: Muhammed'in torunu İmam Hüseyin, Kerbela'da başı kesilerek öldürüldü.

*10 Ekim 2015 **Ankara saldırısı**: Ankara'da düzenlenen "Emek, Barış, Demokrasi Mitingi"nde, Ankara Garı önündeki 2 ayrı patlamada, 109 kişi öldü, 500'den fazla kişi yaralandı.

*10 Ekim 2005'de Türk şair, romancı, gazeteci, senarist ve eleştirmen **Attilâ İlhan hayatını kaybetti**.

***10 Ekim Dünya Ruh Sağlığı Günü**

***11 Ekim Dünya Kız Çocukları Günü**

*11 Ekim 1922'de TBMM Hükümeti ile İtilaf Devletleri arasında **Mudanya Mütarekesi** imzalandı.

*12 Ekim 1987'de Asker ve Türkiye Cumhuriyeti'nin 6. Cumhurbaşkanı **Fahri Korutürk hayatını kaybetti**.

***13 Ekim 1923 Ankara'nın Başkent oluşu**

***13 Ekim Dünya Afet Azaltma Günü** Doğal afet yoktur, doğal akış vardır. İnsanoğlu o akışa karşı durmaya kalkarsa doğa kendi dengesini bir şekilde korur. Eskilerin dediği gibi "dere yatağına ev yapma sel alır, tepeye ev yapma yel alır" Afetlerin azaltılması için imar afları yerine bilimsel imarlaşma üzerine yoğunlaşmalıdır.

***13 Ekim Dünya Konut Günü** Barınma tüm insanların en temel ihtiyaçları ve sosyal haklarından biridir. Devlet bu noktada barınma ile ilgili vatandaşlarına olanak sağlamalı ve destek olmalıdır. TOKİ son dönem yaptığı uygulamalar ile bu destekten ziyade bir şirket mantığıyla hareket etmekte, yandaş besleme kanallarından bir yenisini olarak hizmet üretmektedir.

***14 Ekim Dünya Standartlar Günü** Hayatın her alanında standartlar oluşturulmalı, bu standartlara uyum için denetimler yapılmalıdır. Standart bir yaşam ve koşullar herkes için bir insan hakkıdır.

*15 Ekim 1927'de Gazi Mustafa Kemal Paşa CHP kurultayında "**Büyük Nutuk**"u okumaya başladı. Nutuk'un okunuşu 6 gün sürdü.

*15 Ekim 1961'de **Uluslararası Af Örgütü Londra'da kuruldu**.

***15 Ekim Dünya El yıkama Günü**

***16 Ekim Dünya Anestezi Günü**

***16 Ekim Dünya Gıda Günü** Yaşamın temel unsudur beslenme. Bugün Dünya artan nüfusu karşısında sınırlı kaynakların insanlığa eşit dağılımı hususunda çalışmalar yürütmek zorundadır. Bir yanda gelir adaletsizliği, diğer yanda yoğun israfın olduğu bir dünya da insanların gıdadan mahrum olması durumu kaynak yetersizliği değil dağıtım adaletsizliğidir.

ALTI SİYASİ PARTİ GENEL BAŞKANININ ORTAK AÇIKLAMASI

(Ankara, 2 Ekim 2022)

12 Şubat 2022 tarihinde Cumhuriyet Halk Partisi'nin ev sahipliğinde başlayan toplantılarımız, kamuoyu ile paylaştığımız temel ilkeler ve hedefler doğrultusunda kararlılıkla devam etmektedir. Gerçekleştirdiğimiz ilk altı toplantıda siyasi tarihimizde ender görülen bir işbirliği anlayışı içinde önemli mesafeler aldık.

Bizler, Güçlendirilmiş Parlamenter Sistem Mutabakat Metni'ni hazırlayan altı siyasi parti olarak, Cumhuriyetimizi demokrasi ile taçlandırmak, adaleti tesis etmek, farklılıklarımızı zenginlik kabul ederek bir arada özgürce yaşamak, toplumsal huzuru ve barışı sağlamak, tüm vatandaşların insan onuruna yaraşır bir hayat sürmesini güvence altına almak, çoğulcu, demokratik bir Türkiye inşa etmek ve gelecek nesillere bu değerleri emanet etmek için bir aradayız.

Altılı Masa olarak kurduğumuz Geçiş Süreci Yol Haritası Komisyonu, Anayasal ve Yasal Reform Komisyonu, Kurumsal Reform Komisyonu, Seçim Güvenliği Komisyonu ve İletişim Komisyonu yarının Türkiye'sini inşa için çalışmalarını hız kesmeden sürdürmektedir.

Liderler Buluşmaları'nın ikinci turunun bu ilk toplantısında yaklaşan seçim takviminin ve artan toplumsal beklentinin bilincinde olarak iki temel konuyu ele aldık:

Birincisi, Güçlendirilmiş Parlamenter Sisteme Geçiş Süreci Yol Haritası konusunda yapılan çalışmaları değerlendirdik ve bu konudaki çalışmaları en kısa sürede tamamlayarak kamuoyunun bilgisine sunma kararı aldık.

İkincisi, ülkemizin önemli temel politika alanları için ortak bir çalışma grubu kurulmasına, halkımızın menfaatleri doğrultusunda ortak politikalar belirlenmesine ve bu politikaların ortak taahhütlerimiz olarak kamuoyuna ilan edilmesine karar verdik.

Bu temel politika alanlarını da;

- Hukuk, adalet ve yargı,
- Kamu yönetimi,
- Şeffaflık, denetim ve yolsuzlukla mücadele,
- Ekonomi, finans ve istihdam,
- Sektörel ve bölgesel konular,
- Bilim ve teknoloji,
- Eğitim ve öğretim,
- Sosyal politikalar,
- Dış politika, güvenlik, savunma olarak belirledik.

Önemle bir kez daha vurgularız ki, halkın gerçeklerinden tamamen kopmuş siyasi iktidar, çarpıtma ve algıyla gerçeklerin üzerini örtebileceğini sanan beyhude bir çaba içerisinde. İktidarın yarattığı yozlaşma öyle bir boyuta ulaşmıştır ki, borsa manipülasyonlarıyla bir avuç yandaşın zengin edilerek küçük yatırımcının yok edilmesi dahi bu dönemde yaşanmıştır. Tüyu bitmemiş yetimin hakkıyla hem de kamu bankaları üzerinden borsa manipülatörleri kurtarılmaya çalışılmıştır. Gençlerimiz daha iyi yaşam koşulları ve özgürlük için başka ülkelere giderken, kamuda dört beş maaş alanlar lüks ve şatafat içinde yaşamlarını sürdürmekte; ülkeyi yönetenler zenginleşirken geniş halk kitleleri fakirleşmektedir. Bu adaletsiz düzene birlikte son vereceğiz.

Güçlü bir demokrasi olmadan güçlü bir ekonomi olamayacağı, güçlü bir ekonomi olmadan da güçlü bir dış politika olamayacağı gün ışığı gibi ortadadır. Dış politika ve milli güvenlik konularını iç politika malzemesi olarak kullanan iktidar Ege'deki Türk-Yunan dengesinin Yunanistan lehine bozulmakta olduğu gerçeğini hamasi nutuklarla örtmeye çalışmaktadır. Kurumsal akıldan yoksun dış politikanın ürünü olan bu güvenlik zaafı hiçbir hamasi dille kapatılamaz. Öte yandan, Rusya'nın Ukrayna'nın bazı bölgelerini ilhak kararını da Kırım'ın ilhaki kararı gibi geçersiz görüyoruz.

Milletimiz müsterih olsun! Toplumsal, siyasal ve ekonomik sorunları her geçen gün ağırlaştırılan Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sisteminin, keyfilikle ve kural tanımazlıkla, Türkiye Cumhuriyeti'ni bir şahıs devletine dönüştürmesine ve 85 milyonu uçuruma sürüklemesine asla izin vermeyeceğiz.

Kamuoyunun bilgisine bir kez daha sunarız ki;

- Altılı Masa hedefine emin adımlarla ilerlemektedir ve göstereceğimiz ortak Cumhurbaşkanı adayı, Türkiye'nin 13. Cumhurbaşkanı olacaktır.
- Altılı Masa aynı zamanda, demokratik hukuk devleti için Güçlendirilmiş Parlamenter Sistemi tesis edecek Meclis çoğunluğunu da kazanacaktır.
- Yeni bir yönetim anlayışı ve siyaset kültürüyle ülkemiz hızla kutuplaşma girdabından çıkartılacak, inancı, kimliği, dünya görüşü ve yaşam tarzı sebebiyle hiç kimse ötekileştirilmeyecek, temel hak ve özgürlükler güvenceye kavuşacak, gençlerin önündeki tüm engeller kaldırılacak, kamuda israfa son verilecek, siyasi ahlak kanunu yürürlüğe girecek, yolsuzlukla ve yozlaşmayla etkin mücadele edilecek, güçlü kurumlar tesis edilecek, tüm terör örgütlerinin, yeraltı suç örgütlerinin ve uyuşturucu baronlarının üzerine kararlılıkla gidilecek, güzel ülkemizin hiçbir çocuğu yoksulluğa mahkûm edilmeyecek ve Türkiye rahat bir nefes alacaktır.

Altılı Masa olarak her zaman vurguladığımız gibi, bu yeni bir başlangıç ve yeni bir inşadır.

YÖNETİLEMİYEN EKONOMİNİN RESMİ VERİLERLE ÇÖKÜŞÜ

• **Kapasite kullanım oranı:** İmalat sanayi sektörü eylül ayında geçen yılın aynı ayına öde daha düşük bir kapasiteyle üretim yaptı. TÜİK'in verilerine göre imalat sanayii kapasite kullanım oranı eylülde geçen yılın eylül ayına göre 0,7 puan azalarak yüzde 77,4 düzeyine gerilerken, bir önceki aya göre ise yüzde 0,7 puan artış kaydedildi.

• **Dış ticaret açığı:** TÜİK'in açıkladığı ayı dış ticaret verileri, Türkiye'nin ağustos ayında aylık bazda tarihinin en yüksek dış ticaret açığını verdiğini ortaya koydu. Ağustosta 11,2 milyar dolarlık bir aylık dış ticaret açığı oluştu. Dış ticaret açığının yüzde 144,5 oranında arttığı ağustosta ihracatın ithalatı karşılama oranı ise yüzde 65,6'ya kadar düştü.

• **Merkez Bankasının, brüt rezervi (altın + döviz):** 16-23 Eylül günleri arasında 3 milyar 923 milyon dolar dolarlık sert bir düşüş gösterdi. Rezervdeki düşüşün bir kısmının borç ödemelerinden önemli bir kısmının ise döviz satışından kaynaklandığı anlaşılıyor. Eksi durumdaki net rezervi ise 2,5 milyar dolarlık azalmayla -55,4 milyar dolara geriledi.

• **Son yıllarda uygulanan yanlış ekonomik ve siyasi politikalar yüzünden Türkiye'den çıkan yabancı portföy yatırımcıları,** 16 - 23 Eylül haftasında hisse senedi ve tahvil piyasalarından net 186 milyon dolarlık daha net satış yaptılar.

• **Bankaların karı:** Kur korumalı mevduat ve düşük Merkez Bankası faiziyle altın çağını yaşayan bankacılık sektörü bu yılın ilk sekiz aylık döneminde net karını geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 420,5 oranında artırarak 252,2 milyar liraya kadar çıkardı.

• **Küçük ve orta boy işletmelerin (KOBİ) bankacılık sektörüne olan kredi borçları** ağustosta 53,2 milyar lira daha artarak 1 trilyon 668 milyar liraya kadar çıktı. KOBİ'lerin kredi borçları yılın ilk sekiz aylık döneminde ise 537,2 milyar lira artış kaydetti.

• **Tarım sektörünün bankalara olan kredi borcu** da ağustosta 11,6 milyar lira daha artarak 245 milyar liraya kadar çıktı.

• **Vatandaşlar, gelirlerinin yetmediği zorunlu harcama ve borç ödemelerini yapabilmek için hızla borlanmayı sürdürüyor. Vatandaşların bankalara olan borcunda** 16-23 Eylül haftasında da 16,5 milyar liralık artış oldu. Son 5 ayda (6 Mayıs – 23 Eylül arasında) vatandaşların bankalara olan borçlarında 225 milyar liralık artış yaşandı.

• **Ulaştırma ve depolama, konaklama ve yiyecek, bilgi ve iletişim, gayrimenkul, mesleki-bilimsel ve teknik hizmetler ile idari ve teknik hizmetler gibi alanları kapsayan hizmet üretici fiyatları** ağustosta bir önceki aya göre yüzde 4,89 oranında artış kaydetti.

• **Ulusal Yargı Ağı (UYAP) üzerinden alınan verilere göre bu yıl 1 Ocak – 30 Eylül günleri arasında icra ve iflas dairelerine** UYAP üzerinden toplam 6 milyon 489 bin yeni dosya geldi. 5 milyon 272 bin dosya sonuçlandırıldı.

• Birleşik Kamu-İş Konfederasyonu ise eylülde **açlık sınırının** 385 lira artarak 7 bin 667 liraya, **yoksulluk sınırının** da 629 lira artarak 22 bin 377 liraya çıktığını açıkladı.

• Uluslararası kredi derecelendirme kuruluşları Moody's ve Fitch'den sonra Standard & Poor's da **Türkiye'nin** zaten yatırım yapılamaz seviyede tuttuğu **kredi notunu** B+'dan B'ye indirdi. Not görünümünü ise negatiften, durağana çevirdi.

KAPASİTE KULLANIM ORANI

- İmalat sanayi sektörü eylül ayında geçen yılın aynı ayına öde daha düşük bir kapasiteyle üretim yaptı.
- TÜİK'in verilerine göre imalat sanayii kapasite kullanım oranı eylülde geçen yılın eylül ayına göre 0,7 puan azalarak yüzde 77,4 düzeyine gerilerken, bir önceki aya göre ise yüzde 0,7 puan artış kaydedildi.
- Kapasite kullanım oranının geçen yılın aynı ayına göre azalmasında, ara malları sektöründeki 2,5 puanlık ve dayanıklı tüketim malları üretimindeki 1 puanlık düşüşler belirleyici oldu. Kapasite kullanım oranı tüketim malları üretiminde değişmezken, gıda ve içecek üretiminde 1,1 puan, yatırım malları üretiminde 1,3 puan, dayanıksız tüketim malları üretiminde ise 0,2 puan arttı.
- Kapasite kullanımının eylülde bir önceki aya göre artmış olması ise yatırım malları üretimindeki 6,1 puanlık ve gıda ve içecek üretimindeki 0,5 puanlık artışlar belirleyici oldu. Eylülde kapasite kullanımı ağustos ayına göre dayanıklı tüketim mallarında 2,3 puan, dayanıksız tüketim mallarında 0,2 puan, tüketim mallarında 0,6 puan ve ara malları üretiminde de yüzde 0,9 oranında azaldı.

DIŞ TİCARET AÇIĞI DA "KOPTU" GİDİYOR

- TÜİK'in açıkladığı ayı dış ticaret verileri, Türkiye'nin ağustos ayında aylık bazda tarihinin en yüksek dış ticaret açığını verdiğini ortaya koydu.
- Ağustosta ihracat geçen yılın aynı ayına göre yüzde 13,4 artarken, ithalattaki artış yüzde 40,8 olarak gerçekleşti. 21,3 milyar dolarlık ihracat yapılan ağustosta ithalat 32,5 milyar dolara tırmadı ve 11,2 milyar dolarlık bir aylık dış ticaret açığı oluştu. Dış ticaret açığının yüzde 144,5 oranında arttığı ağustosta ihracatın ithalatı karşılama oranı ise yüzde 65,6'ya kadar düştü.
- Ocak-ağustos döneminde ise ihracat yüzde 18,2 artarak 165,6 milyar dolar, ithalat da yüzde 40,7 oranında artarak 239 milyar dolara yükseldi. Dış ticaret açığı ise yüzde 146,3 oranında artarak 73,4 milyar dolar oldu.
- Ağustos sonu itibarıyla son bir yıllık dış ticaret açığı ise 90 milyar dolara ulaştı. 2022 yılının tamamında ise dış ticaret açığının 110 milyar doları bulacağı hesaplanıyor.
- Dış ticaret açığındaki bu gelişme, Türkiye'nin ağustos ayında da 5 milyar dolara yakın cari işlemler açığı vermiş ve ocak-ağustos dış ticaret açığının da 40 milyar doları aşmış olabileceğini gösteriyor.

MERKEZ BANKASININ REZERVİNDE SERT DÜŞÜŞ

- Merkez Bankasının, brüt rezervi (altın + döviz); 16-23 Eylül günleri arasında 3 milyar 923 milyon dolar dolarlık sert bir düşüş gösterdi. Rezervdeki düşüşün bir kısmının borç ödemelerinden önemli bir kısmının ise döviz satışından kaynaklandığı anlaşılıyor. Eksi durumdaki net rezervi ise 2,5 milyar dolarlık azalmayla -55,4 milyar dolara geriledi.
- Bankanın 16 Eylülde **114,7 milyar dolar olan brüt rezervi 23 Eylül'de 110,8 milyar dolara geriledi.**
- **Tamamı borçla oluşmuş olan brüt rezervin 71,3 milyar doları döviz, 39,5 milyar doları ise altın varlıklarından oluşuyor.**
- Bankanın brüt rezervinde 3 milyar 923 milyon dolarlık düşüş yaşanan geçen hafta, bilanço içi yükümlülükler 1,7 milyar dolar azaldı, swap borçları ise 92 milyon dolar arttı. Dolayısıyla swap dahil toplam yükümlülüklerde 1,6 milyar dolarlık azalma oldu.
- Bankanın swap borcu hariç net rezervi 2,4 milyar dolar azalarak 9,7 milyar dolara inerken, swap borcu dahil **net rezervi ise 2,5 milyar dolar daha azalarak (eksi) -52,9 milyar dolardan (eksi) -55,4 milyar dolara düştü.**
- Swap borçlarının brüt rezerv içerisindeki payı ise 23 Eylül itibarıyla yüzde 58,7 olarak hesaplandı.

SICAK PARA

- Son yıllarda uygulanan yanlış ekonomik ve siyasi politikalar yüzünden Türkiye’den çıkan yabancı portföy yatırımcıları, 16 - 23 Eylül haftasında hisse senedi ve tahvil piyasalarından net 186 milyon dolarlık daha net satış yaptılar.
- Yabancılar, kur ve fiyat hareketlerinden arındırıldığında 1 Ocak – 23 Eylül 2022 günleri arasında net olarak 5,3 milyar dolarlık hisse senedi ve iç borçlanma kağıdı satarak Türkiye’den çıktılar. Temmuzun son ve ağustosun ilk haftalarında yabancı yatırımcıların yeniden özellikle hisse senedi piyasasından alım yaptıkları gözlenmişti. Ağustosun son haftasında zayıflayan bu eğilimin eylül ayında devam etmediği, yabancıların yeniden net satıcı tarafta oldukları gözleniyor.
- Türk bankalarına swap yoluyla borç vermeyip aksine borç alan yabancı bankaların Türkiye’deki bankalara olan swap borçları ise 7,4 milyar dolar oldu. Yabancı bankaların **yıl başından bu yana swap borçlanmaları/borç vermeleri nedeniyle Türkiye’den net çıkış 10,8 milyar dolar oldu.**
- Yabancıların 1 Ocak- 23 Eylül döneminde hisse senedi, iç borçlanma kâğıdı, banka mevduatı ve swaplardan oluşan **sıcak para stoku**, kur ve fiyat hareketlerinden **arındırılmamış** olarak 8,1 milyar dolar azalarak **46,6 milyar dolara** geriledi.
- Yabancı yatırımcıların 23 Eylül itibarıyla portföyleri, 19,1 milyar dolarlık hisse senedi, 2,2 milyar dolarlık kamu ve özel sektör iç borçlanma kağıdı ve repo, 32,8 milyar dolarlık döviz ve TL mevduatlarından oluşuyor. Swapta ise Türk bankalarına 7,4 milyar dolar borçlu bulunuyorlar.

KREDİ VE MEVDUAT GELİŞMELERİ

Mevduat

- Bankalardaki toplam mevduat, 16 - 23 Eylül haftasında, 13,4 milyar lira artarak 7,99 trilyon liraya yükseldi.
- BDDK’nın istatistiklerine göre yıl başından bu yana Türk lirası mevduatlar yüzde 96,7 oranında arttı. Ancak bu artışın büyük kısmı kur korumalı diğer bir ifadeyle de dövize endekslenen mevduatlardan kaynaklandı. KKM hariç tutulduğunda TL mevduatlarda yıl başından bu yana sadece yüzde 29,3 oranında artış oldu.
- Döviz mevduatlarının, Euro’nun dolar karşısında değer kaybetmesinin de etkisiyle 3,3 milyar dolar azalarak 234 milyar dolara gerilediği 16 - 23 Eylül döneminde, KKM hariç TL mevduatlar ise 2,3 trilyon lira oldu. Geçen hafta gerçek kişilerin döviz mevduatları 1,3 milyar dolar azalarak 144,3 milyar dolara geriledi. Kur korumalı mevduatlar ise 1 trilyon 371 milyar liraya çıktı.
- **Dolarizasyon:** Döviz mevduatlarının toplam mevduattaki payını gösteren dolarizasyon oranı **tüm mevduatlar için 53,7** olarak hesaplandı.
- **Dolarizasyon oranı gerçek kişilere** ait (vatandaşın tasarruf mevduatı) mevduatlarda ise yüzde 57,5 oldu.
- **Kur korumalı mevduat** uygulaması kapsamında açılan mevduatların döviz kuruna endeksli olması nedeniyle gerçek dolarizasyon oranı ise yüzde 70,8’e ulaştı.
- **KKM’nin Maliyeti:** *Bu mevduatlara verilen garanti nedeniyle Devletin üstlendiği risk mart ayında gerçekleşmeye başladı. 23 Mart – 31 Ağustos günleri arasında vadesi dolanlar için Hazine bütçeden 75,6 milyar lira ödendi. Merkez Bankasının dövizden dönenler için ne kadar ödeme yaptığı ise gizleniyor.*
- *Kur korumalı mevduatların para kompozisyonu ilgili olarak yapılan en son açıklamalardan yola çıkıldığında bu mevduatların yüzde 55-60’ının döviz veya altından dönen mevduatlardan yüzde 40-45’inin ise TL mevduatlardan oluştuğu tahmin ediliyor. Döviz ve altından dönenlerin kur farkından kaynaklanan faizini Merkez Bankası ödüyor. Açıklanamamakla birlikte Merkez Bankasının da ağustos sonuna kadar 75-90 milyar lira arasında KKM için ödeme yaptığı tahmin ediliyor.*
- *Şubat ayında döviz mevduatından kur korumalı mevduata geçen şirketlere sağlanan kurumlar vergisi avantajı nedeniyle vazgeçilen kurumlar vergisi tutarının ise 10,1 milyar lira olduğu açıklandı. Buna göre sistemin şimdiye kadar kamuya toplam maliyetinin 160- 175 milyar lirayı bulduğu tahmin ediliyor.*
- **Hazine ve Maliye Bakanı Nebati, sürekli KKM’nin dolarizasyonu kırdığını ve Türk lirası mevduatları artırdığını ileri sürüyor. Ancak Merkez Bankası, şirketlerin kur riskini hesaplarken, bu mevduatları “döviz varlığı” olarak kabul ediyor. Bu açıdan da bakıldığında KKM’nin ekonomideki dolarizasyon eğilimini kırmayıp aksine artırdığını ve bu kesimlerin kur riskinin Hazine ve Merkez Bankasının üzerine yıkıldığını görüyoruz.**

Krediler

- Kredi stoku da 16 - 23 Eylül günleri arasında 25 milyar lira artarak 6,74 trilyon liraya yükseldi. TL krediler 46,5 milyar lira artarken, döviz kredilerinin TL karşılığında 21,9 milyar liralık azalış oldu. Döviz kredileri dolar cinsinden 2,1 milyar dolar azalarak 133,8 milyar dolara geriledi.

- *Kredi stokunda geçen yılın sonuna göre yüzde 37,6 oranında artış yaşandı. Türk lirası krediler yüzde 51,6 oranında artarken, döviz kredilerinde ise dolar cinsinden yüzde 14,2 oranında azalma oldu.*

- **Batık Krediler:** Bankaların zamanında tahsil edemediği için takibe aldıkları krediler ise son hafta 3 milyar lira azalarak 160,6 milyar liraya geriledi.

BANKALARIN ALTIN ÇAĞI

- Kur korumalı mevduat uygulaması ve düşük Merkez Bankası politika faizi nedeniyle altın çağını yaşayan bankacılık sektörü bu yılın ilk sekiz aylık döneminde net karını geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 420,5 oranında artırarak 252,2 milyar liraya kadar çıkardı.

- Bu dönemde kamu bankalarının karı önceki yıla göre yüzde 509,7 oranında, diğer bankaların karı ise yüzde 394,1 oranında artarak rekor kırdı.

- 2022 yılının ilk sekiz aylık dönemindeki kar, 2021 yılının tamamındaki karın yüzde 273'ü kadar bir büyüklük oluşturdu. Son dört yıldaki toplam karı yakaladı. (Bankaların 2018,2019, 2020 ve 2021 yıllarındaki toplam net karı 253 milyar lira olmuştu)

- Merkez Bankasının düşük faizle fonladığı ve kur korumalı mevduat uygulamasıyla topladıkları mevduatın büyük bölümünü Hazinesin ödediği, uygulanan politikalar yüzünden mevduata oldukça düşük faiz uygulayan bankacılık sektörü, topladığı parayı nispeten daha yüksek faizlerle kredi olarak kullanarak ve/veya Hazine'ye borç vererek yüksek bir karlılığa ulaşmış gözüküyor.

- Bu politika yüzünden, Ocak-Ağustos 2022 döneminde bankaların faiz geliri yüzde 112,2 artarak 795,2 milyar liraya yükselirken, faiz giderleri sadece yüzde 54,9 artarak 373 milyar lira oldu. Bankaların net faiz geliri geçen yıla göre yüzde 315 oranında arttı ve 422 milyar liraya çıktı.

- Bankacılık sektörünün yüzde 420 oranında kar artışı sağladığı ocak-ağustos döneminde toplam aktifleri ise yüzde 86,8 oranında artarak 12,7 trilyon lira, toplam özkaynakları ise yüzde 76,6 oranında artarak 1,1 trilyon liraya çıktı.

KOBİ'LERİN BANKALARA BORCU

- Küçük ve orta boy işletmelerin (KOBİ) bankacılık sektörüne olan kredi borçları ağustosta 53,2 milyar lira daha artarak 1 trilyon 668 milyar liraya kadar çıktı. KOBİ'lerin kredi borçları yılın ilk sekiz aylık döneminde ise 537,2 milyar lira artış kaydetti.

- KOBİ'lerin zamanında ödeyemediği için bankalar tarağından yasal takibe alınan borçları ise 60 milyar lira düzeyinde seyrediyor.

TARIM SEKTÖRÜNÜN BANKALARA BORCU

- Tarım sektörünün bankalara olan kredi borcu da ağustosta 11,6 milyar lira daha artarak 245 milyar liraya kadar çıktı.

- Sektörün banka borçlarında yılbaşından bu yana ise 77,2 milyar liralık artış yaşandı.

- Tarım sektörünün bu borcunun 189,5 milyar liralık kısmı kamu bankalarından, 55,4 milyar liralık kısmı ise diğer bankalardan kullandıkları kredilerden meydana geliyor.

- Sektörün zamanında ödeyemediği için bankalar tarafından yasal takibe alınan borçları ise 3,5 milyar lira düzeyinde seyrediyor.

VATANDAŞIN BANKALARA BORCU

- Vatandaşlar, gelirlerinin yetmediği zorunlu harcama ve borç ödemelerini yapabilmek için hızla borlanmayı sürdürüyor. Vatandaşların bankalara olan borcunda 16-23 Eylül haftasında da 16,5 milyar liralık artış oldu. Son 5 ayda (6 Mayıs – 23 Eylül arasında) vatandaşların bankalara olan borçlarında 225 milyar liralık artış yaşandı.

- Bireylerin bankalara ve finansman şirketlerine olan (konut, taşıt, ihtiyaç ve kredi kartı) borcu (takiptekiler de dahil) 23 Eylül itibariyle 1 trilyon 337 milyar liraya yükseldi.

- Vatandaşların bu borcunun 993 milyar lirası bireysel (konut, otomobil, ihtiyaç) kredilerinden, 345 milyar lirası da kredi kartı borç bakiyelerinden kaynaklanıyor. Son hafta tüketici kredilerinde 7,7 milyar liralık, kredi kartı borçlarında ise 8,8 milyar liralık artış yaşandı.

- **Takipteki Borç:** Vatandaşların vadesinde ödeyemediği için bankalar tarafından icraya verilen takipteki borçları ise 30 milyar lira oldu. Bankaların takipteki bu borçlarını düşük bir bedel karşılığında varlık yönetim şirketlerine devrediyor olmaları bu rakamı olduğundan daha düşük gösteriyor.

- **Toplam Borç:** Vatandaşların varlık yönetim şirketlerine 32,9 milyar, TOKİ'ye ise 27 milyar lira borcu bulunuyor. Vatandaşların, bankalara, finansman şirketlerine, varlık yönetim şirketlerine ve TOKİ'ye olan (tahsili gecikmiş borçlar da dahil) toplam borcu 1 trilyon 397 milyar lira düzeyinde seyrediyor.

- Vatandaşların bankalara olan borcunda yıl başından bu yana 311 milyar liralık, toplam borçlarında ise 314 milyar liralık artış yaşandı.

VATANDAŞIN BANKALARA ÖDEDİĞİ FAİZ

- Vatandaşların kredi kartı ve tüketici kredisi borçları nedeniyle bu yıl ocak-ağustos döneminde bankalara ödediği faiz ise 112,2 milyar lira olarak gerçekleşti.

- Bu nedenle ödenen faiz tutarı geçen yılın aynı dönemine göre 38 milyar lira arttı.

- İktidarın sözde "faiz düşmanı" politikaları borç içerisindeki vatandaşın faiz yükünü de artırdı.

FAİZ ORANLARI

Kredi ve Mevduat Faiz Oranları

- 23 Eylül itibarıyla bankaların **vadeli TL cinsinden mevduata** uyguladığı ortalama faiz oranı yüzde 15,79 oldu. *(Ancak kur korumalı mevduat nedeniyle bu oran gerçek durumu yansıtmıyor. Bu hesapların -devletin ödediği kur farkıyla birlikte- üç aylık bir faizin yıllık bileşiği ise yüzde 80'i aşıyor)*

- Merkez Bankasına göre, tüketici kredilerinin (ihtiyaç + taşıt + konut) ortalama faizi önceki haftaya göre 0,12 puan azalarak yüzde 30,87'ye inerken, ticari kredi faizleri ise yüzde 20,50'de kaldı.

- Bankalar tüketicilere ihtiyaç kredisini ortalama yüzde 32,08, taşıt kredisini yüzde 26,52, konut kredisini ise yüzde 21,45 yıllık faiz oranıyla kullandı.

- Dolar cinsinden ticari kredi faizi yüzde 8,63, Euro cinsinden olanın faizi de yüzde 7,09 oldu.

Merkez Bankası Faizi

- *Merkez Bankası bankaları geçen hafta yüzde 12,04 faiz oranıyla fonlamaya devam etti.*

Risk Primi (CDS) Yeniden 800'e Yaklaşıyor

- Dolar cinsinden 5 yıl vadeli yurt dışı borçlanma tahvillerinin yıllık faizi geçen hafta sonunda yüzde 10,27 oldu. Başta FED olmak üzere diğer ülkelerin faiz artırımını Türkiye'nin dış borçlanma maliyetlerini artırıyor.

- Türkiye'nin, CDS'i (risk primi) ise **bir önceki haftaya göre** yüzde 4 oranında artarak 773,86 oldu.

HİZMET ÜRETİCİ FİYATLARINDA YÜZDE 97,2 ARTIŞ

(Tabloda 10'uncu sayfada)

- Ulaştırma ve depolama, konaklama ve yiyecek, bilgi ve iletişim, gayrimenkul, mesleki-bilimsel ve teknik hizmetler ile idari ve teknik hizmetler gibi alanları kapsayan hizmet üretici fiyatları ağustosta bir önceki aya göre yüzde 4,89 oranında artış kaydetti. Geçen yıl ağustosta bu oran yüzde 1,36 olmuştu.

- Hizmet üretici fiyatlarında son bir yıllık dönemde ise yüzde 97,2 oranında artış kaydedildi.

- Hizmet üretici fiyatlarındaki bu yüksek oranlı artışların da ilerleyen aylarda tüketici fiyatlarına yansımaları kaçınılmaz gözüküyor.

DÖVİZ KURU-ALTIN-BORASA

- Merkez Bankasının açıkladığı döviz kurlarına göre geçen hafta dolar kuru yüzde 0,8 oranında, Euro kuru ise yüzde 1,1 oranında arttı. Kurlar sırasıyla 18,52 TL ve 18,14 TL oldu. Dolar kurunda yıl başından bu yana yüzde 42,7, Euro kurunda yüzde 23,5 oranında artış oldu.

- Ortalama dolar kuru (1 Ocak- 30 Eylül 2022 ortalaması) 2021 yılının ortalamasına göre yüzde 78,6 oranında artarak 15,87 TL'ye çıktı.
- Gecen hafta gram altın fiyatı bir önceki haftaya göre yüzde 1,7 oranında artarak 990,6 lira oldu. Altın fiyatı geçen yılın sonuna göre ise yüzde 27,2 oranında arttı.
- Borsa endeksi ise (BİST100) geçen hafta yüzde 3,1 oranında düştü. Endekste yıl başına göre artış ise yüzde 71,7 oldu.

İCRADAKİ DERDEST DOSYA SAYISI 23,8 MİLYON

- Ulusal Yargı Ağı (UYAP) üzerinden alınan verilere göre bu yıl 1 Ocak – 30 Eylül günleri arasında icra ve iflas dairelerine UYAP üzerinden toplam 6 milyon 489 bin yeni dosya geldi. 5 milyon 272 bin dosya sonuçlandırıldı.
- **Yeni gelen dosya sayısı geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 18,8 oranında arttı.**
- İcra dairelerinde derdest bulunan dosya sayısı ise son bir yılda 806 bin adet artarak 30 Eylül itibariyle 23 milyon 782 bine çıktı.

AÇLIK SINIRI 7 BİN LİRANIN ÜZERİNDE

- Türk-İş dört kişilik bir ailenin açlık sınırının eylülde, bir önceki aya göre 355 lira artarak 7 bin 245 liraya, yoksulluk sınırının da 1.158 lira artarak 23 bin 600 liraya yükseldiğini hesapladı.
- Birleşik Kamu-İş Konfederasyonu ise eylülde açlık sınırının 385 lira artarak 7 bin 667 liraya, yoksulluk sınırının da 629 lira artarak 22 bin 377 liraya çıktığını açıkladı.
- Bu arada, enflasyon, işsizlik, kredi faizi ve büyüme oranı esas alınarak hesaplanan sefalet endeksi de 110,34'le tarihi bir rekor kırdı.

BANKALARDAKİ MEVDUATIN YÜZDE 68'İ MİLYONERLERİN

- BDDK'nın verilerine göre Türkiye bankalarda bulunan ve yurt içi yerleşiklere ait TL ve döviz mevduatlarının yüzde 68'i bir avuç zengininin hesaplarında bulunuyor.
- Ağustos 2022 sonu itibariye bankalarda yurt içi yerleşiklere ait toplam 7,2 trilyon liralık Türk lirası ve döviz mevduatı bulunuyor. Bu mevduatın 4,9 milyar liralık kısmı ise içerisinde 1 milyon lira ve daha fazla mevduat bulunan toplam 670 bin hesapta kontrol ediliyor.
- Ağustos sonunda yüzde 68'e yükselen 1 milyon lira ve üzerindeki mevduatların toplam mevduat içerisindeki payı çok değil 2021 yılı sonunda yüzde 63 olarak hesaplanmıştı. Servet dağılımı adaletsizliğinin en önemli göstergelerinden biri olan mevduatın hesap dilimlerine göre dağılımı, Türkiye'deki servet dağılımı adaletsizliğinin giderek büyüdüğünü gösteriyor.

TÜRKİYE'NİN KREDİ NOTU YİNE DÜŞTÜ

- Uluslararası kredi derecelendirme kuruluşları Moody's ve Fitch'den sonra Standard & Poor's da Türkiye'nin zaten yatırım yapılamaz seviyede tuttuğu kredi notunu B+'dan B'ye indirdi. Not görünümünü ise negatiften, durağana çevirdi.
- Kuruluş, not indirimine gerekçe olarak gevşek para ve maliye politikalarını, düşük net döviz rezervi seviyesini, Türk lirasının değerindeki kırılganlığı ve 2023 milletvekili ve cumhurbaşkanlığı seçimleri öncesinde iktidarın finansal ve parasal istikrar yerine büyümeye öncelik vermesini gösterdi.
- Daha önce de Moody's Türkiye'nin notunu B2'den B3'e, Fitch'de B+'dan B'ye indirmişti. Her üç kuruluşun Türkiye'ye verdiği not da yatırım yapılabilir seviyenin 5 kademe altında bulunuyor.

BEYAZ EŞYADA ÜRETİM DE SATIŞLAR DA AZALYOR

- Sanayi üretiminin öncü göstergelerinden biri sayılan beyaz eşya üretimi bu yıl ocak-ağustos döneminde geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 4,7 oranında azalarak 21 milyon382 bine geriledi.
- Aynı dönemde yurt içi beyaz satışları ise yüzde 6 oranında daralarak 5 milyon 589 binde kalırken, ihracat ise yüzde 0,5oranında azalarak 16 milyon 594 bin oldu.
- Beyaz eşya ithalatı ise yüzde 50 azalarak 200 bin adete indi.
- Bu satışların 216 bin 800'ü ithal, 137 bin 743'ü ise yerli üretim otomobillerden oluştu. İthal otomobil satışlarında yüzde 7,1, yerli otomobil satışlarında yüzde 12,8 oranında daralma yaşandı.

RAKAMLARI DIŞ TİCARETTE ALARM VERİYOR

Ağustos rakamları dış ticarete alarm veriyor. Aylık dış ticaret açığındaki artış yüzde 160'a yükseldi. Bir ayda 11 milyar doları aşan açık, sekiz ayda toplam 73 milyar dolara ulaştı. İhracatın ithalatı karşılama oranı yüzde 82'den 69'a geriledi. Yılsonunda dış ticaret açığı 100 milyar doları aşabilir!

İstanbul'da düzenlenen 'Ekonomik Dönüşüm ve Yeni Paradigmalar' zirvesiyle bir yıldır her yanı dökülen Yeni Ekonomi Modelini (YEM) dünyaya anlatan iktidarın söyledikleri, aynı gün 2022 Ağustos Dış Ticaret verileriyle yalanlandı. Hazine ve Maliye Bakanı Nebati'nin kimsenin anlamadığı konuşmasının yanı sıra Cumhurbaşkanı Erdoğan da 2023 hedeflerini yinelemekten öteye yeni bir şey söyleyemedi.

Ağustos ayında ihracat 2021'in aynı ayına göre yüzde 13,1 artarak 21 milyar 337 milyon dolar olurken, ithalattaki artış bunun üç katı düzeyinde ve yüzde 40,4 artarak 32 milyar 531 milyon dolar tutarında gerçekleşti.

✓ Dış ticaret açığı geçen yılın aynı ayına göre yüzde 159,9 artarak 4 milyar 307 milyondan, 11 milyar 194 milyona yükseldi.

2022 yılı ocak-ağustos dönemindeki ihracat toplamı sekiz ayda geçen yıla kıyasla yüzde 18,2 artarak 165 milyar 608 milyon dolar olurken, ithalat toplamı yüzde 40,7 artışla 239 milyar 43 milyon dolar oldu. Ocak-ağustos dönemindeki toplam dış ticaret açığı yüzde 146,3 arttı ve geçen yılki 29 milyar 817 milyon dolar düzeyinden 73 milyar 435 milyona tırmandı. İhracatın ithalatı karşılama oranı 2021 Ocak-Ağustos döneminde yüzde 82,5 iken, bu yılın aynı döneminde yüzde 69,3'e geriledi.

Ocak-Ağustos döneminde ihracatta ilk sırayı 13,7 milyar dolarla Almanya alırken, bu ülkeyi sırasıyla; 11,4 milyar dolarla ABD, 8,6 milyar dolarla Irak, 8,6 milyar dolarla Birleşik Krallık ve 8,3 milyar dolarla İtalya izliyor.

Ancak gerek AB ekonomilerinde yaygınlaşan resesyon endişesi gerek Rusya ile AB arasında yaşanan enerji krizi ve gerekse Almanya'da 1 Ocak 2023'ten itibaren yürürlüğe girecek Alman Tedarik Zincirlerinde Durum Tespiti Yasası'nın içerdiği yeni kriterler, Almanya başta olmak üzere AB pazarlarına yapılan ihracatta ciddi gerilemelere neden olabilecek.

Dolar/Euro paritesindeki gelişmeler Türkiye'nin dış ticaretinde negatif etkisini göstermeye başladı. İhracatı ağırlıklı euro bölgesine olan Türkiye, ithalat içinse başta doğalgaz olmak üzere ödemelerini dolarla yapmak zorunda. Şu ana kadar doların euro karşısında değer kazanmasından kaynaklı parite etkisiyle, dış ticaret açığının en az 10 milyar dolar arttığı dikkate alındığında, önümüzdeki aylarda ihracatın yavaşlaması yanında paritenin de etkisiyle bu kayıpların fazlaşacağını öngörmekteyiz.

HIZLA GÜVEN KAYBEDİYORUZ!

Eylül ayında Reel Kesim Güven Endeksi (RKGE) 2,2 puan birden düştü. Bu veriler; Cumhurbaşkanı Erdoğan ve ekonomi yönetiminin söylemlerinin aksine, yeni ekonomi modeline güvenilmediğini, reel sektör temsilcilerinin önümüzdeki sürece yönelik kötümserliğinin arttığını, gösterdi!

Reel sektörde imalat sanayinde faaliyet gösteren 1744 iş yeriyle yapılan anketler sonrasında ortaya çıkan sonuçlara bakıldığında, **Reel Kesim Güven Endeksi (RKGE)** eylülde bir önceki aya kıyasla 2,2 puan azalarak 99,9 seviyesinde gerçekleşti.

Anket sorularına işletmeler tarafından verilen yanıtlarda 'genel gidişat ve sabit sermaye yatırım harcamasına' ilişkin değerlendirmeler endeksi artış yönünde, 'mevcut toplam sipariş miktarı, mevcut mamul mal stoku, gelecek üç aydaki üretim hacmi, gelecek üç aydaki toplam istihdam, gelecek üç aydaki ihracat sipariş miktarı ve son üç aydaki toplam sipariş miktarına' ilişkin yanıtlar ise endeksi azalış yönünde etkiledi.

Önümüzdeki üç aya yönelik değerlendirmelerde, üretim hacmi, iç piyasa sipariş miktarı ve ihracat sipariş miktarında artış bekleyenlerin azalması yanında, gelecek üç ayda istihdamda ilişkin artış bekleyenler de bir önceki aya göre gerilemiş görünüyor.

Ortalama birim maliyetlerde ve satış fiyatlarında gelecek üç ayda artış bekleyenlerde de ciddi yükseliş görülüyor. Önümüzdeki 12 aylık dönem sonunda üretici fiyat endeksinde-üretici enflasyonunda artış beklentisi devam ederken, bir önceki aya göre 3,1 puan artan gelecek 12 aydaki ÜFE beklentisi yüzde 90,8'e yükseldi.

RKGE'de ortaya çıkan bu tablo;

✓ Reel kesimin gelecek üç aylık ve 12 aylık dönemler itibarıyla olumlu yönde gelişme beklentisinin azaldığını gösteriyor.

✓ Reel kesimde kötümserliğin arttığını, üretim, iç ve dış (ihracat) siparişlerde ve istihdamda artış beklentisinin azaldığını, karamsarlığa dönüştüğünü sergiliyor.

Reel kesim gerek üretim maliyetlerinde gerekse satış fiyatlarında yükselişin süreceğini, ÜFE artışının önümüzdeki 12 ayda yüksek seyredeceğini öngörüyor.

İktidarın enflasyonun aralıktan itibaren düşeceği söyleminin sadece TÜİK rakamlarında matematiksel bir düşüşten ibaret olacağı, fiyatlarda ise bugünkü seviyenin altına inecek bir düşüş beklenmediği reel kesimin güven endeksine yansıyor!

KART ARTIYOR BORÇ ARTIYOR

Milyonlarca kişi gelecekteki gelirlerini harcayarak ya da olmayan gelirleri için bankalara borçlanarak kredi kartı ve banka kartlarıyla yaşamını idame ettiriyor. 85 milyon nüfuslu Türkiye’de kredi kartı, banka kartı, ön ödemeli kart sayısı ağustos itibarıyla 322 milyon adete ulaştı!

Ağustos ayı kartlı ödeme verilerine göre, ağustos sonu itibarıyla kredi kartı sayısı 93,8 milyon adet, banka kartlarının sayısı 161,8 milyon adet ve ön ödemeli kart sayısı 66,4 milyon adet. Geçen yılın aynı ayına kıyasla kredi kartı sayısı yüzde 16, banka kartı sayısı yüzde 13, ön ödemeli kart sayısı yüzde 28 arttı. Toplam kart sayısı yüzde 16 artışla 322 milyon adete ulaştı. Türkiye nüfusunun 85 milyon kişi olduğu düşünüldüğünde ve 18 yaş ve üzerindeki kart sahibi olabileceği göz önünde tutulduğunda ortalama kişi başına 4-5 adet kart düşüyor. Kişiler birden fazla banka kartı, kredi kartı ile ve karttan karta aktarma, bir kartı diğerinin borcunu kapatma amacıyla kullanarak gündelik ihtiyaçlarını karşılayabiliyor.

Bunun yanında 4-5 kartın toplam limiti dikkate alındığında insanlarımız olmayan gelirlerinin üzerinde kart borcu ile karşı karşıya. Gelecekte elde edecekleri gelirlerini bugünden harcamak zorunda. 322 milyon kart sahibi geleceğini bankaya borçlanarak hayatını sürdürüyor. Bunun için bankalara aylık yüzde 2 dolayında faiz ödüyor. Son ödeme tarihini geçirdiğinde bu faiz daha da artıyor.

Kredi kartı dışında, banka kartlarıyla ATM’lerden bankanın kendisine tanıdığı limit dahilinde ek hesap veya kredili mevduat hesabından (KMH) bankadan faizle borç aldığı bir parayı çekerek kendisinin, ailesinin, çocuklarının ihtiyacını karşılıyor.

Bankalararası Kart Merkezi (BKM) verilerine göre, ağustos ayında kartlarla yapılan toplam harcamalar geçen yılın aynı ayına göre yüzde 125 artarak 346 milyar TL’ye ulaştı. Bu ödemelerin;

✓ 272,7 milyarı kredi kartıyla,

✓ 67,2 milyar TL’si banka kartlarıyla,

✓ 6,1 milyar TL’si ise ön ödemeli kartlarla yapıldı.

Kredi kartı ile ödemelerdeki büyüme oranı yüzde 118, banka kartı ile ödemelerde yüzde 155, ön ödemeli kartlar ile yapılan ödemelerde ise yüzde 172 olarak gerçekleşti.

Kart sayısının 322 milyona ulaşması, bir aylık harcama tutarının 350 milyar liraya yaklaşması, bireylerin ve hanelerin **ağır bir kart borcu yükü** altında olduğunu gösteriyor. Kredi kartı borcunu ödeyemeyenlerin ve kanuni takibe düşenlerin sayısının 4 milyonu aşması, bu sürecin tıkanacağını ve kartı kartla çevirmenin sürdürülemez olduğunu kanıtıyor!

TEK ADAMIN ESERİ; MERKEZİ YÖNETİM BORÇ STOKU

2022 Ağustos sonu itibarıyla 3 trilyon 651 milyar 400 milyon TL’ye ulaşan Merkezi Yönetim Borç Stoku, tek kişinin kararları ve denetimsiz harcamalarıyla ülke hazinesinin ağır bir borç yükü altına sokulduğunu gösteriyor. Toplam borç stokunun yüzde 67’sinin yabancı para cinsinden olması endişeleri büyütüyor!

Bu borç toplamının 1 trilyon 205 milyar 600 milyon lirası TL cinsinden, kalan 2 trilyon 445 milyar 800 milyon lirası ise döviz cinsinden oluşuyor. Bu rakamlar borç stokunun yüzde 67’sinin, üçte ikisinin döviz cinsinden olduğu ve kur yükseldikçe durduğu yerde borcun arttığı anlamına geliyor. Bu tablonun bir başka anlamı, iktidarın dilinden düşürmediği ‘liralaşma’ söylemine rağmen hazine de dahil iktidarın TL’ye güvenmediği için yabancı para cinsinden borçlanmaya mecbur kalması, söylemlerin aksine dolarizasyonun hazine tarafından sürdürülmesi. **Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi’ne** (CHS) geçiş sonrası merkezi yönetim borç stoku dört yılda yaklaşık yüzde 400 artmış!

- ✓ 2018 sonunda 665 milyarı iç borç 505 milyarı dış borç olmak üzere 1 trilyon 170 milyar TL olan merkezi yönetim borç stoku,
- ✓ 2019 sonunda 846,1 milyarı iç, 603,9 milyarı dış borç olmak üzere 1 trilyon 450 milyar TL'ye yükselmiş.
- ✓ 2020 sonunda 1 trilyon 158 milyarı iç, 799,3 milyarı dış borç olmak üzere 1 trilyon 957 milyar TL
- ✓ 2021 sonunda 1 trilyon 493 milyar TL iç, 1 trilyon 504 milyarı dış borç olmak üzere toplam 2 trilyon 997 milyar TL
- ✓ 2022 Ağustos sonu 1 trilyon 205 milyar 600 milyon lirası iç, 2 trilyon 445 milyar 800 milyon lirası dış borç olmak üzere toplam borç stoku 3 trilyon 651 milyar 400 milyon TL
- ✓ Borç stokunun GSYH'ye oranı 2018'de yüzde 13,5 iken, 2022 Ağustos sonunda yüzde 64 artışla yüzde 22,2'ye yükselmiş. Bu oranın şimdi seçim bütçesi ve seçim ekonomisiyle daha da katlanacağını öngörmek olanaklı.

Temmuz başında yürürlüğe giren ek bütçede 278 milyar TL olarak öngörülen yılsonu bütçe açığı eylülde yayınlanan Orta Vadeli Program'da 462 milyar liraya yükseltildi. Bu da hazinenin daha fazla borçlanması demek. 2022 yılının kalan üç ayında yapılacak harcamalarla bütçe açığı 462 milyar liraya yükselecek, muhtemelen bu açık tutarı da aşılacak.

Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi'ne geçildikten sonra iç borçların iki, dış borçların üç mislinden fazla artması iktidarın üretim, yatırım, ihracat, istihdam artışı hedefleriyle ilan ettiği yeni ekonomi modelinin söylenenlerin aksine borç bataklığından başka bir sonuç üretmediğini gösteriyor. **Giderek daha fazla borçlanmak dışında iktidarın bir çözümünün olmadığı anlaşılıyor!**

TEK HANELİ FAİZ STRATEJİYLE DAR BİR KESİME SERVET AKTARILACAK!

Yılsonunda faizi tek haneye indirmeyi hedefleyen Cumhurbaşkanı Erdoğan, Merkez Bankası Para Politikası Kuruluna telinde bulunduğunu ifade etti. Merkez Bankası faizi 2021 eylül-aralık döneminde yüzde 19'dan 14'e düşürüldü. Şimdi 2022 Eylül'ünde yüzde 12'ye indirilen Merkez Bankası faizi, yılsonunda yüzde 8-9 olacak!

Bu müdahale stratejisi, bilinçli bir şekilde toplumun geniş kesimlerinden dar bir kesim lehine servet aktarmayı amaçlıyor. Geçen yıl aynı dönemde başlatılan faiz indirimleriyle eylül-aralık arası dönemde Merkez Bankası politika faizi yüzde 19'dan 14'e düşürüldü. Ardından sekiz ay boyunca sabit tutulan faiz ağustos ve eylüldeki birer puanlık indirimlerle yüzde 12'ye indi. Şimdi de iktidarın talimatı ve telkiniyle ekim-aralık döneminde muhtemelen her ay birer puanlık indirimle yılsonunda politika faizi yüzde 9'a veya bir ayda 2 puan indirim yapılarak yüzde 8'e çekilecek. Matematiksel olarak geçen yılın aralık ayında yüzde 13 olan aylık enflasyon baz etkisiyle bu aralıkta daha düşük olacağı için Cumhurbaşkanı Erdoğan 'faizi düşürdük enflasyon düştü' diyecek. İktidarın faiz-enflasyon tezini doğrulayabilmek için bilinçli bir şekilde dar bir kesim lehine uyguladığı para-faiz politikası, halkın sırtına yüklenen ağır bedelin karşılığında etrafındaki bu küçük grubu zenginleştirmeyi, servet transfer etmeyi amaçlıyor.

Uygulanan bu faiz indirimi politikası bankaların ticari ve ihtiyaç kredisi faizlerinde ciddi bir düşüş sağlamadığı gibi, kredi ve finansa erişimi zorlaştırdı. Kredi hacmi sert bir şekilde düşmeye başladı. Bankalar yüzde 80 enflasyon karşısında negatif olan faizlerle bile kredi vermekten kaçınıyor. Üretici enflasyonunun yüzde 144, tüketici enflasyonunun yüzde 80 seviyesine ulaştığı bir ortamda bankaların verdiği ticari kredi hacmindeki büyüme hızı yılbaşında yüzde 50 iken, yüzde 20'nin altına indi.

Hazine'nin borçlanma ve finansman ihtiyacının büyümesi, yükselen ülke risk priminden ötürü (CDS) dış borçlanma ve dışarıdan kaynak bulmanın olanaksız hale gelmesi hazinenin tümüyle içeriden kaynak bulmaya yönelmesine neden oldu. Bu da bankaları ticari kredi vererek risk almaktansa Merkez Bankası'ndan yüzde 12 ile sağladıkları kaynağı hazineye satmayı daha cazip kıldı. Bankalar, rekor düzeydeki negatif faizle Merkez Bankası'ndan kaynak kullanıp, tasarruf sahiplerinden negatif faizle mevduat toplayıp elde ettikleri fonları Hazine'ye aktarıyor. Bankaların rekor negatif faizle Merkez Bankası'ndan aldıkları kaynağı hazineye satarak elde ettikleri kazançla kârları katlanıyor.

Bankacılık sektörünün ağustos ayı net kârı 44,3 milyar TL olurken sekiz aylık net kâr, geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 420 artarak 252 milyar 208 milyon liraya ulaştı. **Sadece bu net kârlar bile iktidarın para ve faiz politikasının, faiz indirimi pazarlamasının kime yaradığını apaçık sergiliyor!**

SAATLİ BOMBA KKM'İNİN ZAMAN AYARI

TBMM'ye getirilmek üzere hazırlanan yeni torba yasada KKM'nin (Kur Korumalı Mevduat) 2023 sonuna uzatılması öngörülüyor. Ülke ekonomisinin temeline yerleştirdiği KKM saatli bombasını yılsonuna ayarlayan iktidar, patlamanın kendisini yok edeceğini görünce süreyi seçim sonrasına erteliyor!

En baştan itibaren KKM kararının ve başlatılan uygulamanın Türkiye ekonomisinin temellerine yerleştirilen saatli bomba olduğunu ifade ettim. İktidar kur artışlarını frenlemek için getirdiği bu düzenlemeyi yeni ekonomi modelinin muhteşem icatlarından birisi olarak sundu. Ancak kurlar KKM uygulamasının başlatıldığı 21 Aralık 2021 seviyesinin çok üzerinde ve dolar/TL kuru 19 liraya tırmandı. Kurlardaki her artış KKM'nin hazine ve Merkez Bankası'na yüklediği kur farkı ödeme yükümlülüğünü ağırlaştırıyor. Temmuz itibarıyla hazinenin bütçeden beş ayda ödediği kur farkı 75,6 milyar TL oldu.

✓ Dövizden KKM'ye geçenlerin kur farkını Merkez Bankası ödüyor ve şu ana kadar yapılan ödeme tutarı kamuoyundan gizleniyor.

Hazine ödemesi emsal alındığında Merkez Bankası'nın de an ez 75 milyar lira kur farkı ödediğini varsaydımda hazine ve Merkez Bankası'nın ödediği kur farkı beş ayda 150 milyar TL'yi buluyor. Başlangıçta 12 milyar TL olarak açıklanan vazgeçilen stopaj ve kurumlar vergisi tutarı 25 milyar liraya yükseldi. **Böylece KKM'nin beş aylık faturası vergi ve stopaj muafiyetleriyle toplam maliyet 175 milyar TL'yi buluyor.**

KKM uygulaması çerçevesinde bankalar bu mevduatlara Merkez Bankası politika faizinin azami üç puan üzerinde faiz ödüyor. Yüzde 12'ye indirilen Merkez Bankası politika faizi ile bankaların KKM mevduatlarına ödeyecekleri faiz de uygulama başladığında yüzde 17 iken şimdi yüzde 15'e düştü.

✓ Yani faiz indirimleriyle aynı zamanda bankaların KKM faiz yükü azaltılırken, kur artışlarıyla hazine ve Merkez Bankası'nın kur farkı ödeme yükü artıyor.

Bir yıl önce 21 Aralık operasyonu ve Merkez Bankası'nın 7 milyar dolarlık müdahalesiyle dolar/TL kuru 18,20 TL'den 11 TL'ye düşürüldü. O tarihte 11 TL dolar kuru üzerinden KKM hesabı açanların alacağı kur farkı 19 TL'ye yaklaşan şimdiki dolar kuruyla dolar başına 8 TL'ye yükseldi. Yılsonuna kadar kur hiç artmasa, sabit kalsa bile hazine ve Merkez Bankası'nın ödeyeceği kur farkı 400 milyar lirayı bulacak. Son açıklanan rakamlarla 1 trilyon 394 milyar liraya ulaşan KKM hesaplarındaki tutarın şu andaki dolar karşılığı 73,3 milyar dolar.

İktidar kendi elleriyle uygulamaya koyduğu ekonomik yıkım modelini, KKM adı altında yarattığı ekonomik Frankenştaynı yok edemeyeceğini, yılsonunda uygulamadan kaldıramayacağını aksi halde kendisinin de enkazın altında kalacağını gördüğü için, şimdi süreyi bir yıl daha uzatarak günü kurtarmaya, ekonomik felaketi seçim sonrasına ertelemeye hazırlanıyor. KKM'nin süresi 31 Aralık 2022'de dolacaktı. Anlaşıldığı kadarıyla iktidar, şu anda 1,4 trilyona yaklaşan bu paranın uygulama sona erdiğinde hesaplardan çözülecek böylesine yüksek bir meblağın dövize yönelmesinden ve kurların patlamasından, enflasyonun kontrolden tümüyle çıkmasından, zincirleme iflaslar ve batışlardan paniğe kapıldı.

✓ İki seçenek üzerinden hareketle süreyi bir yıl uzatıp KKM felaketini seçim sonrasına geciktirmeye ve iktidarı kaybederse de bu bombayı yeni gelecek iktidarın kucağına bırakmaya karar verdi.

KKM süresinin 2023 sonuna uzatılarak uygulamanın devam ettirilmesi, döviz kurlarının yükselmesiyle bu hesaplardaki mevduatın artması ve bir yılda 2-2,5 trilyona ulaşması ekonomik yıkımın, ülkenin başına açılacak felaketin boyutlarını altından kalkılamaz noktaya getirecektir.

✓ Daha önce ancak 25 yılda temizlenebilen Döviz Çevrilebilir Mevduat (DÇM) uygulamasından daha karanlık bir sürece ülkeyi sürükleyecektir.

İktidarın kendisini kurtarmak için ülkeyi felakete sürüklemek pahasına KKM uygulamasını bir yıl daha uzatmak istemesi, Türkiye ekonomisine ihanet, **ülkeye ve gelecek nesillere yapılabilecek en büyük kötülüktür!**

HEM NEBATİNİN HEM DE TÜİK 'İN GERÇEKLE BAĞI KOPTU.

Epistemolojik kopuşla benimsenen heteredoks ekonomi modelinin sonucu dünyada en yüksek 6. enflasyona sahip olmak oldu

Nebatinin Neo klasik ekonomiden epistemolojik kopuşla heteredoks yaklaşımı benimsenince ortaya sadece son 24 yılın en yüksek enflasyonu çıkmıyor, yüksek enflasyonda dünyada altıncı, Avrupa da ise birinci sıraya çıkıyorsunuz. **TÜİK verilerinde dahi son üç ayda asgari ücret 363 TL, en düşük emekli aylığı ise 231 TL eridi**

Nebatinin epistemolojik kopuş olarak nitelendirdiği heteredoks ekonomi modelinin sonucu yüzde yıllık yüzde 83,45 enflasyon artışı oldu. Nebatinin kimsenin anlamadığı bu yepyeni ekonomi modeli ile Temmuz 1998 yılından sonra yani son 24 yılın en yüksek enflasyonuna sahip olduk. Yetmedi yüksek enflasyonda Avrupa'da birinci dünya da ise 6. Sıraya yerleştik. TÜİK verilerine göre yıllık gıda enflasyonundaki artışımız ise yüzde 93,05. Türkiye, dünyada en yüksek gıda enflasyonuna sahip 5. Ülke durumunda. Bu başarıyı da Nebatinin heteredoks ekonomi modeline borçluyuz.

Üretici fiyat endeksi yani üreticinin enflasyonu son bir yılda %151,50 oranında arttı. Üreticinin enflasyonu ile tüketicinin enflasyonu arasındaki fark 68,05 puana çıkarak tarihi rekorunu kırmış durumda.

Yeni asgari ücret 5137 TL'ye geriledi

TÜİK verileri her türlü makyaja ve manipülasyona rağmen emekçilerin ücretlerindeki kaybı gizleyemedi. Haziran ayından bugüne son üç aylık ortalama enflasyon artışı 7,054 puan oldu. Bu durumda Haziran ayında 5500 TL'ye yükselen asgari ücret 5137 TL'ye düştü. 3500 TL'ye yükseltile en düşük emekli aylığı 3269 TL'ye, Temmuz ayında 8 bin 462 TL'ye yükselen en düşük memur maaşı ise 7904 TL'ye geriledi.

Halkın enflasyonu ile TÜİK enflasyonu arasındaki fark her geçen ay artıyor

TÜİK yıllık enflasyon artışını yüzde 83,45 olarak açıkladı. Uzun yıllardır TÜİK enflasyonu ile paralel bir şekilde giden İTO enflasyonu ile TÜİK enflasyonu arasındaki bağ kopmuş durumda. İTO'nun yıllık 107,42'lik yıllık enflasyonu ile TÜİK yıllık enflasyonunda 24 puan daha fazla. ENAG enflasyonu ise TÜİK yıllık enflasyonunda tam 102 puan daha fazla. TÜRK-İŞ ise yıllık mutfak enflasyonundaki artışı yüzde 130 olarak açıkladı. Nereden bakarsak bakalım TÜİK'İN güvenilmez verileri halkın gerçek enflasyonunun altında kalmaya devam edecek. TÜİK verileri çarpıttıkça emekçilerin maaşı da erimeye devam edecek.

ENERJİ BAKANİ BAŞKA, EPDK RAPORU BAŞKA...

Kış öncesi doğalgaz depolarının tam dolu olduğu açıklanmıştı... EPDK verileri Enerji Bakanı'nı doğrulamıyor EPDK raporuna göre depolar tam dolu değil! Algı siyasetiyle doğalgaz depoları dolmaz! Enerji bakanı başka, EPDK raporu başka...

CHP Genel Başkan Yardımcısı Ahmet Akın, kış ayları yaklaşırken doğalgaz arz güvenliğini ilgilendiren yeraltı depolarının doluluk oranıyla ilgili Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı ile Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu'nun (EPDK) çelişmesini ortaya koydu. CHP'li Akın, "Enerji Bakanı temmuz ayında 'Depolarımız dolu' diye açıklama yaptı. EPDK'nın temmuz ayı sektör raporuna göre ise depolar tam dolu değil. Algı siyasetiyle doğalgaz depoları dolmaz" açıklamasında bulundu.

CHP Genel Başkan Yardımcısı Ahmet Akın, İran-Türkiye arasındaki doğalgaz hattının bakım gerekçesiyle 2 Ekim itibarıyla 8 gün boyunca doğalgaz akışını durdurmasının geçtiğimiz kış ayında yaşanan arz güvenliği krizini hatırlattığına işaret etti. Geçtiğimiz kış sanayide haflarca doğalgaz kısıntısı ve elektrik kesintisine neden olan krizin ana sebebinin doğalgaz depolarının boş olmasından kaynaklandığını kaydeden CHP'li Akın, "Önümüzdeki kış döneminde benzer bir krizin yaşanmaması için doğalgaz yeraltı depolarının tam dolu olması gerekirken, EPDK'nın resmi verileri iktidar sözcülerinin açıklamalarıyla çelişiyor" değerlendirmesinde bulundu.

EPDK Doğalgaz Raporu Enerji Bakanını Doğrulamadı

CHP Genel Başkan Yardımcısı Ahmet Akın, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Fatih Dönmez'in 26 Temmuz 2022 tarihinde Silivri Yer Altı Doğal Gaz Depolama Tesisi ziyaretinde "Tuz Gölü'ndeki deponun tamamını doldurduk. Silivri deposunun da yüzde 82'sini doldurduk. Eylül ayı sonuna kadar da kalan kısmı tamamlayacağız. Kışa tam dolu bir şekilde girmiş olacağız" açıklamasında bulunduğunu anımsattı.

EPDK Verilerine Göre 600 Milyon Metreküp Eksik Gaz Var

CHP'li Akın, Tuz Gölü deposunun 1 milyar metreküp, Silivri'nin ise 3 milyar 191 milyon metreküp olduğunu anımsattı. CHP'li Akın, şunları dile getirdi:

"Tuz Gölü deposunun tam, Silivri'nin de yüzde 82 oranında dolu olması durumunda yeraltı depolarındaki doğalgaz miktarının temmuz ayında 3 milyar 616 milyon metreküp olması gerekirdi. Ancak EPDK'nın açıkladığı temmuz ayı raporunda yeraltı depolarındaki toplam miktar 3 milyar 15 milyon metreküp. Enerji Bakanı'nın ifade ettiğine göre 600 milyon metreküp eksik! Bu durumda ya EPDK'nın resmi verileri doğru değil ya da iktidar algı siyasetiyle süreci yönetmek istiyor. Ancak algı siyasetiyle doğalgaz depoları dolmaz!"

Depoların Doluluk Oranı TBMM Gündemine Taşındı

CHP Genel Başkan Yardımcısı Ahmet Akın, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Fatih Dönmez'in açıklamaları ile EPDK'nın resmi verilerinin çelişmesini TBMM gündemine taşıdı. CHP'li Akın, Bakan Dönmez'in yanıtı istemiyle verdiği soru önergesinde şu soruları yöneltti:

“Geçtiğimiz temmuz ayında Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı'nın açıklaması ile EPDK'nın temmuz ayı raporunda belirtilen depolanmış doğalgaz miktarı arasında 600 milyon metreküp fark bulunmaktadır. Hangi veri doğrudur? Silivri ve Tuz Gölü depoları tam dolu ise bu iki deponun doldurulması için ne kadar ödenmiş ya da ödenecektir? Enerji arz güvenliği konusunda Bakanlığınızın tedbirleri nelerdir? Bu tedbirler kara kışı geçirmek için yeterli olacak mıdır? Alım gücü düşen vatandaşlarımız için tedbirleriniz arasında doğalgaz birim fiyatlarında indirim yapılması var mıdır?”

SAYIŞTAY RAPORLARINDA EPDK

- EPDK ile ilgili hazırlanan Sayıştay raporunda **2 inci** bulgu ile “Araştırma Geliştirme Harcamalarının, Dağıtım Tarifesinin Bir Unsuru Olarak Düzenlenmiş Olması” tespiti yapıldı.

Raporda; **“Piyasa faaliyetleri ile doğrudan ilişkili olmayan hiçbir unsura dağıtım tarifesinde yer verilemeyecek olmasına rağmen, araştırma geliştirme (ARGE) harcamalarının dağıtım tarifesinin bir unsuru olarak düzenlendiği”** vurgulandı.

“Mevzuat hükümlerinden açıkça anlaşıldığı üzere piyasa faaliyetleri ile doğrudan ilişkili olmayan hiçbir unsura tarifede yer verilemeyecektir” denilen Sayıştay raporunda, **“ARGE harcamalarının dağıtım faaliyeti ile doğrudan ilgisi olmadığı dikkate alındığında bu harcamaların tarifede yer almaması gerektiği”** ifade edildi.

EPDK ile ilgili Sayıştay raporunun 2. bulgusunda şu önemli değerlendirmelerde bulunuldu:

“21 adet elektrik dağıtım şirketine 3 üncü uygulama döneminde (2016-2020 yılları arası) 209 milyon 473 bin 850 TL ARGE bütçesi verilmiş olup (güncellenmiş tutar 280 milyon 218 bin 312 TL), bu tutarın 117 milyon 484 bin 950 TL'si (güncellenmiş tutar) ARGE harcaması olarak gerçekleştirilmiştir. ARGE bütçesinin harcanmayan kısmı tarifede düzeltme işlemine tabi tutulmaktadır. İşletme giderlerinin %2'sine kadar Ar-Ge harcamalarına tebliğle izin verildiği, **“yapılan bu harcamaların dağıtım tarifesinin bir unsuru olarak düzenlendiği, en nihayetinde tüketicilere yansıtıldığı,** 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanununa göre **piyasa faaliyetleri ile doğrudan ilişkili olmayan hiçbir unsura tarifede yer verilemeyeceği hükümleri birlikte değerlendirildiğinde ARGE için yapılan harcamaların dağıtım tarifesinden çıkarılmasının ve tebliğin yeniden düzenlenmesinin uygun olacağı değerlendirilmiştir.”**

Özetle

21 elektrik dağıtım şirketinin Araştırma-Geliştirme (AR-GE) harcamaları tüketiciler tarafından ödenmemesi gerektiği halde tarifelere yansıtılarak tüketicilerden tahsil edilmiştir. 21 adet elektrik dağıtım şirketine **2016-2020 yılları arası 209 milyon 473 bin 850 TL ARGE** bütçesi verilmiş olup bu tutarın **117 milyon 484 bin 950 TL'si ARGE** harcaması olarak gerçekleştirilmiştir. Ki **bu para vatandaşın alınmaması gerekirken vatandaşın cebinden AK Parti'nin ilçe başkanlığı gibi çalışan EPDK eliyle vatandaşın cebinden alınıp dağıtım şirketlerinin kasasına konulmuştur.**

- EPDK ile ilgili hazırlanan Sayıştay raporunda **3üncü bulgu** ile “Dağıtım Yatırımlarının Planlama Aşamasında Kurum Tarafından Çıkarılacak İkincil Mevzuat ile Yönlendirilmesinin Elzem Olduğu” tespiti yapıldı.

Raporda; **“Dağıtım şirketleri tarafından hazırlanarak önerilen ve tarife hesaplamasına esas teşkil eden yatırım tavan tekliflerinin EPDK tarafından aynen ya da revize ettirilerek onaylandığı, planlama aşamasında yatırımların Kurum tarafından yönlendirilmediği”** vurgulandı.

- EPDK, mevzuata göre dağıtım şirketlerinin yatırım planlarını onaylamak, gerektiğinde revize ettirmek, izlemek ve denetlemekle görevlidir. Dağıtım yatırımları, dağıtım şirketleri tarafından hazırlanan yatırım planlarının EPDK tarafından onaylanması veya revize ettirilerek onaylanması akabinde gerçekleştirilmektedir.
- Yatırım tarifesini onaylamak görevine ek olarak, yatırımları yönlendirme görevi 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu ile yine EPDK'ya verilmiştir.

EPDK ile ilgili Sayıştay raporunun 3. bulgusunda şu önemli değerlendirmelerde bulunuldu:

“Yatırımların tüketim miktarı, hat uzunluğu, trafo sayısı, trafo gücü, hat başına tüketici sayısı, kesinti sıklığı, arıza sayısı, nüfus, hizmet verilen coğrafi alan büyüklüğü, yağışlı gün sayısı, rakım, il- ilçe sayısı, kullanıcı yoğunluğu, sosyoekonomik gelişmişlik endeksi ve benzeri değişkenler dikkate alınarak, Kurum tarafından çıkarılacak ikincil mevzuat ile yönlendirilmesinin uygun olacağı değerlendirilmiştir.”

Özetle

AK Parti ilçe başkanlığı çalışmalarını kusursuzca yürüten EPDK'nın, sık sık dile getirdiğimiz ve tüm uyarılarımıza rağmen mevzuatla kendisine verilen ve halkın yararına olan görevlerini yerine getirmediğini Sayıştay raporu kanıtlamıştır. Isparta'da yaşanan skandal bunun en somut örneğidir. Elektrik dağıtım sistemi ve altyapısının çöktüğünü bile bile dağıtım şirketinin denetim raporlarının zamanında EPDK'ya iletilmediği, Isparta'da yaşanan skandal öncesinde EPDK'nın 2021'de hazırlanan denetim raporlarını mevzuat gereği denetlemesi gerekirken denetimleri yapmadığını ya da kağıt üzerinde göstermelik denetim yaptığını defalarca dikkat çekmiştik. Isparta'da yaşanan skandal, şirketin faaliyetlerini kabul edilemeyecek düzeyde aksatması ve dağıtım faaliyetinin niteliğini ve kalitesini kabul edilemeyecek düzeyde düşürdüğünü açıkça göstermişken, bizim sık sık dile getirdiğimiz ve Sayıştay'ın da dikkat çektiği gibi EPDK “yönlendirme” yapmayarak şirketlerin vatandaşlara kalitesiz, sorunlu ve pahalı elektrik satmasına neden olduğu bir kez daha ortaya konmuştur.

- EPDK ile ilgili hazırlanan Sayıştay raporunda 6ıncı bulgu ile “Doğal Gaz Piyasası Dağıtım ve Müşteri Hizmetleri Yönetmeliği'nde ise kamu kurumlarının güvence bedelinden muafiyetine dair düzenleme yapılmadığı” tespiti yapılmıştır.

Mevzuat hükümlerine göre;

- güvence bedelinin dağıtım şirketlerinin alacaklarını garanti altına almak amacıyla, mekanik sayaç kullanan abonelerden bir defaya mahsus alınan bedeldir.
- 5018 sayılı Kanun'a ekli I, II, III sayılı cetvellerde yer alan merkezi yönetim kapsamındaki kamu idareleri ile aynı kanuna ekli IV sayılı cetvelde yer alan sosyal güvenlik kurumları güvence bedelini ödemektedir.
- Hazine ve Maliye Bakanlığı; kamu idarelerinden olan alacakların garanti altına alınması yönünden bu idarelerin bir risk oluşturmadığı, kamu idarelerinden güvence bedeli alınmaması gerektiği görüşünü dile getirirse de mevzuatta bu yönde bir muafiyet hükmü bulunmadığından güvence bedeli doğalgaz şirketleri tarafından kamu kurumlarından alınmaktadır.

Özetle

- **Kamu için doğalgaz aboneliğinde güvence bedeli var, elektrik aboneliğinde yok!** Kamu kurumları elektrik aboneleri olarak güvence bedeli şirketlere ödemezken, doğalgaz aboneleri olarak güvence bedeli ödemektedir.
- Sayıştay 2020 yılı Denetim Raporunda Milli Eğitim Bakanlığı'nın doğalgaz dağıtım şirketlerine zorunlu olmadığı halde “güvence bedeli” ödediği tespit etmişti.
- Sayıştay bu tespiti 2021 yılı için de yaptı.
- Pandemi önlemleri kapsamında okulların tatil edildiği 2020 yılında Milli Eğitim Bakanlığı'nın kapalı tutulan okullar için bile dağıtım şirketlerine **31 milyon 726 bin 302 lira güvence bedeli ödediği ortaya koymuştu.**
- Bakanlık, **son 3 yılda doğalgaz dağıtım şirketlerine güvence bedeli olarak mevzuata göre yapmaması gerektiği halde 94 milyon 44 bin 11 TL ödeme yaptı.**

Sayıştay 2021 yılı EPDK raporunda parasal verilere yer vermeden sadece mevzuata değinerek dikkat çekmekle yetindi.

ELEKTRİKTE ÖZELLEŞTİRME YURTTAŞI ÇARPTI!

AKP'nin elektrik dağıtımını özelleştirmesinin yurttaşlara yükü, EPDK'ye yönelik mali denetimler ile ortaya konuldu. Dağıtım şirketlerinin TEDAŞ'a ait mülkler üzerinden usulsüz kira geliri elde ettiği, kendilerine ait şirketlere verdikleri AR-GE ihalelerin sözleşme bedellerini ise faturalara yansıttığı ortaya çıktı.

AR-GE ve bakım-onarım için Hazine'den pay alan, bu amaçla gerçekleştirilen ihaleleri ise kendi bünyelerindeki şirketlere veren elektrik dağıtım şirketlerinin ihale oyunuyla ilgili haberler Sayıştay denetimleri ile netlik kazandı.

Dağıtım şirketlerinin ihalelerine, bu şirketleri yöneten kişilerin ortağı olduğu başka şirketlerin de katılabildiği, ihale sonucunda imzalanan sözleşme bedelinin bir kısmının da tarife yoluyla tüketiciden karşılandığı açığa çıkarıldı.

Yurttaşın Dağıtım Şirketlerine Ödediği Bedel Son Beş Yılda Üç Kat Arttı

Elektrik dağıtımının 2013 yılında 21 bölgeye bölünerek özelleştirilmesi, biriken borçları ve altyapı eksikliklerini beraberinde getirdi. Yurttaşların dağıtım şirketlerine ödediği bedel son beş yılda üç kat artarken altyapı eksiklikleri, elektrik kesintilerinin olağan hale gelmesine neden oldu.

Rekabet Ortamı Yok

Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu'nun mali hesaplarında yapılan Sayıştay denetimleri sonucunda hazırlanan raporlarda ise elektrik dağıtım şirketlerine yönelik çarpıcı tespitler yer aldı. Dağıtım şirketlerinin ihalelerine, bu şirketleri yöneten kişilerin ortağı olduğu başka şirketlerin de katılabildiği öğrenildi. Sayıştay denetçileri, "ihale sonucunda imzalanan sözleşme bedeli yatırım tutarını oluşturmakta ve bu tutar tarife yoluyla en nihayetinde tüketicilerden alınmaktadır" diyerek şirketlerin harcamalarının yurttaşın sırtına yüklediğini belirledi. Denetçiler, "Rekabet ortamının daha sağlıklı oluşturulmasının elzem olduğu anlaşılmıştır" diyerek EPDK yetkililerini uyardı.

Usulsüz Kira Geliri

Elektrik dağıtım şirketlerine yönelik tespitler bunlarla da sınırlı kalmadı. Şirketlerin, mülkiyeti TEDAŞ'a ait olan trafo merkezleri ile aydınlatma ve nakil direkleri gibi taşınmazlardan kira geliri elde ettiği tespit edildi. Kurumun mali hesaplarını mercek altına alan Sayıştay denetçisi, "Söz konusu taşınmazların kiralayıp kiralanmayacağına mülk sahibinin, yani TEDAŞ'ın karar vermesi gerekmektedir" diyerek şirketlerin kira geliri elde etmesinin usulsüz olduğunun altını çizdi.

EPDK'ye yönelik denetim raporunda yer alan diğer bazı tespitler ise şunlar oldu:

- ▶ AR-GE harcamaları, dağıtım tarifesinin bir unsuru olarak düzenlendi.
- ▶ Doğalgaz aboneleri kamu kurumları güvence bedelinden muaf tutulmadı.

GENEL AYDINLATMA TARİFESİ BU YIL YÜZDE 714 ORANINDA ARTTI

İktidar vatandaşın faturasını düşürmek yerine şirketlerin kasasını dolduruyor. Avrupa'da ülkeler vatandaşlarını korumak için paket üstüne paket açıklarken; Türkiye'de ise şirketlere kıyak üstüne kıyak yapıyor. Genel aydınlatma tarifesine 2022 yılında art arda yapılan 4 zamlarla şirketlere milyarlarca lira tutarında ek kaynak aktarımının önü açıldı. 1 Ekim itibarıyla geçerli olan son zamlarla bu tutar 3 lira 50 kuruşa çıktı. Yani son bir yılda genel aydınlatma tarifesi yüzde 714 oranında zamlanmış oldu.

Kara kış öncesi Avrupa ülkeleri vatandaşlarını enerji krizine karşı korumak için tedbir üstüne tedbir alırken; AK Parti iktidarı genel aydınlatma tarifesine bu yıl içinde 4. zammı yaparak dağıtım şirketlerine kıyak üstüne kıyak yaptı. Ekim 2021'de kilovatsaati 43 kuruş olan genel aydınlatma tarifesi yapılan son zamlarla 1 Ekim 2022 itibarıyla 3 lira 50 kuruşa çıktı.

İktidar vatandaşın faturasını düşürmek yerine şirketlerin kasasını dolduruyor. Avrupa'da ülkeler vatandaşlarını korumak için paket üstüne paket açıklarken; Türkiye'de ise şirketlere kıyak üstüne kıyak yapıyor. AK Parti kara kış öncesi vatandaşları değil, özel şirketleri kollamayı tercih ediyor.

Genel aydınlatma tarifesi EPDK tarafından belirleniyor. Genel aydınlatma kamununun genel kullanımına yönelik bulvar, cadde, sokak, alt-üst geçit, köprü, meydan ve yaya geçidi gibi yerler ile vatandaşların ücretsiz kullanımına açık ve kamuya ait park, bahçe, tarihi ve ören yerlerinin aydınlatılması ile trafik sinyalizasyonunu kapsıyor. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı bütçesinden dağıtım şirketlerine EPDK tarafından belirlenen genel aydınlatma tarifesi kapsamında ödeme yapıyor.

2022 Yılında Genel Aydınlatma 8 Kattan Fazla Arttı

Genel aydınlatma tarifesine 2022 yılında art arda yapılan 4 zamlarla şirketlere milyarlarca lira tutarında ek kaynak aktarımının önü açıldı.

Ekim 2021 döneminde kilovatsaat başına 43 kuruş olarak belirlenen tarife önce 1 Ocak'ta yapılan zamlarla 1 lira 38 kuruşa çıktı. Ardından 1 Nisan'da yapılan ikinci zamlarla 2 lira 4 kuruş oldu. 1 Temmuz 2022 tarihinde yapılan üçüncü zamlarla ise 2 lira 56 kuruşa yükseldi. Son olarak 1 Ekim itibarıyla geçerli olan son zamlarla bu tutar 3 lira 50

kuruşa çıktı. Yani son bir yılda genel aydınlatma tarifesi yüzde 714 oranında zamlanmış oldu. Başka bir deyişle artış 8 kattan fazla. Böyle fahiş zammın bir örneği yok. Bu tutar kamu kaynaklarından doğrudan dağıtım şirketlerinin kasasına girecek.

AK Parti Şirketlere Kıyak Üstüne Kıyak Yapıyor

AK Parti iktidarı geçtiğimiz haziran ayında TBMM'den geçirdiği ek bütçeyle Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'na verilen genel aydınlatma ödeneğinin yaklaşık 3,8 milyar liradan 9,1 milyar liraya çıkarıldı. Artan enerji faturalarına karşı vatandaşa 'fırın kapağını açık tut' ve 'kombiyi kıs' gibi öneriler sunan Enerji Bakanlığı, kamu kaynaklarından dağıtım şirketlerinin kasasına girecek milyarlarca lira için bu yıl tam 4 defa zam yaptı ve genel aydınlatma ödeneğini artırdı. 2021 yılında 3,5 milyonu aşkın abone faturasını ödeyemediği için elektriksiz kaldı. İktidar 2022 yılına ilişkin verileri gizleyerek, Türkiye'deki enerji yoksulluğunu da gizlemeye çalışıyor. Avrupa'da ülkeler vatandaşını korumak için paket üzerine paket açıklarken, Türkiye'de ise şirketlere kıyak üzerine kıyak yapıyor. AK Parti kara kış öncesi vatandaşı değil, şirketleri kollamayı tercih ediyor.

DOĞALGAZA "GİZLİ ZAM"

BOTAŞ, doğalgaz toptan satış fiyatlarında, EPIAŞ tarafından işletilen Türkiye Organize Toptan Doğalgaz Satış Piyasası'nda belirlenen günlük referans fiyatının (GRF) baz alınması yöntemi ile fiyatlandırma yapılacağını açıkladı. Bu yöntem ile sanayi doğalgazına "gizli zam" yapılmış oldu. Zam oranı sanayi kollarına göre yüzde 5 ile yüzde 37,3 oranında değişiyor.

AK Parti iktidarı zamları vatandaşlarımızdan nasıl gizleyip saklayacağını formüllerini arayıp, bulup hayata geçiriyor. Zam üstüne bir de gizli zam yapıyor. BOTAŞ'ın büyük sanayi tesislerini temsil eden Kademe-2 abonelerinin tükettiği doğalgazın yüzde 40'ının artık EPIAŞ'taki doğalgaz piyasasında belirlenen günlük referans fiyatına göre faturalandırılacak olması "gizli zam"dır. İktidarı değil vatandaşı koruyup kollamak ve şeffaf olmakla yükümlü BOTAŞ, 'yeni fiyat mekanizması', 'enerji merkezi olma hedefi', 'sürdürülebilir ve öngörülebilir fiyat yapısı' gibi süslü cümlelerle laf ebeliği yaparak zammı allayıp pullayıp vatandaşa sunuyor.

Turizmde Kullanılan Doğalgaza Yüzde 25 Zam

Yeni mekanizma ve tarife uygulamasına göre çeşitli iş kollarının elektrik üretimi haricinde tüketeceği doğalgazın fiyatı, sektörden sektöre değişti. Turizmde konaklama tesislerine uygulanan gaz fiyatı yüzde 25 arttırıldı. Oteller, tatil köyleri, butik oteller, özel konaklama tesisleri, moteller, pansiyonlar ve apart oteller, tüketim miktarları aynı kalsa bile Ekim 2022 döneminde Eylül ayına göre yüzde 25 daha yüksek bir fatura ile karşı karşıya kalacaklar.

Sanayi Doğalgazında Bulmaca Gibi Zam

Sanayi doğalgazına yapılan zam ise bulmaca gibi. Kademe-2 tüketicileri olarak adlandırılan sanayi tüketicileri, elektrik üretimi amaçlı hariç fiili gaz tüketiminin yüzde 60'ına tarifede yer alan fiyat uygulanacak. Bunun üzerindeki kısım ise EPIAŞ tarafından işletilen Organize Toptan Doğal Gaz Satış Piyasası'nda (OTSP) 2022 Yılı Eylül ayının ilk 25 gününde oluşan Günlük Referans Fiyatların (GRF) aritmetik ortalaması uygulanacak.

Bu şu anlama geliyor:

Ekim tarifesiyile birlikte, yüzde 60'ın üzerindeki tüketimler eylül ayının ilk 25 günündeki GRF ortalamasına uyarlandı. Hesapladığımızda 26 TL oluyor. Bu da yüzde 40 üzerindeki kısım için yüzde 9.8 zam demek. Kümülatif baktığımızda yüzde 5 zam demek. Altın, alüminyum, bakır, bor, çinko, demir/çelik, gümüş, krom, kurşun ve magnezyum üretimi ile petrol rafinerisi ve petrokimya sektörlerinde ise tüketicilerin tüketimlerini tamamına 26 TL uygulanacak. Yani fiyat artışı yüzde 37.3 olacak.

Sanayide Doğalgaz 10 Ayda Yüzde 300'e Dayandı

Sanayi abonelerine yapılan zamlar nedeniyle üretim maliyetlerinin artarak vatandaşlara hayat pahalılığı olarak geri dönecek. Sanayi abonelerine Eylül ayında yapılan yüzde 50,8 oranındaki zammın ardından Ekim ayında yapılan yüzde 5 ila yüzde 40 arasındaki gizli zamlarla 2022 yılında yapılan toplam zam oranının yüzde 300'e dayanmış oldu.

İran'dan Doğalgaz Akışı Durdu

BOTAŞ, gerçekleşecek planlı bakım ve onarım çalışmaları nedeniyle İran-Türkiye Doğal Gaz Boru Hattından 2 - 9 Ekim arasında gaz akışının duracağını bildirdi.

BOTAŞ'tan yapılan açıklamada, durum nedeniyle arz-talep dengesiyle ilgili bir sorun öngörülmediği aktarıldı.

Açıklamada, "İran-Türkiye Doğal Gaz Boru Hattında 2-9 Ekim tarihleri arasında gerçekleştirilecek planlı bakım ve onarım çalışmaları nedeniyle, Gürbulak giriş noktasından iletim şebekemize 8 gün boyunca doğal gaz teslimatı yapılamayacaktır. Planlı bakım ve onarım çalışmaları esnasında ulusal iletim şebekesinde arz-talep dengesiyle ilgili herhangi bir sorun öngörülmemektedir." ifadeleri kullanıldı.

OVP, YEŞİLDÖNÜŞÜM ve ENERJİNİN SADECE ADI VAR

2023-2025 yıllarını kapsayan Orta Vadeli Program 4 Eylül 2022 tarihli Resmi Gazete'de yayımlandı. OVP yeşil dönüşüm başlığı ve enerji alanındaki içeriklerin programın temenniler metni olduğunu bir kez daha gösterdi.

Türkiye ekonomisinin 2023 ile 2025 dönemine ilişkin yol haritası niteliği taşıyan yeni Orta Vadeli Program (OVP) Cumhurbaşkanı ve AKP Genel Başkanı Recep Tayyip Erdoğan imzası ile Resmi Gazete'de yayımlandı.

Yeşil dönüşüm Orta Vadeli Program (OVP)'da ilk kez 2022-2024 OVP'de yer buldu. 2023-25 OVP yeşil dönüşümün sadece adı bulunurken, yeşil dönüşüme dair net bir hedef, bu dönüşümün nasıl olacağı, hangi sektörlerde neyin nasıl dönüşeceğine dair izlenebilir sayısal bir hedef bulunmamaktadır. Ancak yeşil büyüme başlığı yer yer almaktadır. Program, 2023 hedeflerinin yarısına bile ulaşamayacağını ortaya koymaktadır. OVP de "sanayi" başlığı ise bulunmamaktadır.

2023-2025 OVP'da Enerji içerikli maddeler şu şekilde yer buldu:

- Türkiye'nin sahip olduğu çeşitli yerli ve yenilenebilir kaynaklar kullanılarak enerji arz güvenliğine destek olacak Ar-Ge çalışmaları ve yatırım projeleri hayata geçirilecektir.
- Yeni rüzgar ve güneş enerji santral projeleri tesis edilerek yenilenebilir enerjiye dayalı elektrik kurulu gücü artırılabilecek, Yenilenebilir Enerji Kaynak Alanı ve benzeri mekanizmalarla yerli üretim, Ar-Ge ve teknoloji transferi faaliyetleri desteklenecektir.
- Enerji verimliliğini ve tasarrufunu artırıcı uygulamalar hayata geçirilecektir.
- Enerji fiyatlarında meydana gelen yüksek artışların başta dar gelirli olmak üzere nihai tüketiciye yansıtılmaması politikası sürdürülecektir.

Enerji alanında AK Parti iktidarı yine boş vaatlerle göz boyamaya çalışmaktadır. Enerjide arz güvenliği, yenilenebilir enerji ve yeşil enerji dönüşümü ile halkın satın alma gücünü dikkate alan enerji politikaları üretemeyen AK Parti iktidarı, enerji verimliliği konusunda da yıllardır yaptığı gibi vaat veren cümleler kurmakta, somut adımlar atmadığı gibi bunu programlarına yansıtamamaktadır.

"Enerji fiyatlarında meydana gelen yüksek artışların başta dar gelirli olmak üzere nihai tüketiciye yansıtılmaması politikası sürdürüleceği" vaadi ise tam bir aldatmacadır. Eylül ayında elektrik ve doğalgaza yapılan zamlarla; konut abonelerinde yıl bitmeden düşük kademe yüzde 94,5, yüksek kademe ise yüzde 200 zamlanmış olması, ticarethanelerde 9 ay içinde yapılan zam yüzde 192, sanayide ise yüzde 322 olarak gerçekleşmesi bunun en somut örneklerinden biridir. Doğalgaz da ise kış aylarında ısınma amacıyla gerçekleştirilen ortalama tüketimde kullanılan aylık 300 metreküp doğalgazın faturaya yansımaları Aralık 2021'de 570 liradan Eylül 2022 itibarıyla yaklaşık 1200 liraya yükselmesi AK Parti iktidarının vaatlerinin içinin boş olduğunu göstermektedir.

2022-2024 OVP ile 2023-2025 OVP'de yer alan Yeşil Dönüşüm başlığı ise tamamıyla aynı kalmıştır. Oysa, Dünya ve Avrupa'da yeşil dönüşüm ile ilgili yaşanan gelişmeler bu başlıkta revize gerektirmektedir.

Yeşil Dönüşüm (OVP 2022-2024) RESMİ GAZETE: 5 EYLÜL 2021/31589 MÜKERRER
İklim değişikliğinin etkisini tüm dünyada daha şiddetli bir şekilde göstermesi, sürdürülebilirlik kavramı çerçevesinde yeşil ekonomiye geçiş sürecinin önemini artırmıştır. Avrupa Birliği (AB) tarafından 2019 yıl sonunda açıklanan Avrupa Yeşil Mutabakatı gibi yaklaşımlarla gelişmiş ülkelerin öncülüğünde küresel düzeyde ekonomi politikalarında iklim değişikliğinin ağırlığı artmaktadır. Bu durum, başta ana ihracat pazarımız olan AB olmak üzere ülkelerin uygulayacağı yeni politikalara göre sanayide ve ekonomi genelinde yeşil dönüşümün gerekliliğini beraberinde getirmektedir. Program döneminde küresel değer zincirleriyle bütünleşme ve daha fazla uluslararası yatırım çekme süreci, bu yeni anlayış çerçevesinde Yeşil Mutabakat Eylem Planında yer alan hedef ve eylemlerle dikkate alınarak şekillenecektir.
Politika ve Tedbirler
1. Sanayi, ticaret, ulaştırma, çevre ve enerji alanlarında yeşil dönüşüm ve döngüsel ekonomiye geçişi destekleyici yeni yaklaşımlar, dış finansman imkânları da dikkate alınarak destek ve kredi teşvik mekanizmaları çerçevesinde hayata geçirilecek; başta geri dönüşüm teknolojileri olmak üzere verimlilik artıran ve sera gazı emisyon artışını sınırlamayı hedefleyen yatırımlar desteklenerek uluslararası ticaret alanında iklim değişikliği politikalarıyla uyumlu şekilde ihracatın rekabet gücü artırılabilecektir.
2. Yeşil dönüşümü hızlandırmak amacıyla Ar-Ge çalışmaları desteklenerek yeşil üretim için gerekli teknolojiler geliştirilecek ve yaygınlaştırılacaktır.
3. Yeşil OSB ile yeşil endüstri bölgesi sertifikasyon sistemi tamamlanarak, çevreye duyarlı, sürdürülebilir sanayi ve döngüsel ekonomi alanları oluşturulmasına hız verilecektir.
4. Finansal sektörün düzenleyici çerçevesi sanayinin yeşil dönüşümünü kolaylaştıracak şekilde geliştirilecektir.
5. Çevreye duyarlı yatırımların finansmanı amacıyla uluslararası standartlarla uyumlu rehber hazırlanarak yeşil tahvil ve sukuk ihraçları teşvik edilecektir.
6. Küresel iklim değişikliğinin olumsuz etkilerini en aza indirmek amacıyla enerji ve üretim kaynaklarını verimli bir şekilde kullanan, çevre dostu üretime yönelik yatırımlar desteklenecektir.
7. Sıfır atık uygulamaları hanehalkını da kapsayacak şekilde yaygınlaştırılacak ve üretimin kritik alanlarındaki ihtiyacın dışında kalan atık ithalatının azaltılmasına yönelik tedbirler alınacaktır.

Yeşil Dönüşüm (OVP 2023-2025) RESMİ GAZETE: 4 EYLÜL 2022/ 31943
İklim değişikliğinin etkisini+B2:B23 tüm dünyada daha şiddetli bir şekilde göstermesi, sürdürülebilirlik kavramı çerçevesinde yeşil ekonomiye geçiş sürecinin önemini artırmıştır. Avrupa Birliği (AB) tarafından 2019 yıl sonunda açıklanan Avrupa Yeşil Mutabakatı gibi yaklaşımlarla gelişmiş ülkelerin öncülüğünde küresel düzeyde ekonomi politikalarında iklim değişikliğinin ağırlığı artmaktadır. Bu durum, başta ana ihracat pazarımız olan AB olmak üzere ülkelerin uygulayacağı yeni politikalara göre sanayide ve ekonomi genelinde yeşil dönüşümün gerekliliğini beraberinde getirmektedir. Program döneminde küresel değer zincirleriyle bütünleşme ve daha fazla uluslararası yatırım çekme süreci, bu yeni anlayış çerçevesinde Yeşil Mutabakat Eylem Planında yer alan hedef ve eylemlerle dikkate alınarak
Politika ve Tedbirler
1. Sanayi, ticaret, ulaştırma, çevre ve enerji alanlarında yeşil dönüşüm ve döngüsel ekonomiye geçişi destekleyici yeni yaklaşımlar, dış finansman imkânları da dikkate alınarak destek ve kredi teşvik mekanizmaları çerçevesinde hayata geçirilecek; başta geri dönüşüm teknolojileri olmak üzere verimlilik artıran ve sera gazı emisyon artışını sınırlamayı hedefleyen yatırımlar desteklenerek uluslararası ticaret alanında iklim değişikliği politikalarıyla uyumlu şekilde ihracatın rekabet gücü artırılabilecektir.
2. Yeşil dönüşümü hızlandırmak amacıyla Ar-Ge çalışmaları desteklenerek yeşil üretim için gerekli teknolojiler geliştirilecek ve yaygınlaştırılacaktır.
3. Yeşil OSB ile yeşil endüstri bölgesi sertifikasyon sistemi tamamlanarak, çevreye duyarlı, sürdürülebilir sanayi ve döngüsel ekonomi alanları oluşturulmasına hız verilecektir.
4. Finansal sektörün düzenleyici çerçevesi sanayinin yeşil dönüşümünü kolaylaştıracak şekilde geliştirilecektir.
5. Çevreye duyarlı yatırımların finansmanı amacıyla uluslararası standartlarla uyumlu rehber hazırlanarak yeşil tahvil ve sukuk ihraçları teşvik edilecektir.
6. Küresel iklim değişikliğinin olumsuz etkilerini en aza indirmek amacıyla enerji ve üretim kaynaklarını verimli bir şekilde kullanan, çevre dostu üretime yönelik yatırımlar
7. Sıfır atık uygulamaları hanehalkını da kapsayacak şekilde yaygınlaştırılacak ve üretimin kritik alanlarındaki ihtiyacın dışında kalan atık ithalatının azaltılmasına yönelik tedbirler

Enerji ithalatı;

2022-2024 OVP'da enerji ithalatı 2021 yılı için 40,6 milyar \$ öngörülmüş ancak enerji ithalatı 2021 yılında 10,1 milyar dolar sapma ile 50,7 milyar \$ olarak gerçekleşmiştir.

Programda 2022 yılının enerji ithalatının 103.5 milyar dolar olacağı öngörülmüşken bu yılın ilk 6 ayında 47.8 milyar \$ enerji ithalatı yapılmıştı. Bu durumda kalan 6 aylık enerji ithalatının 55.6 milyar \$ olacağı söylenebilmektedir.

Tablo 1.1: Temel Ekonomik Büyüklükler

	2021	2022 (GT)	2023 (P)	2024 (P)	2025 (P)
BÜYÜME					
GSYH (Milyar TL, Cari Fiyatlarla)	7.249	13.429	18.654	23.438	27.440
GSYH (Milyar Dolar, Cari Fiyatlarla)	807	808	867	952	1.065
Kişi Başına Gelir (GSYH, Dolar)	9.592	9.485	10.071	10.931	12.091
GSYH Büyümesi ⁽¹⁾	11,4	5,0	5,0	5,5	5,5
Toplam Tüketim ⁽¹⁾	12,8	9,9	3,8	4,3	4,0
Kamu ⁽²⁾	1,5	3,0	3,6	4,0	3,5
Özel ⁽²⁾	14,5	10,8	3,9	4,3	4,1
Toplam Sabit Sermaye Yatırımı ⁽¹⁾	7,4	3,6	4,2	6,6	6,9
Kamu ⁽²⁾	2,6	2,7	1,0	1,2	1,5
Özel ⁽²⁾	7,9	3,7	4,5	7,2	7,4
Toplam Yurtiçi Tasarruf / GSYH	30,0	30,6	31,4	32,0	32,6
Kamu	0,8	-2,1	-0,5	0,5	2,0
Özel	29,2	32,7	31,9	31,5	30,6
Toplam Tasarruf - Yatırım Farkı / GSYH ⁽³⁾	-1,9	-5,7	-2,3	-1,2	-0,7
Kamu	-2,3	-5,9	-3,9	-2,8	-1,2
Özel	0,5	0,3	1,6	1,6	0,5
Toplam Nihai Yurtiçi Talep ⁽¹⁾	11,4	8,3	3,9	4,9	4,7
Net İhracatın Büyüme Katkısı	4,8	2,4	0,8	0,6	0,9
İSTİHDAM					
Nüfus (Yıl Ortası, Bin Kişi) ⁽⁴⁾	84.147	85.142	86.128	87.094	88.043
İşgücüne Katılma Oranı (%)	51,4	53,1	53,6	54,2	54,7
İstihdam Düzeyi (Bin Kişi)	28.797	30.655	31.520	32.423	33.316
İstihdam Oranı (%)	45,2	47,4	48,1	48,8	49,5
İşsizlik Oranı (%)	12,0	10,8	10,4	9,9	9,6
DIŞ TİCARET (GTS)					
İhracat (GTS tanımlı, fob) (Milyar Dolar) ⁽⁵⁾	225,2	255,0	265,0	285,0	305,0
İthalat (GTS tanımlı, cif) (Milyar Dolar) ⁽⁵⁾	271,4	360,0	345,0	363,0	384,0
Ham Petrol Fiyat - Brent (Dolar/Varil)	70,7	102,0	88,0	83,9	80,7
Enerji İthalatı (Milyar Dolar)	50,7	103,5	85,0	76,3	70,9
Dış Ticaret Dengesi (GTS tanımlı, Milyar Dolar) ⁽⁵⁾	-46,2	-105,0	-80,0	-78,0	-79,0
Dış Ticaret Hacmi / GSYH (%) ⁽⁶⁾	61,5	76,2	70,3	68,1	64,7
CARİ İŞLEMLER DENGESİ					
Socakhat Colitleri (Milyar Dolar)	20,8	34,0	45,0	55,0	62,0
BÜYÜME					
GSYH (Milyar TL, Cari Fiyatlarla)	5.047	6.648	7.880	9.041	10.287
GSYH (Milyar Dolar, Cari Fiyatlarla)	717	801	850	925	1.002
Kişi Başına Gelir (GSYH, Dolar)	8.597	9.489	9.947	10.703	11.465
GSYH Büyümesi ⁽¹⁾	1,8	9,0	5,0	5,5	5,5
Toplam Tüketim ⁽¹⁾	3,0	6,9	4,0	4,3	4,5
Kamu ⁽²⁾	0,3	2,6	0,3	2,3	2,5
Özel ⁽²⁾	3,5	7,6	4,5	4,6	4,8
Toplam Sabit Sermaye Yatırımı ⁽¹⁾	7,2	9,0	5,4	6,5	7,0
Kamu ⁽²⁾	-2,5	9,3	3,2	1,8	-3,3
Özel ⁽²⁾	8,5	9,0	5,6	7,0	8,3
Toplam Yurtiçi Tasarruf / GSYH	26,9	27,4	28,3	29,2	29,7
Kamu	-1,0	-0,7	-0,6	-0,5	0,1
Özel	27,8	28,1	28,9	29,7	29,6
Toplam Tasarruf - Yatırım Farkı / GSYH ⁽³⁾	-5,0	-2,6	-2,2	-1,2	-0,7
Kamu	-4,1	-4,0	-4,0	-3,8	-2,8
Özel	-0,9	1,4	1,8	2,6	2,1
Toplam Nihai Yurtiçi Talep ⁽¹⁾	4,1	7,5	4,3	4,9	5,2
Net İhracatın Büyüme Katkısı	-5,3	3,4	1,1	0,6	0,5
İSTİHDAM					
Nüfus (Yıl Ortası, Bin Kişi)	83.385	84.405	85.410	86.409	87.396
İşgücüne Katılma Oranı (%)	49,3	51,4	52,4	53,0	53,6
İstihdam Düzeyi (Bin Kişi)	26.812	28.641	29.918	31.036	32.152
İstihdam Oranı (%)	42,8	44,9	46,1	46,9	47,8
İşsizlik Oranı (%)	13,2	12,6	12,0	11,4	10,9
DIŞ TİCARET (GTS)					
İhracat (GTS tanımlı, fob) (Milyar Dolar) ⁽⁵⁾	169,6	211,0	230,9	242,0	255,0
İthalat (GTS tanımlı, cif) (Milyar Dolar) ⁽⁵⁾	219,5	258,0	282,7	294,0	309,0
Ham Petrol Fiyat - Brent (Dolar/Varil)	41,4	68,7	68,3	65,1	61,8
Enerji İthalatı (Milyar Dolar)	28,9	40,6	42,5	43,0	43,6
Dış Ticaret Dengesi (GTS tanımlı, Milyar Dolar) ⁽⁵⁾	-49,9	-47,0	-51,8	-52,0	-54,0
Dış Ticaret Hacmi / GSYH (%) ⁽⁶⁾	54,3	58,6	60,4	58,0	56,3
CARİ İŞLEMLER DENGESİ					
Socakhat Colitleri (Milyar Dolar)	10,2	17,0	25,0	30,0	33,0
Cari İşlemler Dengesi (Milyar Dolar)	-37,3	-21,0	-18,6	-13,5	-10,0
Cari İşlemler Dengesi / GSYH (%)	-5,2	-2,6	-2,2	-1,5	-1,0
Altın Hariç Cari İşlemler Dengesi (Milyar Dolar)	-14,9	-17,9	-12,0	-6,5	-3,0
Altın Hariç Cari İşlemler Dengesi / GSYH (%)	-2,1	-2,2	-1,4	-0,7	-0,3

KADIN YOKSULLUĞU

Toplumsal cinsiyet eşitliği kavramı, kadın ve erkeğin, toplumsal kurumlar içinde (aile, çalışma, hukuk, eğitim, siyaset, din, sağlık, vb) mevcut kaynakları, fırsatları ve gücü kullanımlarında eşitliği ifade ederken toplumsal cinsiyet eşitsizliği de bu alanlarda birinin diğerine göre eşitsiz konumunu anlatır.

20. yüzyılın ikinci yarısında kalkınmakta olan ülkelerin birçoğunda toplumsal cinsiyet eşitliğine yönelik önemli gelişmeler olduysa da yeterli değildir. Ayrımcılık arttıkça, kadınlar ve çocuklar yoksulluğa karşı daha korunaksız hale gelmektedir.

Dünyanın bütün bölgelerinde sosyal, ekonomik, yasal ve siyasal haklar açısından toplumsal cinsiyet eşitsizlikleri vardır. Kadınlar, aile reisliği, toprak sahipliği, mülkleri yönetme, iş kurma ve yürütme gibi konularda erkeklerle eşit değildir. Eğitim, iş, toprak ve sermaye gibi kaynaklara sahiplikte kadınlar erkeklerin gerisindedir. Ayrımcılığa yol açan geleneksel yaklaşımlar, erken evlilik ve gebelikler, kız çocuklarının daha değersiz olduğu önyargısı ve benzer nedenlerle, kız çocuklarının eğitime ulaşabilmeleri zordur.

İstihdamda düşük ücretli ve kötü koşullu işlerde çalışma, eşit işe eşit ücret almama, kayıt dışı çalışma, geçici, gündelik, yarı zamanlı, sözleşmeli veya evde çalışmaya dayalı istihdamın altında yatan neden eşitsizliktir. Ayrıca bakım yükünün kadınların üzerinde olması, istihdama katılımın önündeki en önemli engellerden biridir.

Eğitim ve sağlık hizmetlerine erişimdeki engeller ve kadına yönelik şiddet, toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin sonuçları olarak kadınların karşısına hak gaspları olarak çıkmaktadır. Kadınlar, karar alma mekanizmalarında da yeterince temsil edilmemektedirler.

1990'dan beri toplanan bütün Birleşmiş Milletler Konferanslarında, ama özellikle Kopenhag Dünya Kalkınma Zirvesi ve Pekin 4. Dünya Kadın Konferansı'nda kadınların yoksulluğunun bir dünya sorunu olduğu teyit edilmiştir. Yoksulluk, 1995 yılında Kopenhag'da saptanan üç temel sorundan biridir ve bu konferansta 180 hükümetin üzerinde anlaşmaya vardıkları on eylem alanı arasında ikinci sıradadır. Bu konferans metninde, erkeklere kıyasla daha çok kadının mutlak yoksulluk içinde bulunduğu çeşitli yerlerde tekrarlanmıştır.

Yine 1995 yılında Pekin 4. Dünya Kadın Konferansı'nda kabul edilen Pekin Eylem Platformu'nda ise yoksulluğun kadınlaşması kavramı yoğun olarak kullanılmıştır. Bu kavram Pekin Konferansı ile birlikte, kadın ve yoksulluk konusunda yapılan analizlerin kilit kavramı olmuştur. Bu kavram, şu olgulara işaret etmek için kullanılmaktadır:

- Erkeklerle kıyaslandığında, kadınların yoksullukla karşılaşma olasılıkları daha yüksektir.
- Kadınların yoksulluğu erkeklerin yoksulluğundan daha ciddidir.

- Kadınlar arasında görülen yoksulluk durumu erkeklerin arasında görülene göre, zaman içinde artmaktadır.

Bu konferansa katılan hükümetler, 1985-1995 yılları arasında, özellikle kalkınmakta olan ülkelerde yoksulluk içinde yaşayan kadınların sayısının erkeklerden çok daha hızla arttığı konusunda anlaşarak, yoksul kadınların gereksinimlerine cevap vermek için dört genel strateji belirlemişlerdir.

1995 Dünya Kadın Konferansı Yoksullukla Mücadele Stratejileri:

- Yoksul kadınların ihtiyaçlarını dikkate alan makro ekonomik politikalar ve kalkınma stratejileri benimsemek ve bunları devam ettirmek;
- Kadınların ekonomik kaynaklara sahip olmasını ve bunlar üzerinde eşit haklarının olmasını sağlamak için yasaları ve uygulamaları gözden geçirmek;
- Kadınların kredi mekanizma ve kurumlarına ulaşabilmelerini sağlamak;
- Yoksulluğun kadınlaşmasını ortaya çıkaracak toplumsal cinsiyet temelli metodolojiler geliştirmek ve araştırmalar yapmak.

Kadınlar Niçin Daha Yoksuldur? Niçin Yoksulluk Daha Çok Bir 'Kadın Sorunu'dur?

Daha önce değindiğim toplumsal cinsiyet eşitsizlikleri, yoksullukla doğrudan ilişkilidir ve yoksulluğun artışına paralel olarak artar. Ayrıca kadınları yoksulluğa karşı risk altına sokar ya da yoksulluklarına neden olur. Toplumsal cinsiyet ilişkileri ve eşitsizlikleri, kadınların ve erkeklerin hanede yaşadıkları yoksulluğun farklı olması sonucunu doğurur. Kadınlar erkeklerden daha çok sıkıntı çeker. Kadınların kapasitelerini gelire ve iyilik (refah) haline dönüştürebilmeleri zordur. Öte yandan,

- Hane gelirlerinin ve değerlerinin dağılımında ve kontrolünde;
- Kredi gibi üretken değerlere erişimde;
- Kaynakları kullanmada;
- Mülkiyet üzerinde söz hakkına sahip olmada dezavantajları ve eşitsiz muamele görmeleri;
- İşgücü piyasasındaki ayrımcılık;
- Ev içinde yeniden üretim ile ilgili sorumlulukları nedeniyle ücretli ekonomik faaliyetlerinin sınırlanması;
- Ekonomik ve politik kurumlarda yaşadıkları sosyal dışlanma, kadınların kronik yoksulluğa karşı korumasız olmalarının nedenleridir.

Toplumsal cinsiyet temelli iş bölümü ve bunun sonucu kadınların ücret karşılığı olmayan işler yapmaları, onları ekonomik ve sosyal olarak güvensizliğe iter ve hem 'kronik' yoksulluğa hem de kişisel, sosyal ve ekonomik krizlerden doğan 'geçici süreli' yoksulluğa karşı korumasız bırakır. Yapısal ekonomik politikaların uygulandığı ve makroekonomik krizlerin yaşandığı durumlarda ise kadınlar, ücretli ve ücret karşılığı olmayan emeklerini artırarak ve erkeklere kıyasla daha fazla çalışarak hanenin ayakta kalması için uğraşırlar.

Sonuç

Genel olarak yoksulluk ve kadın bağlamında çalışma yapan toplum bilimciler ve diğer disiplinlerden araştırmacılar tarafından göz önünde bulundurulması gereken noktalar şunlardır:

1. Kadınların güçlenmesi ve toplumsal cinsiyet eşitsizliği, kendi başlarına önemli konular oldukları kadar, yoksulluk ile ilişkileri içinde de önemli konulardır. Toplumsal cinsiyet eşitsizlikleri ile yoksulluk ilişkisini gözden kaçırmamak gerekir. Eğitim, sağlık ve beslenme, işgücü piyasasına katılım ve benzeri alanlardaki toplumsal cinsiyet eşitsizlikleri, genel yoksulluk düzeyini artırmaktadır. Bu nedenle, toplumsal cinsiyet eşitsizliklerini gidermek yoksulluğu azaltıcı bir rol oynayacaktır. Analiz **toplumsal cinsiyet perspektifini** gerektirir. Bu perspektif, kadın ve erkeklerin kaynaklara erişimindeki farklılıkları ortaya çıkarırken, toplumsal cinsiyet ilişkilerinin ne kadar önemli olduğunu vurgular ve kadın yoksulluğunun nasıl yeniden üretildiğini anlamamızı sağlar.

2. Toplumsal cinsiyet analizi, geleneksel olarak bu analizin yapıldığı sağlık ve eğitim gibi sektörlerle sınırlı kalmamalıdır. **Toplumsal cinsiyet ilişkilerinin ve özellikle toplumsal cinsiyet eşitsizliklerinin temelinde yatan güç ilişkilerinin dikkate alınması önemlidir.** Hemen her alanda, yapısal toplumsal cinsiyet eşitsizliklerine ve stratejik gereksinimlere odaklanmadan, sadece kadınların yaşamlarını kolaylaştırıcı, gereksinimlerine cevap arayan ve kısa vadeli sorunlarını çözmeye yönelik bir yaklaşımdan kaçınmalıdır.

3. Kadınlara yaklaşıırken onları sadece pasif bir **hedef kitle** olarak görme eğiliminden vazgeçilmelidir. Benimsenecek

TÜRKİYE'DE ÇOCUKLAR YETERSİZ BESLENİYOR

Birleşmiş Milletler Dünya Gıda Programı'nın (WFP) bu yılın haziran ayı verilerine göre ise, 82,3 milyon nüfuslu Türkiye'de 14,8 milyon kişi yeterli gıda tüketemiyor. Veriler 5 yaş altı çocukların yüzde 1,7'nin akut yetersiz beslenme, yüzde 6'nın ise kronik yetersiz beslenme yaşadığını ortaya koyuyor.

Türkiye'ye ilişkin açlık verilerinin 'kaldırılması' ya da 'görünmemesi' başka bir durumu hatırlatıyor. Adalet Bakanlığı Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğü de 2002-2017 arasındaki cinsel istismar verilerini erişime kapatmıştı. Açlık verilerinin görünmemesi, cinsel istismar suçlarına ilişkin verilerin erişime kapatılması AKP'nin son yıllardaki uygulamaları.

(Derin Yoksulluk Ağı'nın İstanbul'da görüştüğü) Ailelerin yüzde 85'i yeterli besine ulaşamıyor. Ailelerin yüzde 74'ü bebek maması ve bezi almakta zorlanırken, yüzde 21'i hiç alamıyor. Aileler 0-3 yaş çocuklarını hazır çorba, şekerli su, pirinç lapası gibi besin değeri bu yaş grubu için yeterli olmayan besinlerle beslemek zorunda kalıyor. Görüşülen hanelerin yüzde 13'ünde çocukların çalıştığı görülüyor.

Bu hanelerin yüzde 6'sında eve sadece çocukların gelir getirdiği ortaya çıkıyor.

2019 yılında yapılan Türkiye Beslenme ve Sağlık Araştırması'na göre, 5-18 yaş arası çocuklarda bodurluk oranı yüzde 4,6; çok zayıf olanların oranı yüzde 15,6; obezite oranı yüzde 8,3.

Ayrıca meslek liselerindeki bu durum nedeniyle çocuklar eğitimden kopuyor. Geçtiğimiz yıl 700 bine yakın öğrenciyi sisteme kattılar fakat bu öğrencilerin 200 bini sınıfta kaldı, bu öğrenciler işletmeye de gitmedi okula da gitmedi.

TÜİK verilerine göre, 2014-2017 yılları arasında 7.466'ı erkek, 51 bin 818'i kız olmak üzere toplam 59 bin 284 çocuk cinsel istismara maruz kalmıştı.

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından aynı yıl yayımlanan verilere göre Türkiye'de 5-17 yaş aralığında 720 bin çocuk, işçi olarak çalışıyor.

İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği (İSİG) Meclisi verilerine göre, 2021 yılında Türkiye'de en az 62 çocuk işçi yaşamını yitirdi.

TÜRKİYE'NİN UTANÇ TABLOSU; ÇOCUK ANNELER!

17 Yaş Altındaki Çocuklar 7 Bin 190 Bebek Dünyaya Getirdi!

Türkiye'de 2021 yılında dünyaya gelen **7 bin 190** bebeğin, 17 yaş altı **çocuklardan** olduğu ortaya çıktı. 2021 yılında ise dünyaya gelen 117 bebeğin annesinin 15 yaşından küçük olduğu kayıtlara geçerken, **7 bin 73 bebeğin annesi** ise 15-17 yaş grubundadır. Yine 2021 yılında dünyaya gelen bebeklere bakıldığında 32 bin 91 bebeğin annesi 18-19 yaş aralığındadır. Yani 2021 yılında **39 bin 281 bebek**, 19 yaşından küçükler tarafından dünyaya geldiği görülmüştür.

Şanlıurfa İlk Sırada

2021 yılında doğum yapan annelerin verileri incelendiği zaman 19 yaş altı doğum yapan annelerin illere göre dağılımında ilk sırayı 3 bin 809 doğumla Şanlıurfa alırken, sırasıyla İstanbul 3 bin 271, Diyarbakır bin 618, Hatay bin 436 ve Adana bin 374 ile takip etmiştir. Bu illerde belirtilen doğum sayılarına 15 yaş altı doğum yapanlar da dâhil edilmiştir.

Tunceli Yine Fark Yarattı

18 yaş altı doğumun hiç olmadığı tek il olan Tunceli'de 19 yaş altı doğum sayısı 15 olmuştur.

Sırasıyla 19 yaş altı doğum sayılarına bakıldığında Bayburt 2'si 17 yaş altı olmak üzere toplam 11, Gümüşhane 3'ü 17 yaş altı olmak üzere 21 ve Artvin ise 3'ü 17 yaş altı toplam 22 olmuştur.

Son 20 Yılda Dünyaya Gelen 18 Bin 165 Bebeğin Annesi 15 Yaşından Küçük!

2002-2021 yılları arasında dünyaya gelen **18 bin 165 bebeğin** annesinin 15 yaşından küçük olduğu kayıtlara geçmiştir. 2021 yılında ise dünyaya gelen 117 bebeğin annesi 15 yaşından küçük olmuştur. Bu tür çocuk gebeliği

vakalarının, adli makamlara kanuna uygun şekilde bildirilmediğini düşünecek olursak bu sayıların daha yüksek olacağını tahmin ediyoruz.

Yine aynı dönemlerde **17 yaşından küçük** çocuklar tarafından dünyaya getirilen bebek sayısı ise **497 bin 640** olmuştur. Bu sayı 2021 yılında ise 7 bin 73 olmuştur!

Son yirmi yılda **1 milyon 377 bin 200 bebeğin annesi** ise 18-19 yaş grubundadır. 2021 yılında ise 32 bin 91 bebeğin annesi 18-19 yaş grubunda olmuştur.

515 bin 815 bebeğin annesi 17 yaşın altında!

Son 20 yılın toplamında 1 milyon 893 bin 5 bebeğin annesi 19 yaşın altında doğum yapmıştır. Yani bir günde doğan 259 bebeğin annesi 19 yaş altındadır. Asıl vahim tablo ise her gün doğan 71 bebeğin annesi 17 yaşın altındayken, 2 bebeğin annesi ise 15 yaş altında olmuştur. Aynı şekilde yaşı 17'den küçük olan çocuklar tarafından dünyaya getirilen bebek sayısı 515 bin 805 yani haftada 496 bebek!

"Çocuklara Kıymayın Efendiler"

Toplumsal çöküşün her anlamda yaşandığı ülkemizde çocuklara dair sorunlar da her geçen gün artarak devam ediyor. Daha çocuk yaşta eğitimden koparılan ve evlendirilmek zorunda bırakılan kız çocuklarımızın, "anne" olması çocuk sömürsünün yani cinsel istismarın yaygınlığının da kanıtıdır. Artan istismar vakalarına rağmen istatistiklerle düşük göstermeye çalışma çabaları da yetersiz kalıyor. Verilerin eksik ya da saklanmaya çalışıldığını, doğumların, istismarların bildirilmediğini geçmişte yaşadığımız olaylardan biliyoruz. Korktukları için hastanelere gitmeyenler, evde doğum yapanlarında tespiti gereklidir.

Bu tablonun derinleşerek kötüleşeceğinin bir diğer kanıtı da 2021 yılının evlilik verileridir. 2021 yılında 16-17 yaş aralığında evlenen 13 bin 139 kız çocuğu aynı zamanda "anne" adayıdır. 18-19 yaş aralığında ise 46 bin 522 kız çocuğu evlenmiştir. Toplamda yaklaşık 60 bin kız çocuğu! Bu bakımdan evlilik verileri ve artan istismar vakaları TÜİK verilerinin doğruluğunu ve güvenilirliğini de tartışmalı hale getiriyor.

Bu veriler çok açık ve net gösteriyor ki bu durum açıkça "istismardır." Hem çocuğun hem "annenin" mağdur olduğu bu durumun üstü ne verileri gizleyerek ne de olağan evlilik yaşına gelen istisnalarla kapatılamaz. Bizim için en önemli seçenek eğitimidir. Bu nedenle kız çocuklarımızı korumak için yeterli politikalar geliştirilmelidir.

CHP'DEN CEDAW TÜRKİYE RAPORUNA DAİR POLİTİKA NOTU

CHP İnsan Haklarından Sorumlu Genel Başkan Yardımcılığı tarafından özet çevirisi yapılan CEDAW Komitesi'nin Türkiye'ye ciddi eleştirileri ve önerilerinin yer aldığı politika notu kamuoyuyla paylaşıldı: "Kadın hakları savunucuları ve aktivistleri sık sık tutuklamaya maruz kalıyor, fiziksel şiddete, tehditlere, baskı, tacizlere maruz bırakılıyor."

Ölü Taklidi Yapmayın

Cumhuriyet Halk Partisi İnsan Haklarından Sorumlu Genel Başkan Yardımcısı Denizli Milletvekili Gülizar Biçer Karaca; CEDAW (Kadına Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Ortadan Kaldırılması Sözleşmesi) Komitesi tarafından yaz başında açıklanan ancak iktidarın kendine yönelik ciddi eleştiriler içerdiği için hala resmi çevirisini yapıp kamuoyu ve kadın örgütleriyle paylaşmadığı CEDAW Türkiye Raporu'nun özet çevirisini yaptıklarını açıkladı. Türkiye'deki kadın hakları örgütleri tarafından Komite'ye sunulan gölge raporlar ışığında Politika Notu hazırlayarak MYK'ya sunan Gülizar Biçer Karaca, CEDAW'ın 9 temel BM İnsan Hakları Sözleşmesinden, kadının insan hakları ve toplumsal cinsiyet eşitliği odaklı tek sözleşme olduğuna dikkat çekti.

İktidarı Eleştiren, Hak İhlallerini Ortaya Koyan Raporun Resmi Çevirisini Paylaşın

Türkiye, şu ana kadar Komite'ye sekizinci raporunu sundu, Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Ortadan Kaldırılması Sözleşmesi'nin taraf devletler tarafından uygulanmasını inceleyen ve tavsiyelerde bulunan CEDAW Komitesi 82. Oturumu'nda Türkiye'nin durumunu 14-15 Haziran'da gözden geçirdi. CHP Genel Başkan Yardımcısı Gülizar Biçer Karaca; CEDAW toplantısına katılan Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanı Derya Yanık'ın Türkiye'ye yöneltilen ciddi eleştirilere neden yanıt veremediğini, Türkiye'ye yönelik ciddi hak ihlalleri tespitlerinin ve bu ihlallerin giderilmesi için önerilerin yer aldığı CEDAW Raporu'nun neden hala resmi çevirisinin yapılmadığını, yapıldıysa neden tüm kadınların erişimine açılmadığını soruyoruz." dedi.

İşte, özellikle İstanbul Sözleşmesi'nden tek adam kararıyla çekilmesinin ardından yaşanan gerilemelere, kadın derneklerine yönelik davalar açılmasına, nafaka hakkının engellenmesine yönelik girişimlere, cinsel

yönelimlerinden ötürü toplumsal cinsiyete dayalı şiddetin arttığına dair tespitleriyle CEDAW Komite raporundan bazı noktalar:

Kadın Örgütlerini Düşmanlaştırmak Yerine İş Birliğine Gidin

- Komite'nin belirttiğine göre 2018 yılında hazırlanan ve 2020 yılında revize edilen Erken ve Zorla Evliliğin Önlenmesine İlişkin Ulusal Strateji ve Eylem Planı'nı henüz resmi olarak onaylanmamıştır.
- "Kadın hakları savunucuları ve aktivistlerin, sık sık tutuklamaya maruz kaldığı, fiziksel şiddete, tehditlere, baskı, tacizlere maruz bırakıldığı" konusu ayrıca Kadın Cinayetlerini Durduracağız Derneği'ne açılan davanın da dahil edilebileceği bir yorumu içinde barındırmaktadır.
- Komite, İstanbul Sözleşmesi'nden çekilme kararının parlamenter bir tartışma olmadan ve kadın haklarını savunan STK'ları ve kadın hakları savunucularının geniş katılımı olmadan alınmış olmasını kaygı ve üzüntü kaynağı olarak görmektedir. Komite ayrıca, hükümetin bu kararının kadın ve kız çocuklarının haklarını en üst derecede korumayı hedefleyen CEDAW Sözleşmesi'ndeki yükümlülüklerine aykırılık teşkil ettiğini belirtmektedir.

Kadın Örgütlerine Dava Açma, Kadın Aktivistleri Hedef Gösterme, Tutuklama Ve Kötü Muameleye Son Verin

"5 Ekim'de Çağlayan'da Kadın Cinayetlerini Durduracağız Derneği'ne yönelik davada kadınlarla yan yanayız." diyen CHP Genel Başkan Yardımcısı Gülizar Biçer Karaca duruşmayı takip ederek kadınlara yönelik her türlü sistematik baskı-sansür ve caydırma girişimlerine karşı kadınlarla dayanıştıklarını belirterek Türkiye'de kadının insan haklarına yönelik ihlallerin önlenmesi için politika notunda şu tespitlere ve çağrıya yer verdi:

- Kadınlara Karşı Ayrımcılığın Önlenmesi Komitesi'nin hazırladığı; Türkiye'nin 8. Periyodik izleme raporunun çevirisinin yapılarak kamuoyunun bilgisine sunulması ve tüm kadınların erişiminin sağlanması gerekliliği ortadadır.
- Türkiye, İstanbul Sözleşmesi'nden çekilmesinin ardından kadın haklarının korunması, kadınlara yönelik şiddetin önlenmesi ve cinsiyet eşitliğinin sağlanması gibi hususlarda giderek artan bir gerileme göstermektedir.
- İktidarın, hukukun üstünlüğünü gözetmek, kadının insan haklarını korumak ve bireyin en temel hakkı olan yaşam hakkını hiçbir müdahale olmaksızın kadınlara teslim etmekten yana bir tavır sergilemek zorunda olduğu açıktır.
- Kadın haklarını savunan ve komitenin tavsiyelerinin yerine getirilmesi konusunda katkı sağlayan kuruluşların desteklenmek yerine baskılanıyor olmasının en büyük örneklerinden biri olarak Tarlabası Toplum Merkezi'ne yönelik dava ile başlayan ve Kadın Cinayetlerini Durduracağız Derneği'ne açılan kapatma davası ile süren CAYDIRMA ve YILDIRMA hukuksuzluklarına son verilmelidir.

SÜT ÜRETİCİLERİ BÜYÜK KRİZDE

Artan maliyetler karşısında zorlanan süt üreticileri, hayvanlarını kesime gönderiyor. Küçük işletmeler iflasa sürükleniyor. TZOB Başkanı Bayraktar, "Hazine ve Maliye Bakanlığı, hayvancılığı büyük krize soktu" dedi.

Süt üreticilerinin uyarıları dikkate alınmadı, işletme sayısı düştü, fabrikalar süt tedarikinde sıkıntı yaşıyor. Süt krizi büyüyor. Artan maliyetler nedeniyle zor durumda kalan süt üreticileri, aylardır çözüm bekliyor. Özellikle küçük işletmelerin hızla yok olduğu, hayvanların bakım masrafları karşılanamadığından hızla elden çıkarıldığı konusundaki uyarılara Türkiye Ziraat Odaları Birliği (TZOB) Genel Başkanı Şemsi Bayraktar da katıldı.

Ulusal Süt Konseyi (USK), son toplantısında çiğ süt tavsiye fiyatının 1 Ekim itibarıyla üreticinin eline litre başına net 7,50 lira geçecek şekilde belirlenmesine karar vermişti, çiğ süt fiyatında değişime gitmemişti.

Et ve süt sektöründe yaşanan sıkıntılara ilişkin açıklama yapan Bayraktar, "Başta yem olmak üzere elektrik, mazot, gübre ve işçilik gibi birçok maliyette ciddi artışlar olduğunu, belirlenen fiyatların üreticileri sektörden kopardığını, damızlık hayvanlarını kestirdiklerini, işletmelerin ya küçülmeye ya da bir bir kapanmaya başladığını, ilerleyen zamanlarda süt ve ette krizler yaşanabileceğini, bu gidişin en ağır sonuçlarını tüketicilerin fiyatı yüksek ürünlere ulaşamayarak yaşayacaklarını söyledik" dedi. Hazine ve Maliye Bakanlığı'nın etkisinde olan Gıda Komitesi'nin enflasyonu düşürmek amacıyla üretici fiyatlarını baskılamasının enflasyon ithal etmekten başka bir işe yaramayacağını belirten Bayraktar, "Tabana ve sektörün temsilcilerine kulak verilerek bu yanlıştan dönülmesi gerektiğini daha önce dile getirdik" ifadelerini kullandı.

Sahada Belirleniyor

Üretimi yok eden ve üreticiyi üretimden uzaklaştıran bu çifte standarttan derhal vazgeçilmesi gerektiğini söyleyen Bayraktar, "Üreticilerimizin günah keçisi yapılması doğru değildir. Üreticide 7 liradan satılan süt, marketlerde 4 kat fazla artarak 30 liralara kadar çıkmaktadır. Buna kim dur diyecektir?" diyerek tepki gösterdi.

Bayraktar gelinen noktada üreticilerin damızlıklarını kestirip elden çıkarmaya, genç dişi hayvanları (düve) ise damızlığa çekmek yerine besleyip kesime göndermeye başladıklarını kaydetti ve ekledi:

"Sonuçta üretim ve verim kayıplarına bağlı olarak süt üretimi azaldı. Sanayiciler ürün alabilmek için birbirleriyle kıran kırana bir mücadeleye girdi."

Çiğ süt fiyatının artık sahada belirlenmeye başladığını belirten Bayraktar, "Ne oldu baskılanan çiğ süt fiyatı? Saha bu fiyatı kabul etmedi, alan yangın yerine döndü. Fiyatlar yukarı yani olması gereken yöne doğru hızla hareket etti. Şu an azalan süt nedeniyle sanayici ve üretici örgütleri olması gereken çiğ süt fiyatını sahada belirlemeye başladılar" dedi.

1 Milyon İnek Kesildi

"Ulusal Süt Konseyi'ni talimatla yönlendiren Hazine ve Maliye Bakanlığı, hayvancılığı büyük bir krizin içerisine soktu" diyen Bayraktar, en az 1 milyon hayvanın kesime gönderildiğini ve hayvancılığın geleceğinin tehlikeye atıldığını belirtti.

Bir milyon hayvanı yerine koymanın bize maliyeti yaklaşık 2,3 milyar avro olduğunu bugünkü kurlar 41,8 milyar lirayı bulduğunu belirten Bayraktar, "Kapanan işletmeleri, yıkılan hayalleri, kararan umutları hesaba katmıyoruz" dedi. Ulusal Süt Konseyi'nin (USK), en zor zamanda üreticinin yanında olmadığını söyleyen Bayraktar, "Görevi süt üretimini sürdürülebilir kılmak olan ancak kararları ile üretimi sürdürülebilir olmaktan çıkaran ve üreticiyi perişan eden süt konseyi işlevini yitirmiştir ve kapatılmalıdır" dedi.

Toplanan Süt Miktarı Azalıyor

Türkiye İstatistik Kurumu'nun süt ürünleri ile ilgili yayımladığı en son veri temmuz ayına ilişkin. Ticari süt işletmeleri tarafından toplanan inek sütü miktarı 2021'nin Ocak-Temmuz döneminde 5 milyon 76 bin ton iken 2022'nin aynı döneminde 5 milyon 930 bin tona geriledi. Ticari süt işletmelerince toplanan inek sütü miktarı temmuz ayında hazirana göre yüzde 1 oranında azalarak 843 bin 876 ton oldu.

Can Çekiştiriliyor

İzmir'in Ödemiş ilçesinde bulunan Kaymakçı Köyü Tarımsal Kalkınma Kooperatifi Başkanı Raşit Tatlı, 330 üyesi olan kooperatifte besicilerin peyderpey hayvan varlıklarını azalttığını söyledi. Tatlı, ineklerini kesime gönderen, iflas eden, hayvanlarını satmasına rağmen borçlarını kapatamayan üreticiler olduğunu söyledi: "300 hayvanı olan bir üretici komple damını sattı. Kilitlerine kadar sattı. Hemen hemen bir yıldır bu krizin içerisinde çırpınıyoruz. Eskiden köyde her evde hayvan olurdu. Şimdi bu neredeyse 4'te birinin hayvanları kaldı. Bu süreçte çok yalnız bırakıldık. Eskiden 27 ton süt topladık şimdi 20 tona geriledi. Acil olarak yem fiyatlarının mazot fiyatlarının düşürülmesi gerekiyor. Resmen can çekiştiriliyor"

SAYIŞTAY RAPORLARINDA ORMAN GENEL MÜDÜRLÜĞÜ...

Orman Sayılan Alanlarda Yapılan Madencilik Faaliyetleri Dolayısıyla Alınan Çevre ile Uyum Bedelinin Orman Genel Müdürlüğü Tarafından Talep Edilmemesi

Orman sayılan alanlardaki madencilik faaliyetleri nedeniyle yapılması gereken rehabilite çalışmalarının hiç yapılmadığı veya kısmen yapılmış maden alanları bulunduğu, Orman Genel Müdürlüğü'nün Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü muhasebe birimi hesabına yatırılan çevre ile uyum bedelinin (teminatın) şimdiye kadar talep etmediği de tespit edilmiştir.

Raporda, söz konusu düzenlemelerde hesaplanan çevre ile uyum bedelinin özellikle orman sayılan alanlarda madencilik faaliyetleri sonucunda ortaya çıkan olumsuzluğun giderilmesi için caydırıcı olup olmadığı konusu da önemli olduğu da vurgulanmıştır.

Ulusal Yukarı Havza Sel Kontrol Eylem Planının Yenilenmemesi

Sayıştay, OGM'nin Ulusal Yukarı Havza Sel Kontrol Eylem Planını geliştirmeye ihtiyacı olduğundan söz etmiştir.

2021 yılında Karadeniz bölgesinde aşırı yağışlara bağlı sel ve heyelanlar olmuştur. Sel afeti, tabii afetler içerisinde en sık karşılaşılan ve ekonomik kayıpları hayli yüksek olan olaylar arasında yer almaktadır.

Eylem Planları ile yukarı havza alanlarında doğal afetlere karşı sel ve erozyonla mücadele projeleri yapılması ve uygulamaya konulması gerektiği, bunun için de öncelikle sel, taşkın gibi ormanla ilgili afetlerde tehlike durumları dinamik modellerle ortaya konulması gerektiğinden bahsedilmiştir.

Havzanın jeolojik, jeoteknik, hidrojeolojik, sosyoekonomik yapısının tespit edilerek taşkın risk haritalarının oluşturulması; taşkın risk yönetim planları ile erken uyarı sistemlerinin geliştirilmesi gerekir. Böylece, toprak ve su kaynaklarının korunmasına yönelik erozyon kontrolü ve sel, çığ kontrolü çalışmalarında can ve mal kaybına yol açan potansiyel erozyon riski ve ekonomik etkinliği yüksek havzalara öncelik verilebilir.

Sel havzaları için hazırlanan Eylem Planı 2013-2017/2019 yılları arasında uygulanmıştır. Bu Eylem Planı ile sel havzalarında yağış-su rejimi ile bozulan toprak-su-bitki arasındaki tabii dengenin yeniden tesis edilmesini sağlayacak önlemlerin alınması hedeflendiği, diğer kurumlarla işbirliği yapılarak Türkiye genelinde 25 adet ana havzada sel oluşturan öncelikli sel havzaları tespit edildiği, 25 ana havza içerisinde 346 adet sel havzasında çalışma yapılmış olduğu tespit edilmiştir.

2019-2021 arasında ise, erozyonla mücadele kapsamında yapılan sel kontrol ve çığ kontrol çalışmalarının bir eylem planı kapsamında yapılmadığı için riskli alanların belirlendiği ve kriterler ile önceliklendirmelerin uygulandığı bir çalışma programı çerçevesinde gerçekleştirilmediği belirtilmiştir.

Yangın Eylem Planlarının Uygulanmasında Yerel Yönetimlerle İşbirliği Sürecinin Geliştirilmesi İhtiyacı

Raporda Yerleşim yerlerine bitişik orman alanlarına özel yangın eylem planları hazırlanmadığı ve kurumlar arasında yeterli işbirliği oluşturulmadığı tespitlerine yer verilmiştir.

28 Temmuz-12 Ağustos 2021 tarihleri arasında çıkan orman yangınlarının, ekonomik ve sosyal olarak etkileri önceki yıllara göre çok daha fazla olduğunun altı çizilmiş, 2021 yılında, yangınla mücadelede OGM tarafından 2.793 adet orman yangınına müdahale edildiği 139.503 hektar orman alanı zarar gördüğü bilgisi verilmiştir.

Yangınlarının söndürülmesi kadar, yangın öncesi planlama (önleyici tedbirler ve yangınlara karşı hazırlıklı olma) faaliyetlerin de öne çıktığı, orman alanları yerleşim yerleri ile iç içe olduğundan, orman civarındaki yerleşimlere özel planlar hazırlanarak, yerel yönetimlerle işbirliği yapılması gerektiği vurgulanmıştır.

Raporda enerji nakil ve dağıtım hatlarının kuruyan orman zeminindeki yanıcı maddeler ve yüksek hızlı rüzgâr ile yangınların başlangıcına yol açtığından söz edilerek, enerji nakil hatlarının bakımına önem verilmesi gerektiğinden de söz edilmiştir.

GÖNÜLLERİNCE PARA SAÇMIŞLAR

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı'nın, yurtdışından sağlanan avukatlık hizmeti alımlarında gerekli denetimi sağlamadığı öğrenildi. Bakanlığın, avukatlık şirketinin çelişkili beyanlarını esas alarak ödeme yaptığı ortaya çıktı.

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı'nın mali hesaplarında yapılan araştırmalar, denetimsizliğin ulaştığı boyutu gözler önüne serdi. Yurtdışından sağlanan avukatlık hizmet alımlarında etkin bir kontrol mekanizması bulunmadığı belirlendi. Bakanlığın mali hesaplarını denetleyen Sayıştay denetçisi, "Bu kadarı da olmaz" dedirten tespitler yaptı.

İtalya'da Dava Açıldı

Avrupa Birliği Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü'nce yürütülen 2 milyon 297 bin avro sözleşme bedelli "Küçük Sanayicilerin Büyük Ortaklığı Operasyonu İçin Ekipman Temini" ile 1 milyon 499 bin avro bedelli "Metal, Metroloji ve Kalibrasyon Laboratuvarı Temini" projeleri, yüklenicinin taahhüdünü yerine getirmemesi nedeniyle iptal edildi. Kesin ve avans teminat mektupları, projelerin yüklenicileri tarafından kendi ülkelerinde alınan tedbir kararları nedeniyle nakde çevrilmeyen. Bakanlık aleyhinde İtalya'da, "Sözleşmeler haksız feshedildi" iddiasıyla dava açıldı. Bakanlık, "Herhangi bir maddi kayba uğramamak" amacıyla açılmış davalarda savunma yapmak için yurtdışından avukatlık hizmeti almaya karar verdi. Bu kapsamda İtalya'da faaliyet gösteren bir hukuk bürosundan hizmet alımı gerçekleştirildi.

Konuşma Fatura Edildi

İtalya menşeli firmayla yapılan sözleşme uyarınca her bir dava ve bu davaların yargılama aşamaları için ayrı olmak üzere azami tutar belirlendi. Yüklenicinin belirli dönemler halinde bakanlığa gönderdiği çalışma çizelgelerine göre ödeme yapıldı. Avukatlık şirketine yapılan ödemeleri inceleyen denetçi, çeşitli çelişkiler tespit etti. Buna göre, avukatlardan herhangi birinin belli bir tarihte, hizmet alımı kapsamındaki diğer bir avukatla yaptığı telefon görüşmesinin de saatlik ücret üzerinden çizelgeye yansıtıldığı fark edildi. Benzer şekilde, avukatlar arasında internet üzerinden yapıldığı iddia edilen telekonferansta geçen sürelerin ücretlerinin de bakanlıktan talep edildiği görüldü.

Kontrol Yok

Bakanlığa gönderilen ve ücret talebi yapılan çalışma çizelgelerinde günlük 13 saate ulaşan çalışma sürelerine yer verildiği de öğrenilirken aynı nitelikte olan ve aynı gün gerçekleştirilen faaliyetlerin de ilave ödeme kalemi olarak kaydedildiği bildirildi. Hesapları inceleyen Sayıştay denetçisi, hizmet alımı kapsamında yapıldığı iddia edilen faaliyetlerin bakanlıkça denetlenmesi gerektiğini altını çizdi.

HAFIZLIK YARIŞMASINA 1,5 MİLYON TL

Hafızlık yarışmasının kamuya maliyeti belli oldu. AKP'li Konya Büyükşehir Belediyesi'nin 10 kişilik jüriye kişi başı 15 bin TL ödeme yaptığı, dört günlük yarışma için toplam 1 milyon 575 bin TL harcadığı öğrenildi.

Türkiye Uluslararası Hafızlık ve Kur'an-ı Kerim'i Güzel Okuma Yarışması'nın sekizincisi Konya'da gerçekleştirildi. Konya Sultan Selim Camii Meydanı'nda Diyanet İşleri Başkanı Ali Erbaş'ın da katılımıyla gerçekleştirilen yarışma için harcanan para dudak uçuklattı.

AKP'li Konya Büyükşehir Belediyesi, yarışmanın organizasyonu için 12 Eylül'de ihale düzenledi. Uğur İbrahim Altay başkanlığındaki belediyenin 1 milyon 800 bin TL yaklaşık maliyet hesabı çıkardığı ihale, 1 milyon 575 bin TL'ye sonuçlandı. Belediye ile belediye şirketi olan Konya Sanat Kültür ve Spor Faaliyetleri isimli şirket arasında 28 Eylül'de sözleşme imzalandı.

İhale kapsamında hazırlanan teknik şartnamede, organizasyonun detaylarına da yer verildi. Buna göre, yarışmacılar için dört ya da beş yıldızlı otellerde çift kişilik odalar ayarlandı. Yarışmanın jürisinde yer alan 10 kişiye ise beş yıldızlı bir otelde tek kişilik odalar seçildi.

Kristal Plaket Verildi

Yarışmacı, jüri ve görevli personel için yedi gün boyunca 120 kişilik öğle yemeği hizmeti sağlandı. Organizasyon için öte yandan, bir adet VIP minibüs de kiralandı. Jüri üyeleri ve davetli protokole verilmek üzere kristal plaket tasarlandı. Plaketler, kadife kaplamalı kutular ile dağıtıldı.

İhale dokümanında, ödül verilecek kişi sayısı ile ödül tutarları da yer aldı. Toplam 10 kişiden oluşan jüri üyelerine kişi başı 15 bin TL verildiği belirtildi. Hafızlık yarışmasının birincisinin ödülü 75 bin TL, ikincisinin ödülü 60 bin TL, üçüncüsünün ödülü ise 50 bin TL ile ifade edildi.

AKP'Lİ ÜSKÜDAR BELEDİYESİ REKLAMA 77, DOĞAL AFETLERE İSE 6 MİLYON TL AYIRDI

AKP'li Üsküdar Belediyesi temsil ve tanıtma giderlerini yaklaşık 20 milyon TL'den 77 milyon TL'ye yükseltti. Belediye yönetimi doğal afetler için sadece 6 milyon TL'lik bütçe ayırırken gelecek yıl 1,2 milyar TL değerinde taşınmaz satacağını da açıkladı.

AKP'li Üsküdar Belediyesi'nin Ekim ayı Belediye Meclis toplantısında 2023 bütçesi tartışıldı. 2022 bütçesi 1 milyar 900 milyon TL olan Üsküdar Belediyesi'nin 2023 bütçesi 3 milyar 300 milyon TL olarak belirlendi. 2022 yılında yaklaşık 20 milyon TL olan temsil ve tanıtma gideri ödeneğinin de Cumhurbaşkanlığı seçimleri ile genel seçimlerin yapılacağı 2023 yılında 77 milyon 503 bin TL'ye yükseltmesi dikkat çekti. AKP'li belediye doğal afet giderleri için de sadece 6 milyon TL'lik bir bütçe ayırdı.

Belediye Meclisi'nde CHP Grubu adına konuşan Meclis Üyesi Aziz Yağmur, 2023 bütçesi teklifini şu sözlerle eleştirdi:

"Temsil ve tanıtma gideri 2022'de 19 milyon 524 bin TL iken 2023 yılında 77 milyon 503 bin TL'ye çıkarıldı. Burada sadece şov, reklam, tanıtım ve israf var. Bu tutarı vatandaşa hizmet için kullanın. Kâr amacı gütmeyen kuruluşlara yapılan transferler ise 2022 yılında 11 milyon 500 bin TL olarak belirlenirken 2023 yılında 164 milyon 401 bin TL olarak belirlendi. Bu artış bu bütçenin bir seçim bütçesi olduğunu gösteriyor. Daha önce defalarca

sorduk. Bu kâr amacı gütmeyen kuruluşlar kimlerdir? Aldıkları yardım nelerdir? Hangi vakıflara ayrıcalık tanındı? Hâlâ bir yanıt alamıyoruz"

CHP'li Yağmur yaptığı açıklamada ise "Tüm itirazlarımıza rağmen belediye başkanınca harcamaların nereye yapılacağı hususunda tatmin edici bilgiler verilmeyip, gerçekçi bir açıklama da yapılmaması sebepleriyle 3,3 milyar TL'lik dev bütçeye CHP meclis grubu olarak ret oyu verilmiştir" dedi.

1,2 Milyar TL'lik Taşınmaz Satışı

Ayrıca AKP'li belediye gelecek yıl 1 milyar 200 milyon TL değerinde taşınmaz satacağını da açıkladı. Belediye Başkanlığı bir de Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı'na ait Hacı Selim Ağa Yazma Eser Kütüphanesi'nin restorasyon ve onarım işini üstlenmek için Belediye Meclisi'nden yetki istedi.

Hem restorasyon projesi için hem 2023 bütçesi için Meclis'e sunulan teklif CHP'li meclis üyelerinin ret oyuna karşılık AKP'li ve MHP'li meclis üyelerinin oy çokluğuyla kabul edildi.

BELEDİYE SATIŞ REKORU KIRACAK

Bu yıl 2,1 milyar TL değerinde arsa satacağını açıklayan AKP'li Başakşehir Belediyesi 2023 yılında da 2 milyar TL değerinde arsa satacak.

Bu yıl milyarlarca lira değerinde arsa satmak için Belediye Meclisi'nden yetki alan İstanbul'daki AKP'li Başakşehir Belediyesi, gelecek yıl da yine milyarlarca liralık arazilerini satacak.

Başakşehir Belediye Meclisi'nin ekim ayı toplantısında belediyenin 2023 yılı tahmini bütçesi görüşüldü. Bu yıl 2 milyar 146 milyon TL değerinde arsa satmak için haziran ayında Belediye Meclisi'ne getirilen teklif AKP'li ve MHP'li meclis üyelerinin oy çokluğuyla kabul edilmişti. Belediye Meclisi getirilen 2023 yılı bütçe teklifinde ise AKP'li belediyenin gelecek yıl da 1 milyar 950 milyon TL değerinde arsa satacağı ve bütçesinin yüzde 60'ını bu arazi satışlarından karşılayacağını ifade etti.

Milyarlarca liralık arsaların satılmasına olanak sağlayan 2023 yılı bütçe teklifi de CHP Grubu'nun ret oyuna rağmen AKP'li ve MHP'li meclis üyelerinin oy çokluğuyla kabul edildi.

Projeler Yarım Kaldı

CHP Grubu adına konuşan Meclis Üyesi Beyzade Kayabaşı belediyenin arazilerini satmasına tepki gösterdi. Yarım kalan projelere de değinen Kayabaşı, "2022 bütçemiz 980 milyon TL'ydi ama temmuz ayında 3 milyar 410 milyon TL'ye çıkardınız. Mantıksal olarak bütçesini 1'den 3'e çıkartan bir başkanlıktan performansının da aynı oranda artırmasını beklerdik. Bu yıl sadece ve sadece Fenertepe pazaryerinin temelini attınız, Güvercintepe pazaryerinin ise ihalesini yaptınız. Nikah sarayı inşaatını da lafta bıraktınız. Bu projeler 2020 yılında planlandı ve 2022 yılında bitirilip faaliyete geçirilmesi gerekiyordu" ifadelerini kullandı.

Yüzde 60'ı Satış Geliri

Belediyenin 2023 yılı bütçesinin yüzde 60'ını arsa taşından elde ettiği gelikle karşılayacağını vurgulayan CHP'li Kayabaşı sözlerine şöyle devam etti:

"Başakşehir Belediye Başkanlığı tahmini bütçe yaparken Başakşehirliyi unutup yandaşa ve seçim sandığına bütçe yapmıştır. Belediyecilik tarihinde bütçesini iki yılda 6-7 kat artıran fakat hizmette yerinde sayan, iki yıl öncesine kadar 200 milyonluk arsa satışı yaparken şimdi 10 katı kadar daha fazla arsa satarak 2 milyar TL'lik arsa satan ve bütçe gelirinin yüzde 60'ını, 70'ini arsa satışıyla karşılayan bir belediye başkanı var mıdır? Benim bildiğim yok. Başakşehir'in geleceği arsaları giderayak haraç mezat satarak planladığınız bu abartılı ve gerçek dışı tahmini bütçenizi Cumhuriyet Halk Partisi Meclis Grubu olarak şiddetle reddediyoruz."

GELENEKSEL TIP, KURUMUN BÜTÇESİNİ HASTANELİK ETTİ

TÜSEB bünyesinde kurulan Geleneksel ve Tamamlayıcı Tıp Enstitüsü, bütçede delik açtı. TÜSEB'in, kuruma her yıl bütçe aktardığı belirlendi.

Türkiye Sağlık Enstitüleri Başkanlığı bünyesinde kurulan Geleneksel ve Tamamlayıcı Tıp Enstitüsü'nün dört yıl boyunca hiçbir faaliyeti bulunmadığı, buna karşın TÜSEB tarafından enstitüye bütçeden ödenek tahsisi yapıldığı ortaya çıktı.

Yalnızca Vekaleten Temsil Edildi

CHP Milletvekili Murat Emir, TÜSEB bünyesinde 2014 yılında kurulan ve bugüne kadar Sağlık Bakanlığı toplantılarında vekaleten temsil edilmekten başka hiçbir faaliyete imza atmayan GETAT'ın durumunu Meclis gündemine taşıdı. Sağlık Bakanı Fahrettin Koca'nın yanıtlanması istemiyle yazılı soru önergesi sunan Emir, insan sağlığının korunması ve iyileştirilmesi amacıyla Ar-Ge çalışmaları yürütmek ile görevlendirilen kurumun 2017 yılına kadar herhangi bir faaliyette bulunmadığına dikkat çekti. Emir, enstitünün 2018-2021 yılları arasında ise yalnızca Sağlık Bakanlığı tarafından organize edilen yıllık toplantılarda vekaleten temsil edildiğini belirtti. Temsil dışında herhangi bir faaliyeti bulunmayan enstitüye 2018 itibarıyla her yıl düzenli olarak TÜSEB bütçesinden ödenek tahsis edilmesini eleştiren Emir, "Faaliyete geçmeyen enstitüye ödenek tahsis eden TÜSEB'in yıldan yıla katlanan zararı da dikkat çekicidir. 2019 yılını yalnızca 31 bin 723 TL zararla kapatan TÜSEB'in bir yıl sonraki zararı 5 milyon TL'ye ulaşmıştır" dedi.

Kurumun Zararı Katlanarak Arttı

Kurumun zararının 2021 yılında daha da katlandığını ifade eden Emir, 2021 yılında TÜSEB'in toplam zararı 22 milyon 864 bin TL'dir. TÜSEB yönetimi ve Sağlık Bakanı, faaliyete geçmeyen enstitüye ne kadar ödenek tahsis ettiklerini kamuoyuna açıklamak zorundadır. Bunun yanı sıra TÜSEB'de katlanarak artan zararın da hesabı kamuoyuna verilmelidir" ifadelerini kullandı.

İLETİŞİM DEĞİL 'ZARAR' BAŞKANLIĞI!

Sayıştay raporlarına göre; Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı, 422 milyon TL ödenekle başladığı 2021 yılında 184 milyon TL daha ek ödenek aldı. Bir yılda 607 milyon TL'lik harcama yapan başkanlık buna karşın sadece 50 milyon TL gelir elde etti. İletişim Başkanlığı'nın bir yıllık faaliyet zararı ise 556 milyon 792 bin TL oldu. Kurum ayrıca bir yılda personele 95 milyon TL harcadı, 436 milyon TL'lik mal ve hizmet alım giderine imza attı. Cari transferlere 700 bin TL, malzeme giderine ise 19 milyon TL harcadı.

İletişim Başkanlığı 2021 Yılı Sayıştay Denetim Raporu, tek işi iktidarın medya üzerindeki baskısını daha da artırmak ve "lobi" faaliyetleri yürütmek olan İletişim Başkanlığı'nın bir yılda yarım milyar TL'yi aşkın zarar ettiğini ortaya koydu.

Başında Fahrettin Altun'un bulunduğu İletişim Başkanlığı, Sayıştay denetimlerine göre 2021 yılına 422 milyon TL ödenekle başladı. Bu tutarla yetinmeyen Başkanlık, yıl içerisinde 184 milyon TL daha ödenek aldı. Bir yılda 607 milyon TL'lik harcama yapan İletişim Başkanlığı, buna karşılık sadece 50 milyon TL gelir elde edebildi. İletişim Başkanlığı'nın bir yıllık faaliyet zararı, 556 milyon 792 bin TL olarak kayıtlara geçti.

451 Milyonluk Mal ve Hizmet Alımı

Sayıştay Raporu'nda, İletişim Başkanlığı'nın harcamaları da kalem kalem yer aldı. Buna göre, kurum bir yılda personele 95 milyon TL harcadı. İletişim Başkanlığı ayrıca 436 milyon TL'lik mal ve hizmet alım giderine imza attı. Cari transferlere 700 bin TL, malzeme giderine ise 19 milyon TL harcadı.

Sayıştay, kurumun denetim ve raporlama konusunda da büyük eksikliklerle karşı karşıya olduğunu tespit etti. Sayıştay, ayrıca şu tespiti yer verdi: "Personelin işe alınması, yer değiştirmesi, görevde yükselmesi, yeterlilik-performans değerlendirilmesi ile disiplin hükümlerine yönelik insan kaynakları politikası belirlenmesi ve kurum çalışanlarına duyurulması, kurumsal risklerin belirlenmesi, iç kontrol risklerinin kurum personelinin katılımıyla belirlenmesi, değerlendirilmesi, risklerin kabul edilebilir düzeye indirilmesi gibi iç kontrol uygulamalarında çalışmalar tamamlanmış ancak uygulamaya geçilmemiştir."

MUHBİR VATANDAŞA 11 MİLYON TL GİTTİ

Gelir İdaresi Başkanlığı'nın 'muhabirliğin adeta meslek gibi icra edilmesine' olanak sağladığı ortaya çıktı. Başkanlığın, 'ihbar ikramiyesi' kapsamında geçen yıl toplam 11 milyon 618 bin TL ödeme yaptığı belirlendi.

Gelir İdaresi Başkanlığı'nın mali hesaplarında yapılan denetimler bir skandalı açığa çıkardı. Başkanlığın, "muhabirliği gelire dönüştüren" bazı kişilere adeta yol verdiği tespit edildi. Geçen yıl muhabirlere milyonlarca lira ödendi. Gelir İdaresi Başkanlığı'nın mali hesapları Sayıştay denetçilerince mercak altına alındı. Denetçiler, vergi ihbar müessesinin etkin işletilemediğini fark etti. Muhabirlere ödenen ikramiye uygulamasından beklenen yararın elde edilemediği ve bu alanda etkinliğin sağlanması amacıyla yeterli düzeyde kontrol mekanizması geliştirilmediği belirtildi.

Gelir Unsuru Oldu

Gelir İdaresi Başkanlığı'nca muhbirlere ödenen ikramiye tutarının her geçen yıl arttığını gözlemleyen denetçiler, çarpıcı bulgulara ulaştı. 2021'de ödenen 11 milyon 618 bin 287 TL'lik ihbar ikramiyesine karşın vergi tahsilatının istenilen düzeyde artmadığı kaydedildi. Başkanlığın, farklı iller ve vergi dairelerine bağlı mükellefleri ihbar eden bazı kişilere birçok defa ihbar ikramiyesi ödemediği bildirildi. Sayıştay denetçisi, "Bu tablo göstermektedir ki muhbirlik, bazı kimseler tarafından adeta meslek gibi icra edilmektedir" ifadesi ile skandalın ulaştığı noktaya dikkat çekti.

Asılsız İhbar Arttı

Sayıştay raporunda, muhbirlik ikramiyelerinin asılsız ihbar sayısının artmasına da yol açtığı ifade edilerek, "Bu bir teşvik mekanizması olmaktan uzak olup, bazı şahıslar için yeni bir gelir unsuru haline gelmiştir" denildi.

MİT'İN HARCAMASI 1,5 MİLYAR LİRAYI GEÇTİ

Sayıştay'ın 2021 yılı denetim raporuna göre, Milli İstihbarat Teşkilatı (MİT) 2021 yılında istihbarat personeli için bütçeden 1 milyar 512 milyon 790 bin 323 lira harcadı. MİT'in son üç yıldaki istihbarat personeli harcaması ise 3 milyar 975 milyon 311 bin lirayı buldu.

Sayıştay'ın, MİT'in 2021 yılı hesaplarına ilişkin denetim raporu, TBMM Plan ve Bütçe Komisyonu'na gönderildi. Buna göre MİT'in bir yıllık gideri 2 milyar 690 milyon 852 bin 896 lira oldu. Bu giderin, yüzde 48,56'sı istihbarat personelinin giderleri için harcadı.

Rapordaki tabloya göre MİT, 2021 yılında istihbarat personeli için bütçeden 1 milyar 512 milyon 790 bin 323 lira harcadı. Personel için "Sosyal Güvenlik Kurumu'na Devlet Primi Giderleri" kaleminde ise 2021 yılında 153 milyon 571 bin 640 lira ödenek ayrıldı.

MİT'in 2019 yılındaki istihbarat personeli harcaması 1 milyar 142 milyon 740 bin lira, 2020 yılındaki istihbarat personeli harcaması ise 1 milyar 319 milyon 781 bin liraydı. 2021 yılı istihbarat personeli harcaması da eklendiğinde MİT'in son üç yıldaki istihbarat personeli harcaması 3 milyar 975 milyon 311 bin lirayı buldu.

MİT'in 2021 yılında Sosyal Güvenlik Kurumu'na devlet primi giderleri 153 milyon 571 bin lira, sağlık primi ödemeleri 46 milyon 312 bin lira, mal ve hizmet alımı gideri 727 milyon 491 bin 743 lira, tüketime yönelik mal ve malzeme alımı gideri 116 bin 892 lira, su ve temizlik malzemesi alımı gideri 5 bin 446 lira, enerji alımı 111 bin 446 lira oldu.

İTİBARDAN TASARRUF YOK

Derinleşen kriz yok sayıldı, 23 hükümet konağı için tam 1 milyar 71 milyon TL harcadı. En maliyetli hükümet konağı ise 149 milyon TL ile İstanbul Şile'de.

Ülkede önlenemez hale gelen ekonomik kriz, kamunun astronomik harcamalarına engel olamadı. Çeşitli kentlerde inşa edilen hükümet konakları için harcanan paranın büyüklüğü, Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın, Saray'a yönelik eleştirilere karşı kullandığı, "İtibardan tasarruf olmaz" ifadelerini anımsattı. İçişleri Bakanı Süleyman Soylu'nun, "Yakıştı mı, yakıştı" paylaşımları ile gündeme gelen hükümet konakları için bu yılın ocak ile ekim ayları arasında harcanan toplam para 1 milyar TL'yi aştı. İnşa edilen hükümet konaklarından en maliyetlisinin 149 milyon 330 bin TL ile İstanbul Şile Hükümet Konağı olduğu öğrenildi.

Bu yıl hükümet konakları için ilk çivi 28 Şubat'ta Kastamonu'da çakıldı. Kastamonu Hükümet Konağı'nın inşası için düzenlenen ihalenin bedeli, 24 milyon 937 bin TL ile ifade edildi. En maliyetli hükümet konağına ev sahipliği yapan ikinci kent Antalya oldu. Buna göre, Antalya Serik'e inşa edilen hükümet konağının maliyeti kayıtlara, 127 milyon 270 bin TL olarak geçti.

Sivas, Siirt, Antep, Erzurum ve Giresun'da inşaatına başlanan hükümet konaklarının maliyeti ise sırasıyla 35,9 milyon TL, 30,2 milyon TL, 15,9 milyon TL, 31,2 milyon TL ve 27,4 milyon TL olarak kaydedildi. Toplam 1 milyar 71 milyon 745 bin TL harcanan hükümet 23 hükümet konağı içinde en maliyetli olan bazıları ise şöyle sıralandı:

- İzmir Tire Hükümet Konağı: 59 milyon 873 bin TL
- Trabzon Sürmene Hükümet Konağı: 47 milyon 280 bin TL
- Bingöl Solhan Hükümet Konağı: 34 milyon 422 bin TL
- Muş Varto Hükümet Konağı: 39 milyon 450 bin TL
- Siirt Şirvan Hükümet Konağı: 45 milyon 649 bin TL

MİLYONLUK İHALELERİN DEĞİŞMEYEN ADRESİ

Başta Cumhurbaşkanlığı olmak üzere birçok kamu kurumundan aldığı milyonluk kiralık araç ihaleleri ile gündeme gelen Akmercan ailesine ait şirket, AKP'li Bağcılar Belediyesi'nin 46.4 milyonluk atık toplama aracı kiralama ihalesini de aldı.

İstanbul Bağcılar Belediyesi, 3 aylık katı atık toplama nakli ve temizlik hizmetlerinde kullanılmak üzere iş makinesi ve araç kiralama işi için özel davet usulü ile 23 Eylül günü ihaleye çıktı.

Doğal afet, salgın hastalık, ani ve beklenmeyen veya yapım tekniği açısından özellik arz eden durumlarda başvuru 21/b maddesine göre pazarlık yöntemi ile düzenlenen ihaleye 3 teklif sunuldu. İhaleyi 46 milyon 481 bin 148 liralık teklifin sahibi S.G.S. Turizm Taşımacılık şirketi kazandı.

3 Yıllık İhaleyi De Aynı Şirket Almıştı

Şirket ile belediye arasında 1 Ekim-31 Aralık arası kapsayan 3 aylık sözleşme imzalandı. Bağcılar Belediyesi'nin aynı iş için açtığı 1 Ekim 2019-30 Eylül 2022 dönemine ilişkin 3 yıllık ihaleyi de 140 milyon 294 bin TL'ye aynı şirket almıştı.

Geçtiğimiz Ağustos ayında AKP'li Esenler Belediyesi'nin 5 ay boyunca Esenler'de yaşayan vatandaşlar için Çanakkale, Bursa, Edirne, Konya, Bilecik, Safranbolu ve İstanbul içinde düzenleyeceği turlar için açtığı araç kiralama ihalesini de aynı aileye ait olan Akmercan Turizm Taşımacılık İnşaat Güvenlik Sistemleri Temizlik ve Gıda Sanayi Dış Ticaret Limited Şirketi kazandı.

Milyonluk İhalelerin Değişmeyen Adresi

Çevre temizliği, filo kiralama, gaz dağıtımı, inşaat ve peyzaj alanlarında faaliyet gösteren Akmercan Şirket Grubu'na ait S.G.S. Turizm Taşımacılık Şirketi, yıllardır İstanbul'da AKP'li belediyelerin milyonluk araç kiralama ihalelerini alıyor.

S.G.S. Turizm Taşımacılık Şirketi'nin yönetiminde Cemal Akmercan ve Ramazan Akmercan bulunuyor. Saray'a yakınlığı ile bilinen aile şirketinin referans olarak gösterdiği kamu kurumları arasında Cumhurbaşkanlığı, Ak Parti, Anayasa Mahkemesi Başkanlığı, Dışişleri Bakanlığı, Gelir İdaresi Başkanlığı, Gençlik ve Spor Bakanlığı, İETT, İSKİ, İstanbul Valiliği, Kızılay, Kamu Hastaneleri Birliği, Maliye Bakanlığı, PTT, Yargıtay gibi kamu kurumları bulunuyor.

1991 yılında servis taşımacılığı ve araç kiralama hizmetleriyle iş hayatına adım atan Akmercan Şirketler Grubu, 1994 yılında çevre temizliği ve katı atık alanında faaliyet göstermeye başladı.

1999 yılında inşaat sektörüne girdi. 2007 yılında da enerji sektörüne giren Akmercan ailesine ait şirketler Hakkari, Şırnak, Zonguldak, Bartın, Artvin, Tunceli, Sinop, Muğla, Mardin'de doğalgaz dağıtımını yapıyor.

FETİHTEPE'Yİ DE YANDAŞ İNŞA EDECEK

Halkın evlerinden zorla çıkarıldığı Beyoğlu Fetihtepe Mahallesi'nin kentsel dönüşüm ihalesi Sedat Peker'in gündeme getirdiği Kuzu ailesine verildi. Devlet yandaş Kuzu ailesine 740 milyon TL ödeyecek.

İstanbul Beyoğlu'ndaki Fetihtepe Mahallesi'nde AKP'li ilçe belediyesinin 'rantal dönüşüm' projesine itiraz eden halk evlerinden zorla çıkarılmaya devam ediyor. Birçok kez polis eşliğinde mahalleye gelen AKP'li Beyoğlu Belediyesi ekipleri, evlerin doğalgaz, elektrik ve su altyapılarını kestirdi, polis koçbaşlarıyla evlere girdi ve çocukları dahi gözaltına aldı. Belediyenin projesine imza vermeyen Fetihtepeliler zorla göç ettirilirken milyonlarca liralık kentsel dönüşüm rantı ise gün yüzüne çıktı.

Fetihtepe Kentsel Dönüşüm Projesi'ni AKP'li Beyoğlu Belediyesi ile Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı birlikte yürütüyor. Bakanlığa bağlı Emlak Konut, Fetihtepe Kentsel Dönüşüm Projesi için Kuzu Toplu Konut İnşaat A.Ş. ile 740 milyon TL'lik sözleşme imzaladı. Şirkete aynı zamanda uzun süredir tartışmaların odağında yer alan Fikirtepe'nin dönüşüm işi de verilmişti.

Ayrıca şirket kamu kurumlarından milyonlarca liralık ihaleler alarak devasa projeler inşa ediyor. Şirket kamudan son 10 yılda 5 milyar 448 milyon TL değerinde 31 ihale aldı.

Emine Erdoğan'a Jest

Merkezi Sicil Kayıt Sistemi'ne (MERSİS) göre, AKP'ye yakınlığıyla bilinen şirketin yönetiminde Güven Kuzu, Özen Kuzu ve Gökçen Kuzu yer alıyor. Şirketin Yönetim Kurulu Üyesi Güven Kuzu, Erdoğan ailesine yakınlığı ile

biliniyor. Kuzu, 2003'te Siirt'te yenilenen seçimle milletvekili seçilen Erdoğan'a desteğini açıklayarak, "Siirt halkı Erdoğan'a sahip çıkacaktır. Bütün sivil toplum örgütleri bir araya gelerek, Erdoğan'ın aday olmasını destekledik" demişti.

Şirket, Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın eşi Emine Erdoğan'a 2013 yılında iki jestte bulundu. Kuzu Grubu'nun Siirt'te yaptırdığı iki okula, Emine Erdoğan'ın annesi Hayriye Gülbaran'ın ve babası Cemal Gülbaran'ın isimleri verildi. 2020 yılında da Gökçen Kuzu'nun oğlu Yusuf Kuzu'nun doğa harikası Riva'da kıyı şeridinde havuzlu villa yaptığı ortaya çıkmıştı. Sahile kadar kat kat beton bloklardan duvar ören Kuzu yan parseldeki yeşil alanı çevirerek duvar inşa etti. Bölge sakinlerinin arsadaki çalışmaları ilgili kurumlara şikâyet etmesi üzerine duvar yıkıldı.

Peker Gündeme Getirmişti

Organize suç örgütü lideri Sedat Peker geçen yıl İçişleri Bakanı AKP'li Süleyman Soylu'nun Kuzu Toplu Konut Şirketi ile ilişkisi olduğunu iddia etmişti. Peker; Kuzu Grup'un Sea Pearl - Ataköy projesinde Süleyman Soylu'nun doğrudan müdahalesi olduğu ve bunun karşılığında da çıkar sağladığını öne sürmüştü.

Okmeydanı Koruma ve Güzelleştirme Derneği Başkan Yardımcısı Rüstem Karakuş ise yaptığı değerlendirmede Fetihtepe'deki sonra durumu şöyle anlattı:

"Fetihtepe'de 3-4 ev kaldı bunun haricindekilerin hepsi boşaltıldı ve yaklaşık 150 bina yıkıldı. Kentsel dönüşümü kamu yararına kentsel dönüşüm yapmak yerine, yoksul halka depreme dayanıklı sağlam konutlar yapmak yerine rant için kullanıyorlar. Belediye daha önce direnişi kırmak için elektrik, su ve doğalgazı kesmişti. Evlerinden zorla çıkardıkları insanlara sadece bin 950 TL kira yardımı yapıyorlar. Ancak ülke tarihinin en yüksek kira bedelleri var son aylarda. Okmeydanı'nda dair bile denemeyecek yerlerin kirası en az 5 bin TL. Yani bu daireler teslim edilene kadar insanlar cebinden binlerce lira kira ödemiş olacak. Zorla yapılan dönüşüm sonucundan insanlar evlerinden çıktı. Bu tür dönüşümlerin rantını AKP'ye yakın duran sermaye çevreleri elde ediyor. Maksat kentsel dönüşüm yapmak, güvenilir sağlam konutlar yapmak değil rant elde etmek."

Tokatköy İhalesi De Yandaşa

Polisin ve belediye ekiplerinin defalarca şafak operasyonu bastığı ve halkın zorla sokağa atıldığı Beykoz Tokatköy'ün de kentsel dönüşüm ihalesi yandaş şirkete verilmişti. Emlak Konut Tokatköy Kentsel Dönüşüm Projesi için Turgut Müteahhitlik A.Ş. ile KDV hariç 789 milyon 743 bin TL'lik sözleşme imzalamıştı. Turgut Müteahhitlik A.Ş.'nin sahibi olan ve aynı zamanda Çaykur Rizespor Kulübü'nün de başkanı olan İbrahim Turgut ile AKP'li Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın yakın ilişkileri olduğu biliniyor.

ONLARA KRİZ UĞRAMAMIŞ

İl başkanı ile vekilleri ABD'den İsviçre'ye, Fransa'dan Avusturya'ya dek diyar diyar gezdiren AKP'li Balıkesir Büyükşehir Belediyesi'nin 6 ayda 601,3 milyon TL harcadı.

İktidarın ekonomik krizi önlenemez hale getiren politikaları milyonlarca yurttaşı yoksulluğa sürüklerken AKP'li belediyeler tartışmalı harcamalarından krizde de vazgeçmedi. Toplam 1 milyar TL'yi aşan borcuna karşın muhtarları Balkan gezilerine götürülen, AKP milletvekillerini de kapsayan 11 kişilik heyeti ABD'de gezdiren Balıkesir Büyükşehir Belediyesi'nin bu yılın ocak ile haziran ayları arasında yaptığı harcamalar belli oldu. AKP'li Yücel Yılmaz yönetimindeki idarenin altı ayda toplam 601,3 milyon TL harcadığı açığa çıktı. Söz konusu bu harcamaların geçen yılın aynı dönemine oranla artışı yüzde 186 olarak belirlendi.

Belediye Yerinde Durmuyor

AKP'li belediyenin gezi programları oldukça dikkat çekici:

- 15 Şubat'taki kararla İsveç Malmö'ye ziyaret düzenlendi. Masraf belediyece karşıladı.
- 14-18 Mart'ta Çek Cumhuriyeti'nin Prag şehrine bir heyet gönderildi. Giderleri belediye ödedi.
- Sırbistan Belgrad'a 30 Haziran 7 Temmuz arasındaki geziye Başkan Yılmaz ile AKP'li vekil Pakize Mutlu Aydemir'in ve personelin katılmasına karar verildi.

İSRAF VE ŞATAFATLA ÜLKEYİ KRİZE SÜRÜKLEYEN İKTİDAR, ÖZVERİYİ HALKTAN BEKLİYOR!

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'nın özellikle enerji tasarrufu için vatandaşlara öneri ve tavsiyelerde bulunduğu 'Aklınla Verimli Yaşa' kitapçığı, iktidarın sınırsız israf ve şatafat uygulamaları karşısında özveriyi halktan bekleyen bir zihniyetin eseridir.

Tüm dünyada artan enerji fiyatları karşısında ülke yönetimleri enerji tasarrufu ve tüketimin düşürülmesi yönünde önlemler alırken, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı 'Aklınla Verimli Yaşa' başlıklı bir kitapçıkla halka tasarruf önerilerinde bulundu.

Başta Avrupa ülkeleri olmak üzere pek çok ülkede hükümetler sıkı tasarruf tedbirleriyle vatandaşlarına örnek olurken, ülkemizde iktidar 'İtibardan tasarruf olmaz' zihniyetiyle her şeyi halktan bekliyor. İktidar medyası, doğalgaz müjdeleriyle yazın bile kombileri sonuna kadar açın, çağrılar yapıyordu.

Şimdi halkın gündelik yaşantısında özveride bulunmasını talep eden **iktidarın önce kendisinin örnek olması, israf ve şatafattan kaçınması gerekmez mi?** Sayıştay'ın son denetim raporlarına yansıyan rakamlara bakıldığında **Cumhurbaşkanlığı sarayının günlük harcama tutarı 10 milyon lirayı aşmış.**

1500 odasında sürekli elektriklerin yandığı, ısıtma ve havalandırma faturalarının milyonlarca liraya ulaştığı **Saray Harcamaları;**

✓ 2020 yılında 2,8 milyar TL iken 2021'de 4 milyara yaklaşmış! (3,7 milyar TL)

Her sene göstermelik tasarruf genelgesi çıkartan Cumhurbaşkanı Erdoğan en başta kendisi bu genelgelere uymadığı gibi, gösteriş, taşıt ve uçak saltanatı, saray ziyafetleri kesintisiz sürüyor.

Bakanlığın kitapçığında;

✓ Banyoya kum saatiyle girip 4 dakikada duş alınması,

✓ Yemeklerin düdüklü tencerede pişirilmesi,

✓ Banyo sonrası saç kurutma makinesi kullanılmaması,

✓ fırında yemek-börek pişirirken pişme süresinden 10 dakika önce fırının kapatılması ve yemeği çıkarttıktan sonra fırın kapağı açık tutularak evin ısıtılması,

✓ Çamaşır ve bulaşık makinelerinde ön yıkama yapılmaksızın en kısa yıkama programlarının tercih edilmesi,

✓ Çamaşırların kurutma makinelerinde kurutulmak yerine balkonda, çamaşırlıkta kurutulması, öneriliyor.

✓ Vatandaşlara 'akıllı' olmaları için tavsiye ediliyor.

Tabii ki enerji, elektrik, doğalgazda tasarruflu davranmak, israftan kaçınmak iktidarın yaptığı fahiş zamlardan sonra, faturaları düşürmek için vatandaşın mecburen başvuracağı yöntemler. İktidar halktan bunu beklerken halkın da iktidardan israftan kaçınmasını, şatafat ve gösterişten vazgeçmesini beklemek en tabii hakkıdır.

FASONU DESTEKLEDİ, KÖYLÜYÜ KAÇIRDI

Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destek Kurumu'nun, fason üretim gerçekleştiren bir işletmeye hibe desteği sağladığı açığa çıktı. Kurumun ayrıca kırsaldaki nüfusun şehre kaymasına neden olduğu belirlendi.

2007 yılında, "Türkiye'de kırsal kalkınma programlarının uygulanmasına destek sağlamak" amacıyla kurulan Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu'nun mali hesapları mercek altına alındı. Yerinde yapılan denetimlerde dikkati çekici bulgular yakalandı. Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu'nun, "Zanaatkarlık ve Katma Değerli Ürünler Desteği" kapsamında fason ve endüstriyel üretim yapan işletmeleri desteklediği tespit edildi. Kurumun, kırsaldaki nüfusun şehre kaymasına neden olacak faaliyetler gerçekleştirdiği öğrenildi.

Amaç Dışı Kullanım

Kurumun, "Zanaatkarlık ve Katma Değerli Ürünler Desteği" projesini yürüten il koordinatörlüklerinin hesapları incelendi. Projenin uygulanmasında ciddi hatalar yapıldığı ve AB fonları ile birlikte eş finansman modeli

gereğince ulusal bütçeden verilen desteklerin, amacı dışındaki alanlarda yapılan yatırımlarda kullanıldığı anlaşıldı.

Destek verilen firmaların büyük bölümünün Denizli OSB’de yer alan firmalar olduğu ve bu firmaların, aldığı destek ile çoğunluğu yabancı menşeli olan makinalarda üretim yaparak havlu ve bornoz üreticilerine tedarik desteği sağladığı fark edildi. Yerinde incelemelerde bulunan Sayıştay denetçisi, “Burada yapılan üretimin, tüm yönleri ile endüstriyel bir üretim olduğunu söylemekte hiçbir beis bulunmamaktadır” tespiti ile skandala dikkati çekti. Kurumun, villa ya da otel inşaatlarına özel siparişler için çalışan bir işletmeye de hibe desteği sağladığı belirtildi.

Kırsaldan Kente

Proje kapsamındaki skandallar bunlarla da sınırlı kalmadı. Paşabahçe’nin de aralarında olduğu büyük markalara fason üretim gerçekleştirilen ve “Cam eşya” alanında faaliyet gösteren bir işletmenin de hibeden yararlandırıldığı bildirildi. Desteğe konu faaliyetlerin sürdürüldüğü alanların önemli bir bölümünün gerçek anlamda kırsal alan olmadığını vurgulayan denetçi, “İşte bu sebeple, desteklerle artırılan istihdam ile gerçek anlamda kırsal sayılacak yerlerdeki nüfusun buralara kaymasına yol açıldığını söylemek hatalı bir tespit olmayacaktır” ifadelerini kullandı.

ÇED SÜREÇLERİNE DAİR USULSÜZLER

Sayıştay Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı 2021 Yılı Denetim Raporunda yer alan bulgulardan ÇED sürecine dair olarak denetimsizliğe de dikkat çekilmiştir. Firmaların proje bedellerinin düşük gösterilmesi nedeniyle başvuru ücretleri ve idari para cezalarının düşük gösterilmesine yol açmaktadır. Aynı biçimde ÇED kapsam dışı olan firmaların, süreç içerisinde kapasite artışına gitmelerine rağmen halen ÇED sürecine dahil edilmemektedir.

1) Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED) Proje Bedellerinin Başvurucular Tarafından Düşük Gösterilmesi ve Bunun Sonucu Başvuru Ücretleri ile İdari Para Cezalarının Olması Gerekinden Az Ödenmesi

İşletmeler tarafından ÇED proje bedellerinin düşük gösterilmesi nedeniyle, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı Döner Sermaye İşletmesi Müdürlüğü 2021 yılı Birim Fiyat Listesinde yer alan başvuru bedellerinin ve ayrıca idari para cezalarının olması gerekenden az ödendiği tespit edilmiştir.

A) ÇED Proje Bedellerinin Başvuruyu Yapanlar Tarafından Düşük Gösterilmesi ve Başvuru Ücretlerinin Gereğinden Az Ödenmesi

Proje bedeli ücretleri üzerinden ÇED başvuru ücretlerinin, Proje bedelinin beyan usulü ile firmalar tarafından sunulması, verilerin doğruluğuna ilişkin bir kontrol süreci işletilmemesi nedeniyle olması gerekenden az hesaplandığı tespit edilmiştir.

ÇED sürecine başvuran birçok işletme tarafından, proje bedellerinin olması gerekenden düşük beyan edildiği, dolayısıyla ödenmesi gereken başvuru ücretlerinin de düşük tahsil edildiği anlaşılmaktadır.

Belirtilen bu hususa ilişkin bazı uygulamalar aşağıda yer almaktadır:

- Proje giderlerinin ve inşaat maliyetlerinin düşük gösterilmesi,
- Proje maliyet kalemlerinin detaylı açıklamalarına yer verilmemesi,
- Proje metrekaresinin düşük gösterilmesi,
- Makine teçhizat ağırlıklı projelerde, model yılı kaç olursa olsun maliyetlerin aynı gösterilmesi (model yılı 2006 ve 2015 olan aynı marka ve özelliklere sahip teçhizatların hepsinin TL değerinin aynı gösterildiği görülmüştür),
- Makine teçhizat ağırlıklı projelerde, teçhizat bedellerinin gerçekçi belirlenmemesi (Örneğin hazır beton santrali fiyatının 20.000,00 TL olarak gösterildiği projeler bulunmaktadır).

B) İşletmeler Tarafından ÇED Sürecinde Proje Bedellerinin Düşük Gösterilmesi Sonucu İdari Para Cezalarının Az Ödenmesi ve İdare Tarafından Konuya İlişkin Bir Kontrol Mekanizmasının İşletilmemesi

İşletmeler tarafından ÇED proje bedellerinin düşük gösterilmesi sonucu, 2872 sayılı Çevre Kanunu çerçevesinde kesilen idari para cezalarının da olması gerekenden düşük hesaplandığı tespit edilmiştir

Birçok işletme tarafından proje bedellerinin olması gerekenden düşük beyan edildiği ve İdare tarafından proje bedellerinin kontrolüne ilişkin bir mekanizma işletilmediği için, ÇED sürecine başlamadan veya bu süreci

tamamlamadan inşaata başlayan ya da faaliyete geçen işletmelere ceza verilirken, ceza tutarları proje bedellerinin yüzde ikisi üzerinden hesaplandığından, olması gerekenden daha az ceza hesaplanmaktadır.

2.) ÇED Yönetim Sisteminde Kararlara Dair Bilgilerin Entegre Bir Şekilde Yer Alması ile İlgili Kontrol Mekanizmasının Kurulmaması

Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği kapsamında kullanılan sistemde, verilen ÇED kararlarına ilişkin bilgilerin entegre bir şekilde yer almadığı tespit edilmiştir.

Çevrimiçi ÇED Yönetim Sistemine (e-ÇED) girildiğinde, başvuru yapılan alana veya çevresine ilişkin veri alınmadığı için başvuru yapılan alanda daha önceden ÇED kararı verilmişse entegre bir değerlendirme yapılamamaktadır.

Bakanlık tarafından yapılan düzenlemelerin İl Müdürlükleri tarafından da bütünlüklü bir şekilde görülebilmesi sonucu değerlendirmelerin eksik ya da hatalı yapılması ihtimalini ortaya çıkarmaktadır.

3.) ÇED Kapsamı Dışında Tutulan Projelerde Yapılan Kapasite Artışlarının ÇED Süreçlerine Dahil Edilememesi

ÇED kapsamı dışında tutulan projelerde, çevreye verdiği etkiyi değiştirici nitelikteki faaliyet alanının büyümesi ve tesis kapasitesinin genişlemesi gibi proje değişikliklerinin kapasite artışı kapsamında değerlendirilmemesi sonucu ÇED süreçlerine dahil edilemediği görülmüştür.

Yapılan incelemede,

☒ Yönetmeliğin yürürlük tarihinden önce üretim veya işletmeye başlaması sebebiyle kapsam dışı olarak değerlendirilen projelere ilişkin olarak;

☒ Feribot iskelesi projelerinde yapılan değişiklik ile iskele alanının büyütüldüğü ancak Yönetmelikte iskeleler için eşik değerin sadece yanaşacak deniz aracının ağırlığı olarak belirlenmiş olması sebebiyle,

☒ Yat limanı projelerinde yapılan değişiklik ile bağlanan yat sayılarının arttığı ancak Yönetmelikte yat limanları için eşik değeri belirlenmemiş olması sebebiyle, bu projelerde yapılan değişikliklerin kapasite artışı olarak değerlendirilemediği görülmüştür.

SAĞLIK İŞÇİLERİNİN DİNLENME HAKKI GASP EDİLDİ...

Cumhuriyet Halk Partisi Genel Başkan Yardımcısı Dr. Gamze Akkuş İlgezdi, Adana İl Sağlık Müdürlüğü'nde çalışan 252 işçinin yıllık izinlerini kullanmadığını ortaya çıkardı. Sayıştay raporlarına yansıyan bulgulara göre toplamda 41 bin 69 gün kullanılmamış izin tespit edildiğini ifade eden Dr. Akkuş İlgezdi, işçilerinden 98'inin 30 günün üzerinde kullanmadığı izni olduğunu söyledi. Dr. Akkuş İlgezdi, "Sayıştay'ın, Adana İl Sağlık Müdürlüğü'nde yaptığı incelemede bazı işçilerin 826, 448, 420, 414, 413, 410, 399, 391, 380, 374 gün gibi çok fazla kullanmadıkları izinlerinin olduğu tespit edilmiştir. Toplamda 252 sağlık işçisinin dinlenme hakkı gasp edilmiştir. Dinlenme hakkı anayasal bir haktır ve bu haktan vazgeçilemeyeceği ide iş kanununca anayasal güvence altındadır. 41 bin 69 günlük izni, sağlık işçilerine vermeyen Adana İl Sağlık Müdürlüğü, kanunlara aykırı hareket etmektedir" dedi.

Bu Sağlık İşçileri Kim?

İl Sağlık Müdürlüklerinde; Sürekli işçilerin yıllık izinlerinin kanuna uygun şekilde kullanılmadığı bu nedenle de yüksek miktarda birikmiş yıllık izinlerin bulunduğu ve bu biriken izinlerinin emeklilikte toplu izin ücreti olarak ödendiği tespit edildi. Sağlık Bakanlığı'nın Sayıştay raporlarını inceleyen Cumhuriyet Halk Partisi Sağlıkta Sorumlu Genel Başkan Yardımcısı ve İstanbul Milletvekili Dr. Gamze Akkuş İlgezdi, konuya ilişkin şunları söyledi:

27 Yıldır Tam Gün İzin Kullanamayan Sağlık İşçisi...

"Pandeminin başından bu yana sağlık çalışanlarımızın kötü koşullarda izinsiz bir şekilde çalıştırılmasına karşı çıktık. Şimdi ise aynı şeyi İl Sağlık Müdürlükleri bünyesinde çalışan sağlık işçileri için söylüyoruz. Adana İl Sağlık Müdürlüğü'nde yapılan incelemede 31.12.2021 tarihi itibarıyla çalışan 252 işçinin toplam 41.069 gün kullanılmamış yıllık izni bulunmaktadır. Bu işçilerden 98'inin kullanılmamış yıllık izni 30 günün üzerindedir. Bazı işçilerin de 826, 448, 420, 414, 413, 410, 399, 391, 380, 374 gün gibi çok fazla kullanmadıkları izinlerinin olduğu Sayıştay raporlarına yansımıştır. Nasıl bir işçi ki kendi rızasıyla 826 gün izin kullanmasın? Kıdemli bir işçi olduğunu varsayarsak 27 yıldır tam iznini kullanmadığı anlamına gelmektedir. Bu tabloda büyük bir hak gaspı vardır. Sayıştay'ın tespitlerinin yarattığı soru işaretleri Adana İl Sağlık Müdürlüğü'nce ivedilikle giderilmelidir."

İzin Kullandırmayan İşverene Para Cezası

4857 sayılı Kanun'un "Yıllık ücretli izin hükümlerine aykırılık" başlıklı 103'üncü maddesini anımsatan Dr. Akkuş İlgezdi, ilgili yönetmeliğin esas ve usullerine aykırı olarak izni kullandırmayan veya eksik kullandıran işverene, bu durumda olan her işçi için idari para cezası verilmesi gerektiğine dikkat çekti. Dr. Akkuş İlgezdi, sözlerine şöyle devam etti:

Sağlık Bakanlığına Da Maddi Külfet...

"İşçinin yıllık izin hakkından feragat etmesi mümkün değildir. İşveren olarak kurum yönetimlerine düşen görev, çalışanların anayasal haklarının kendi rızalarıyla bile olsa ihlaline yol açan bu uygulamaya izin vermemektir. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 50'nci maddesinde, dinlenmenin çalışanların bir hakkı olduğu ve bu hakların kullanımının kanunla düzenleneceği hüküm altına alınmıştır. 4857 sayılı İş Kanunu'nun 53'üncü maddesinde, işçilere yıllık izin verileceği ve yıllık ücretli izin hakkından vazgeçilemeyeceği açıkça yer almaktadır. 56'ncı maddede yıllık iznin, 53'üncü maddede gösterilen süreler içinde işveren tarafından sürekli bir şekilde verilmesinin zorunluluğunu içermektedir. Kullanılmayan yıllık izinler ancak ve ancak iş akdinin sona ermesi halinde ücret olarak işçiye verilebilir. Bu da 4857 sayılı İş Kanunu'nun 59'uncu maddesinde sabittir. Fakat burada açıkça görülüyor ki İl Sağlık Müdürlükleri, dinlenme hakkı gaspına kanuni kılıf uydurmuş, onu da yanlış uydurmuştur. Kanunlarda, yıllık iznin kullanılıp kullanılmamasına ilişkin bir esneklik yoktur, izin kullanılmadan iş akdinin feshedilmiş olması gibi zaruri durumlarda işçinin mağduriyetinin önlenmesine yönelik bir düzenleme vardır. Hem sağlık işçilerinin izinleri kullandırılmamış hem de iş akdi sonlanmayan sağlık işçilerine, izinleri ücret olarak ödenerek, Sağlık Bakanlığı'na ek mali külfet getirilerek devlet kurumu maddi zarara uğratılmıştır."

KAOS, TALİMAT VE YANDAŞ MEDYA

Mersin'de Polis Evi'ne yönelik terör saldırısı ve bir polisimizin şehit edilmesi herkesi üzüntü ve acıya sevk ederken; Cumhurbaşkanı Erdoğan, İçişleri Bakanı ve iktidar medyasının kendilerine tek merkezden servis edildiği apaçık gerçek dışı suçlamaları CHP'ye yöneltmeleri, planlı bir hazırlığın açığa çıkmasıdır!

Aylar önce iktidarın konser ve festival yasakları, vali ve kaymakamların yasakçı kararları, kadınlara, gençlere, sanatçılara yönelik birtakım uygulamalarıyla bir tahrik, kışkırtma ve toplum kesimlerini sokağa dökme stratejilerini amaçladığını ifade ettim. Cumhurbaşkanlığı Yüksek İstişare Kurulu üyelerinin yayınladıkları bildiriye 'seçim sathı mailine girilirken birlik-bütünlüğe yönelik saldırı ve provokasyonlar olacağını' dile getirmesi, birtakım dezenformasyonlar yapılacağını vurgulaması dikkat çekici. Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı himayesinde düzenlenen 'Dijital terörizm çalıştay' ve burada ele alınan başlıkların da bir hazırlığı düşündürdüğü kanaati yüksek.

Neredeyse 30 yıldan bu yana terör eyleminin yaşanmadığı Mersin'de Polis Evi'ne saldırı istihbaratının alınamaması, bomba yüklü sırt çantalarıyla teröristlerin nizamiyeye kadar gelebilmesi, 'teröristlerin ayak kabı numarasını bile bildiğini' iddia eden, Amanoslarda terörist kalmadığını söyleyen İçişleri Bakanının ve kendisine bağlı birimlerin görev ihmal ve zafiyetidir. Teröristlerle kahramanca çatışan nizamiyede nöbetçi şehit polisin üzerinde çelik yelek olmaması, uzun namlulu silahlarla saldıranlara karşı tabanca ile kendisini savunmak zorunda kalması, ayrıca bir başka sorgulanması gereken durumdur.

2012'de yayınlanan Tutuklu gazeteciler raporundaki bir isimden yola çıkarak CHP ile terör eylemi ve terör örgütü arasında bağlantı kurmaya yönelik İçişleri Bakanı ve tek merkezden talimatlı manşetler atan iktidar medyası, kendilerine verilen talimatla organize bir şekilde bu ithamları ve suçlamaları iktidarın lehine siyasi nema ve istismar çabasına dönüştürdü. Ortada hain bir terör saldırısı ve şehit polisimizin acısı dururken iktidar sözcüleri ve medyası CHP'yi suçlama yarışına girişti. Cumhurbaşkanı Erdoğan aynı akşam çıktığı canlı yayında 'köşenizde gereğini yapın' talimatını verdi. Bunların hepsi aylar öncesinden öngördüğümüz, beklediğimiz ve iktidarın son çırpınılarıyla başvurmaktan kaçınmayacağını bildiğimiz hamleler ve söylemlerdi. Bu planlı itham organizasyonunda Cumhurbaşkanı Erdoğan'a yalan yanlış, asılsız bilgiler vererek ekranlarda açığa ve boşluğa düşürdüler. Bu ülkenin kurucu partisi, 100 yıllık CHP'yi terörle, teröristlerle, terör örgütleriyle bağlantılı gösterme çabası, yalana sarılmanın ötesinde hadsizliktir. Terör saldırısından, şehit cenazesinden siyasi nema ummak, siyasete alet edip istismara çalışmak şehide saygısızlık, acılara duyarsızlık ve siyaset uğruna her türlü yalanı söyleme acizliğidir!

TBMM'ye getirdikleri Dezenformasyon Yasası ile muhalefeti susturmayı, halkın doğruları ve gerçekleri öğrenmesini engellemeyi amaçlayanlar, millete göz dağı vermeyi hedefleyenler, Mersin'deki terör saldırısında sıraladıkları yalanlarla, devletin güvenlik güçlerini, savcılarını, siyasi hırslarına, devlet güdümlü resmi dezenformasyonuna alet etmekten çekinmediler.

İktidarın seçim sürecine girilirken benzer senaryoları uygulamak isteyeceğini biliyoruz. Kaos, kaygı, endişe yaratarak, karanlık atmosferleri devreye sokarak halkı korkutmak, sandığa gitmekten, oy kullanmaktan kaçınmalarını sağlamayı hedeflediğinin farkındayız. İktidarın çaresizlikle apaçık sergilediği bu oyunlara, bu senaryolara artık kimse kanmıyor. **Tahriklere kapılmaksızın, bu iktidarı halkın oylarıyla sandıkta uğurlayacağız.**

ŞİDDET GÜNDELİK HAYATI ESİR ALIYOR

Saray Rejimi, Toplumsal Dayanışmayı Aşındırdı; Buhran ve Şiddet Sarmalı Derinleşti

AKP'nin körüklediği hoyratlık ve aşındırdığı sosyal dayanışma yüzünden yurttaşlarımızın huzuru ortadan kalktı; psikolojik gerginlik ve buhrana dönüştü. Sosyal eşitsizlik dışlanmayı artırdı; vatandaşlar birbirlerine yabancılaştı. Rant düzeni ve mafyatik kültür, insanlarımızı şiddet sarmalına itti. Evde, iş yerinde, trafikte, sokakta saldırı, dövme, hakaret, yaralama, öldürme vakaları adeta sıradanlaştı. Sokaklarda kaos, kadına karşı şiddet ve kadın cinayetleri, çocuklara yönelik istismar haberleri, hayvanlara yönelik eziyet olayları ve nefret suçları her gün daha fazla artan şekilde kamuoyuna yansımaya başladı. Bu şiddet sarmalı karşısında, yurttaşlar çaresiz bırakıldı.

Otoriterlik Virüsü, Cezasızlık ve Saldırgan Kültürü İle Birlikte Yayılan Bir Otokrat-Psikopat Kişilik Yarattı

Otoriterlik iklimi, kırılğan toplum kesimlerine nefretle ve saldırganlıkla yaklaşmayı, hakaret etmeyi ve kötülük yapabilmeyi âdeta meşru bir pratik olarak tanımladı. Hakaret edenler, tehdit savuranlar ve şiddet uygulayanlar cezasızlık perdesinin arkasına sığınmaya başladı.

Otoriterlik ikliminin cezasızlık ile birleşmesi, kendinde cezalandırma hakkı gören saldırgan bir kişilik modeli yarattı. Toplumda, kendi çarpık adalet anlayışını çevresindekilere empoze etme hakkı gören "mikro otokrat" kişilikler türedi. Kendinden görmediği ve rahatsız olduğu kesimleri cezalandırma hakkı olduğunu sanan otoriterlik iklimi, kanserli hücreler gibi her yere yayıldı. Bu keyfi otoriterlik ikliminin gündelik hayatı etkisi altına alması, büyük bir toplumsal güvenlik ve kamu otoritesi krizinin zeminini oluşturmaktadır.

Sokaklarda Yerli ve Yabancı Mafyalar Kol Geziyor; Vatandaşlarımızın Can Güvenliği ve Esenliği Tehdit Altında

Diğer yandan; sınır güvenliği başta olmak üzere pek çok alanda yaşanan güvenlik açıkları yüzünden Türkiye'de, dünyanın önde gelen suç örgütleri adeta cirit atmakta, kendi çatışmalarını ülkemizin sokaklarına ve mahallelerine taşımaktadır.

Sokaklarda, alışveriş merkezlerinde, eğlence mekanlarında ve kamusal alanlarda mafyatik gruplarca silahlı çatışma olayları yaşanmakta; yabancı suç kartellerinin yöneticilerine ülkemizde suikastler düzenlenmekte; yurtdışına deport edildiği açıklanan suç örgütü yöneticileri Türkiye'de öldürülmektedir. Bu çatışma ve saldırı olayları yüzünden Türkiye giderek kamu düzeninin ortadan kalktığı, mafyatikleşmiş ve güveniksizleşmiş bir ülke durumuna sürüklenmektedir.

Saray iktidarının, aciz ve tavizkar göçmen politikası nedeniyle bakımını üstlendiği sığınmacılar, sınır güvenliğini sağlayamaması nedeniyle ülkemizde bulunan düzensiz göçmenler ve konut satın alma karşılığında Türkiye Cumhuriyeti Vatandaşlığı verilen yabancılar da suç ve terör örgütlerinin etki alanını genişletmektedir. Türkiye'de yasal zafiyet ve göçler yüzünden kayıtdışılığın ve kontrolsüzlüğün artması, güvenlik krizini derinleştirmektedir. Fedakar güvenlik güçleri ve güvenlik kurumlarımızın kapasitesi, liyakatsiz yönetim ve kontrolsüzlük yüzünden yetersiz kalmakta; asayiş sorunları artmaktadır. Emniyet güçlerimiz, suç ve şiddet olaylarına karşı mücadelesinde yeterli bir kamu desteği alamamaktadır. Devlette yaşanan bu kontrolsüzlük, keyfilik ve savrukluk yüzünden vatandaşlarımızın can ve mal güvenliği tehdit altında bırakılmaktadır.

CHP İktidarında Yurttaşları Tehdit Eden Her Türlü Şiddet Odağı İle Tavizsiz Mücadele Edeceğiz, Güvenlik Zafiyetine Son Vereceğiz

Cumhuriyet Halk Partisi iktidarında; anayasal kamu düzeni altında yurttaşların huzuru ve esenliği yeniden sağlanacaktır. Kutuplaştırmayan, birleştiren, düşmanlığı ve saldırganlığı değil, yurttta ve sokaklarda barışı esas alan, vatandaşlarına refah ve huzur içinde bir arada yaşamalarını sağlayacak yeni bir sosyal düzen tesis edeceğiz. Yurttaşlarımıza yönelik bireysel şiddet, mafyatik eziyet ve onur zedeleyici tüm uygulamaları ortadan kaldıracak ve bir devlet politikası hâline gelen cezasızlık uygulamalarına son vereceğiz. Kamu düzenini ve yurttaşların esenliğini Şiddete karşı gerekli hukuki düzenlemeleri tavizsiz bir biçimde yapacak ve sosyo-ekonomik önleyici tedbirleri alacağız.

İktidarımızda; sınır güvenliği, "Sınır Namustur" felsefemiz doğrultusunda tavizsiz sağlanacak, yerli ve yabancı suç örgütlerinin, terör örgütlerinin şehirlerimizde ikamet etmesi; Türkiye'nin bir suç coğrafyası haline gelmesinin önüne geçilecektir. Kamusal alanların, gündelik hayatın suç, şiddet, cezalandırma ve mafya iklimine teslim

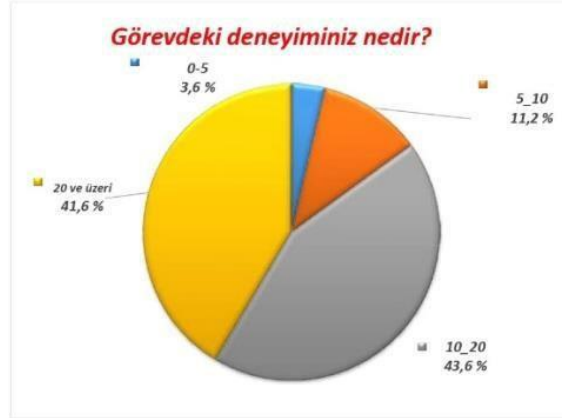
edilmesini önleyecek her türlü tedbir alınacaktır. Türkiye, yeniden tüm vatandaşlarının huzur ve esenlik içinde ve güvenli bir şekilde yaşadığı bir ülke olacaktır.

KARİYER BASAMAKLARI ANKETİ

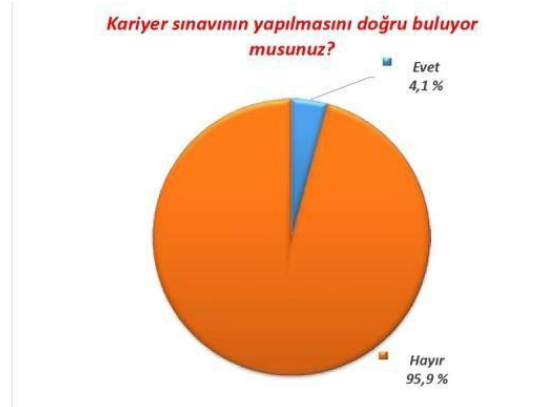
Anadolu Eğitim Sendikası, Genel Eğitim ve Sosyal İşler Sekreterliği tarafından 9 – 14 Eylül tarihleri arasında **7038 öğretmene uygulanan Kariyer Basamakları Anketi sonuçlarını açıkladı.**

Anket sonuçlarına göre;

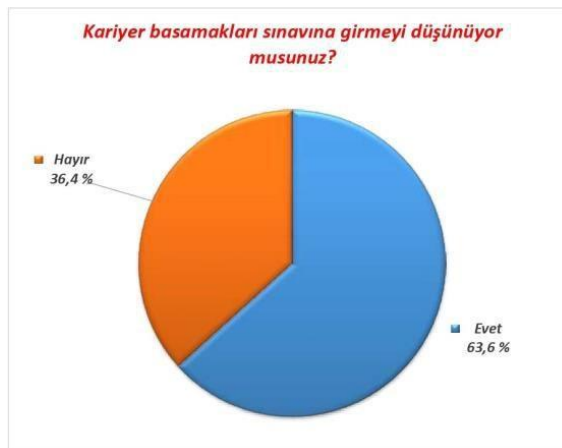
- Ankete katılan öğretmenlerin, yüzde 43,6'sı 10 ila 20 yıl arasında görevdeyken yüzde 41,6'sı 20 yıl ve üzeri yıldır görevde. Öğretmenlerimizin yüzde 11,2'si ise 5 ila 10 yıldır görevdeler.

Öğretmenlerin yüzde 95,9'u Kariyer Basamakları Sınavı'nın yapılmasını doğru bulmazken Kariyer Basamakları Sınavı'nın yapılmasını doğru bulan öğretmen oranı yüzde 4.

- Öğretmenlerin yüzde 63,6'sı Kariyer Basamakları Sınavı'na girmeyi düşünürken, **yüzde 36,4'ü sınava girmeyi düşünmüyor.**

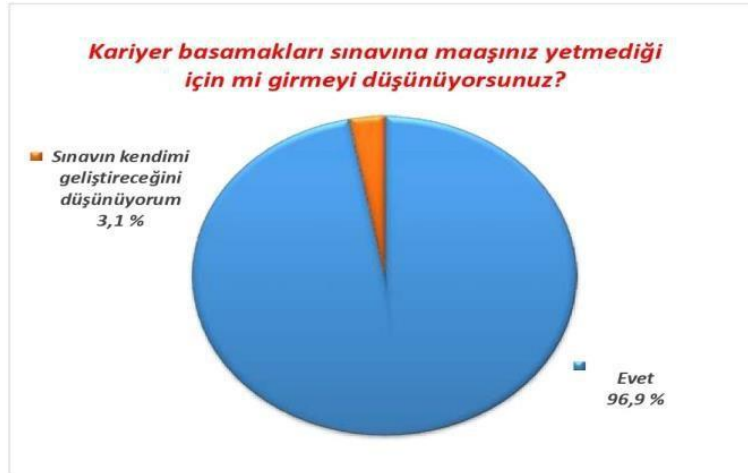
- Öğretmenlerin yüzde **96,9'u 12 Maddelik Öğretmenlik Meslek Kanunu'nun yetersiz olduğunu düşünüyor.**

- Ankete katılan öğretmenlerimizin yüzde **96,9'u Kariyer Basamakları Sınavı'nın kariyerlerine katkısı olacağını düşünmüyor.**

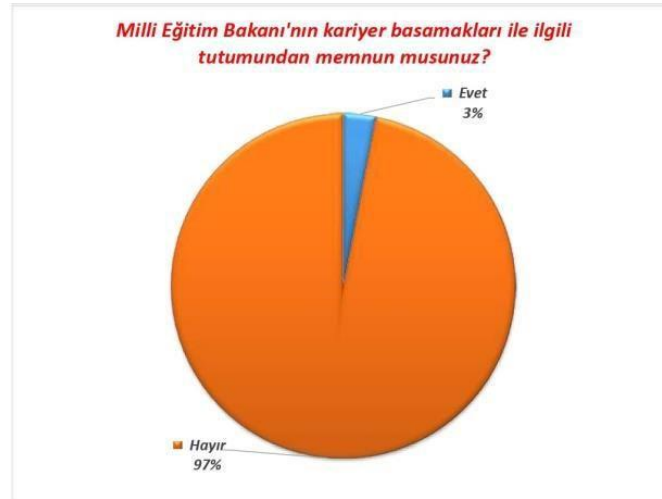
- Kariyer Basamakları Sınavı'na **maaşları yetmediği için girmeyi düşünen öğretmenlerin oranı yüzde 96,9.**

- Öğretmenliğin başına konulan **uzman ve başöğretmen unvanlarını doğru bulmayan öğretmen oranı yüzde 92,9 iken**, bu unvanları doğru bulan öğretmen oranı yüzde 7,1.

- **Milli Eğitim Bakanı'nın kariyer basamakları konusundaki tutumunu doğru bulmayan öğretmen oranı yüzde 97.**

BÖLGEMİZ VE SAVRULAN DIŞ POLİKAMIZ

DONETSK, LUHANSK, HERSON VE ZAPORİJYA RUSYA İLE BİRLEŞTİ.

Doğu Ukrayna'da savaştan önce özerkliğini ilan eden ve Rusya'ya katılmak için düzenlenen referandumdan yüzde 90'ın üzerinde 'evet' oyu çıktı. Donetsk, Luhansk, Herson ve Zaporijya Rusya ile birleşti. Türkiye de dahil pek çok dünya ülkesi referandumları ve ilhakı tanımadıklarını açıklarken; Rusya Devlet Başkanı Putin bu bölgelerin sonsuza kadar Rusya'ya ait olacağını, bu bölgelere yapılacak saldırıların Rusya'ya yapılmış sayılacağını ilan etti!

Putin, İkinci Dünya Savaşı'nda ABD'nin Japonya'ya attığı atom bombalarıyla 'nükleer silahların kullanılmasının yolunu açtığını' belirterek bir kez daha gerektiğinde nükleer gücünü kullanmaktan çekinmeyeceğini, kimsenin kendilerini böyle bir durumda eleştiremeyeceğini savundu ve bu yolu daha önce ABD'nin açtığı mesajını dünyaya verdi. Rusya'nın Putin tarafından onaylanarak yürürlüğe konulan Nükleer Doktrin Belgesi; Rusya'nın kendisinin ya da müttefiklerinin saldırıya uğraması halinde nükleer silah kullanılmasına olanak sağlıyor.

30 Eylül'dekine benzer bir ilhak-katılım töreni 2014 yılında yine Ukrayna'ya ait olan Kırım'da yapılan referandum ardından Kırım'ın Rusya'ya katılması nedeniyle düzenlenmişti. O dönemde de ABD, AB, NATO, Türkiye de dahil birçok ülke referandumu ve ilhakı tanımadıklarını açıkladılar. Ancak 8 yıldan bu yana Kırım fiilen Rusya toprağı konumunda. Doğu Ukrayna'da ilhak edilen dört bölgeyle birlikte Kırım, karadan ve denizden bu bölgelerle birleşti. **Ukrayna topraklarının yüzde 20'sini kaybetti.**

Rusya'ya katılan dört bölge Ukrayna'nın ağır sanayi ve metalurji endüstrisinin merkezi olmanın yanında, Avrupa ve Asya'nın en zengin kömür ve değerli maden rezervlerine sahip. Su kaynakları, tarım arazileri ve tarımsal üretim açısından da Ukrayna'nın en zengin ve en yüksek ürün rekoltesinin elde edildiği bu bölgeler. Karadeniz'e limanları olan, Ukrayna'nın başta tahıl olmak üzere gıda ihracatında büyük paya sahip. Deniz taşımacılığı yönünden de çok stratejik. Ayrıca Zaporijya nükleer santrali en büyük nükleer güç santrallerinin başında geliyor.

Ukrayna'nın NATO'ya üyelik girişimiyle tetiklenen savaş süreci öncesinde, Rusya ile ABD ve NATO arasında yapılan siyasi ve askeri müzakerelerde Rusya, Ukrayna'nın NATO üyeliğine alınmayacağı, silahlandırılmayacağı, füze ve roket sistemlerinden arındırılacağı yönünde güvenceler talep etmişti. Bu talepler karşılanmadı. 24 Şubat'ta başlayan ve sekizinci aya giren savaşta ABD ve AB Ukrayna'ya en son teknoloji silah desteğini sürdürürken şu ana kadar sağlanan destek 40 milyar doları aştı. Geçen hafta ABD Başkanı Biden, Ukrayna'ya 1,1 milyar dolarlık yeni bir destek paketini daha onayladı.

İlhak anlaşmaları öncesinde kısmi seferberlik ilan ederek 300 bin kişiyi silah altına almaya başlayan Rusya'nın topraklarına kattığı bu bölgelerdeki askeri varlığını daha da artıracığı anlaşılıyor. İlhak töreninin hemen ardından Ukrayna Devlet Başkanı Volodimir Zelenskiy, NATO'ya üyelik için başvuru belgesini imzaladığını duyurdu. Askerlik çağındaki 1 milyon kişiyi seferberlik kapsamında silah altına almayı kararlaştırdı. Ukrayna'nın hızlandırılmış NATO üyeliği başvurusuna NATO Genel Sekreteri Jens Stoltenberg'den ret yanıtı geldi.

Rusya'nın Avrupa'ya doğal gaz sevk ettiği **Kuzey Akım-1 ve Kuzey Akım-2** boru hatlarında meydana gelen patlamalar hattın olası anlaşma durumunda işlemlerini güçleştirdi. Hatların onarımı ve devreye girmesi uzun zaman alabilir.

Ukrayna-Rusya savaşı çok daha tehlikeli bir aşamaya geçerken topraklarının yüzde 20'sini kaybeden Ukrayna fiilen bir kez daha bölündü. İlhak edilen dört bölge uluslararası hukuk açısından tanınmasa da Rusya anayasasına ve imzalanan kararnamelere göre **Rusya toprağı** sayıldığı için Ukrayna'nın buralara düzenleyeceği saldırılar Rusya'ya yapılmış kabul edilecek.

AVRUPA'DA AŞIRI SAĞ RÜZGAR TÜRKİYE İLE İLİŞKİLERİN SEYRİNİ DEĞİŞTİREBİLİR.

İsveç'in ardından İtalya'da da aşırı sağ partilerin oluşturduğu ittifak, seçimlerden başarıyla çıkarak iktidarı elde etti. Aşırı sağın seçim zaferinde ittifakın sağlam durması, sol ve merkez partilerin ittifak oluşturamaması bu zemini sağladı. AB içinde çalkantılar yaratması beklenen bu gelişmeler, Rusya-Ukrayna savaşının ve Türkiye ile ilişkilerin seyrini değiştirebilir.

İsveç'te sosyal demokrat parti liderliğindeki ittifakın, aşırı sağ-neo nazi parti liderliğindeki ittifak karşısında yenilgiye uğrayarak iktidarı kaybettiği seçimin ardından İtalya'da 25 Eylül'de yapılan seçimlerden de **kökenleri Mussolini'nin Faşist Partisi'ne ve ideolojisine dayanan** İtalya'nın Kardeşleri Partisi yüzde 20'yi aşan oyla seçimden birinci çıktı. Mussolini hayranı Giorgia Meloni liderliğindeki İtalya'nın Kardeşleri, Matteo Salvini liderliğindeki yabancı karşıtı Kuzey Ligi ve eski Başbakan Silvio Berlusconi'nin merkez sağdaki Forza İtalya partileriyle kurduğu sağ ittifakla sayısal çoğunluğu elde etti ve iktidarı kazandı. **Meloni bu sonuçla İtalya'nın ilk kadın başbakanı olmayı garantiledi.**

İtalya'daki Sonuçlarda sağ ittifakın sağlam durması ve fire vermemesi yanında sol ve merkez sağ-liberal-demokrat partilerin son ana kadar ittifak müzakerelerinden sonuç alamaması, son anda anlaşmazlıkla ittifakın dağılması önemli etkenlerden birisi. Bunun yanı sıra seçime katılımın yüzde 64 ile bugüne kadarki en düşük düzeyde olması, sağ ittifak seçmenini sandığa götürmeyi başarırken, sol-sosyal demokrat-liberal ve merkez sağ partilerini bunu sağlayamaması bir başka önemli etken.

İsveç'in ardından İtalya'da aşırı sağın iktidara gelmesi, daha önce sağcı ve milliyetçi-muhafazakâr partilerin iktidarı kazandığı Macaristan ve Polonya'da benzer sürecin yaşanması, Fransa'da ise aşırı sağcı Marine Le Pen'in ikinci turda çok küçük bir farkla Cumhurbaşkanı seçimini kaybetmesi Avrupa'da aşırı sağcı-faşist-neo nazi-yabancı karşıtı dalganın yükselişte olduğunu gösteriyor.

✓ Almanya'da Neo Nazi 'Almanya İçin Alternatif' partisi AfD, son seçimde parlamentoda önemli sayıda sandalye kazandı.

✓ Sosyalist Parti'nin iktidar koalisyonunun başında olduğu İspanya'da aşırı sağcı Vox tüm kamuoyu araştırmalarında oyunu en fazla artıran ve birinciliğe ilerleyen parti konumunda.

✓ Hollanda ve Danimarka'da yabancı ve İslam karşıtı aşırı milliyetçi partilerin oylarını düzenli şekilde artırmaları önümüzdeki süreçte batı demokrasisi, batının demokratik değerleri adına kaygıları artıran bir sürecin göstergesi.

İtalya'nın başbakan adayı Giorgia Meloni kadın siyasi lider olmasına karşın programında kadın hakları, kadının güçlendirilmesi vb. ilkeler yok denecek düzeyde. Diğer aşırı sağcı partilerin de ortak önceliği aile ve ailenin korunması, güçlendirilmesi. Hristiyan değerlerin muhafazası ve gençler için yaygınlaştırılarak güçlendirilmesi bir diğer ortak ilke. Aşırı sağcı partilerin bir diğer ortak noktaları da AB karşıtlığı. Milliyetçi tavırları nedeniyle AB'nin ulusal egemenlik alanlarına müdahalesine, ulusal zenginliklerinin başka üye ülkelerle paylaşılmasına tepkililer. İçeride dönük-kapalı bir ulus toplumun muhafazasından yanalar.

✓ Dolayısıyla **AB içinde Brexit benzer yeni çalkantıların yaşanması**, euro bölgesinin zayıflaması gündeme gelebilir.

Milliyetçi aşırı sağın, faşist-Neo Nazi siyasi çizginin yükselişinde ana etkenlerden birisi son yıllarda artan göçmen ve sığınmacı artışından kaynaklı yabancı ve Müslüman düşmanlığı olsa da kanımca asıl dikkate alınması gereken, büyüyen ekonomik-sosyal sorunlar, artan enflasyon, işsizlik, yaşam standartlarındaki gerileme vb. sorunlar.

2008'deki küresel-finansal krizden sonra Güney Avrupa'da euro bölgesi ülkeleri Yunanistan, İspanya, İtalya, Portekiz'de gündeme gelen ağır mali krizler, AB ve IMF dayatmasıyla, teknokrat hükümetler kurularak ağır kemer sıkma tedbirlerinin uygulanması, maaşların düşürülmesi, ağır vergiler getirilmesi, sosyal harcamaların kısılması vs. bu ülkelerdeki gelir dağılımı adaletsizliğini, refah kaybını, yoksullaşmayı artırdı. Bu kararları uygulayan merkez sağ ve sosyal demokrat partilere tepkileri büyüttü, seçmenleri uzaklaştırdı.

Bu sürecin izlerinin hâlâ devam ettiği İtalya, AB'nin üçüncü büyük ekonomisi olmasına karşılık aynı zamanda en borçlu ülkelerden birisi ve Afrika üzerinden en fazla sığınmacı akınıyla karşı karşıya olan AB üyesi.

Pek çok ülkede enflasyon, enerji ve diğer ürünlerdeki zamlara karşı protestolar yaygınlaşırken AB hükümetlerinin Rusya yaptırımlarının yol açtığı sorunlar ve ekonomik kayıplar da tepkileri büyütüyor.

✓ Nitekim Rusya yaptırımlarına karşı ilk Macaristan'dan yükselen tepki ve yaptırımların askıya alınması çağrısı, diğer ülkelerde de taraftar bulmaya başladı.

Aşırı sağ dalganın bir ay içinde iki önemli AB ülkesinde iktidara gelmesi, önümüzdeki süreçte yaşanabilecekler açısından sinyaller de içeriyor. **Bu süreç yaygınlaştığı takdirde;**

✓ Başta Almanya olmak üzere AB ülkelerindeki Türk vatandaşları için sıkıntılı bir süreç söz konusu olabilir.

✓ Ayrıca Libya ile çok yakın bağları bulunan İtalya ile bugüne kadar fazla sorun yaşamayan Türkiye, aşırı sağcı yeni hükümetin izleyeceği politikalarla Libya ve Doğu Akdeniz'de İtalya ile karşı karşıya gelebilir.

Diğer yandan Avrupa'da aşırı sağın yükselişi demokrasiden, demokratik değerlerin önemsenmesinden uzaklaşılması, bir yanı sıra AK Parti iktidarının işine gelebilir.

✓ AB'nin iktidar üzerindeki insan hakları, temel hak ve özgürlükler, hukuk devleti vb. konulardaki talepleri ve baskıları AB içinde değişen dengeler ve bu değerleri fazla önemsemeyen aşırı sağın güçlenmesine paralel olarak azalabilir.

Ayrıca İsveç, İtalya ve daha önce yapılan Macaristan seçimlerinden çıkarılması gereken bir başka önemli sonuç; sağlam duran, aday listelerini ve isimlerini doğru belirleyen, seçmenini sandığa götürmeyi başaran ittifakların seçimi kazanma şansının yükseldiği gerçeği.

Son seçimlerle birlikte AB içinde Rusya'ya yaptırım karşıtı blokun güçlendiğini öngörmek olanaklı. Önümüzdeki dönemde bu doğrultuda Rusya'yı rahatlatacak bazı gelişmeler olabilir. Avrupa'da aşırı sağın, milliyetçiliğin yükselişinin yansımaları, kasım ayındaki ABD Kongre seçimlerinde de görülecek ve büyük olasılıkla Demokrat Partili Biden yönetimi, senato ve temsilciler meclisinde Trump yanlısı Cumhuriyetçiler karşısında kıl payı sürdürdüğü çoğunluğu yitirecek!